

การศึกษาเศรษฐกิจสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
กรณีศึกษา : สินค้าประมง
ในประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่
กันยายน 2556

BUREAU OF AGRICULTURAL ECONOMIC RESEARCH
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURAL AND COOPERATIVES
AGRICULTURAL ECONOMIC RESEARCH NO.
SEPTEMBER 2013

การศึกษาเศรษฐกิจสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กรณีศึกษา : สินค้าประมง

ในประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

โดย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บทคัดย่อ

การศึกษาเศรษฐกิจสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)กรณีศึกษา: สินค้าประมง ของราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิต การตลาด และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าเกษตรและศักยภาพสินค้าเกษตรของไทยเปรียบเทียบกับทั้ง 3 ประเทศ ของสินค้าประมง

ผลการศึกษาพบว่า สินค้าประมง ทั้ง 3 ประเทศ ทรัพยากรที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงยังมีความอุดมสมบูรณ์สูง การเลี้ยงใช้เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนเป็นหลัก ศักยภาพการเพาะเลี้ยงต่ำมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานระบบการคมนาคมขนส่งยังไม่พัฒนา เทคโนโลยีการเลี้ยงเป็นแบบดั้งเดิม พังพาปัจจัยการผลิต พันธุ์สัตว์น้ำ และอาหารสำเร็จรูปจากประเทศเพื่อนบ้านการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเชิงการค้าต้องใช้เวลา เนื่องจากเกษตรกรต้องมีเงินทุนของตนเอง และแหล่งเงินทุนในการปล่อยสินเชื่อยังมีไม่

มาตรการการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของสินค้าประมงของไทย ควรมีการขยายฐานการผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน และจัดตั้งห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าของอาเซียนที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อตรวจสอบสารตกค้างสารปนเปื้อนต่างๆ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องยอมรับรายงานผลการตรวจสอบที่มาจากห้องปฏิบัติการร่วมกัน นอกจากนี้ไทยควรให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการด้านเกษตรต่างๆ แก่เพื่อนบ้าน รวมทั้งด้านการจัดทำมาตรฐานการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อให้การเป็นฐานการผลิตร่วมมีความสอดคล้องกันมากขึ้นตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างเพื่อนบ้านเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

คำนำ

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) กรณีศึกษา: ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิต การตลาด และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าเกษตร และศักยภาพสินค้าเกษตรของไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในกัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์ ของสินค้าประมง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการมีข้อมูลศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตรใช้ในการวางแผนการผลิตและการตลาดเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และภาครัฐใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาด รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ขอขอบคุณสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ กระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแผนงาน สำนักงานเกษตรกรจังหวัดของราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานงาน และช่วยให้ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กันยายน 2556

คำนำ

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) กรณีศึกษา: ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิต การตลาด และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าเกษตร และศักยภาพสินค้าเกษตรของไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในกัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์ ของสินค้าประมง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการมีข้อมูลศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตรใช้ในการวางแผนการผลิตและการตลาดเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และภาครัฐใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาด รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ขอขอบคุณสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ กระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแผนงาน สำนักงานเกษตรกรจังหวัดของราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานงาน และช่วยให้ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กันยายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 วิธีการศึกษา	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	4
2.1 การตรวจเอกสาร	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	5
บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของแต่ละประเทศ	12
3.1 ราชอาณาจักรกัมพูชา	12
3.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	17
3.3 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	25
บทที่ 4 ผลการศึกษา	30
4.1 สถานการณ์การผลิตการตลาดสินค้าประมง	30
4.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าประมง	68
4.3 ผลกระทบต่อการผลิตและการตลาดสินค้าประมงของไทย	74
4.4 การเตรียมพร้อมของไทยต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC)	78
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	80
5.1 ราชอาณาจักรกัมพูชา	80
5.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	81
5.3 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	82
บรรณานุกรม	84

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา	13
3.2 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2551-2554	19
3.3 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	27
4.1 ตารางปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำของไทย ปี 2550-2554	39
4.2 มูลค่าสัตว์น้ำเค็มและน้ำจืดจำแนกตามวิธีทำการประมง ปี 2549 – 2553	40
4.3 ปริมาณสัตว์น้ำเพาะเลี้ยงชายฝั่งแยกตามประเภทการเลี้ยง ปี 2549 – 2553	40
4.4 ปริมาณสัตว์น้ำจืดจากการเพาะเลี้ยง จำแนกตามชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญ ปี 2549 – 2553	40
4.5 ราคาที่เกษตรกรขายได้และราคาขายปลีก ของประเทศไทย ปี 2551-2556	41
4.6 ราคากุ้งขาวแวนนาไมที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก (F.O.B.) และราคานำเข้า (C.I.F.) ปี 2551-2555	41
4.7 ราคาขายปลีกปลาทะเลของกัมพูชา ปี 2555-2556	47
4.8 สถานการณ์การทำประมงของไทย และกัมพูชา	47
4.9 ราคาที่เกษตรกรขายได้และราคาขายปลีก ของ สปป.ลาวปี 2556	54
4.10 สถานการณ์การทำประมงของไทย และสปป.ลาว	54
4.11 ผลผลิตประมงของเมียนมาร์ ปี 2550 – 2554	64
4.12 พื้นที่บ่อเพาะเลี้ยงปลาและกุ้งของเมียนมาร์ ปี 2550 - 2554	64
4.13 ปริมาณการผลิตลูกพันธุ์กุ้งจากโรงเพาะฟักของเมียนมาร์ ปี 2554	64
4.14 ปริมาณการผลิตลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดที่สำคัญของกรมประมงเมียนมาร์ ปี 2554	65
4.15 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของเมียนมาร์ ปี 2550 – 2554	65
4.16 มูลค่าการส่งออกสินค้าประมงจำแนกตามตลาดสำคัญ 5 อันดับแรก ปี 2550 – 2554	65
4.17 สถานการณ์ประมงระหว่างไทยกับเมียนมาร์	66
4.18 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกปลาน้ำจืดของประเทศผู้ส่งออกสำคัญในตลาดโลก (ปี 2545 - 2554)	69
4.19 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในตลาดอาเซียนของประเทศผู้ส่งออกในกลุ่มอาเซียน ปี (2545-2554)	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงความหมายตำแหน่งทางการตลาดในแต่ละควอดแดนต์	10
3.1 แผนที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	17
3.2 แผนที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	25
4.1 ผลผลิตปลาน้ำจืดของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลกปี 2552	32
4.2 ผลผลิตปลาน้ำจืดของประเทศในกลุ่มอาเซียนปี 2552	33
4.3 อัตราการบริโภคปลาของประเทศต่างๆ ปี 2552	34
4.4 การส่งออกปลาน้ำจืดของผู้ส่งออกสำคัญของโลก ปี 2552	35
4.5 การส่งออกปลาน้ำจืดของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปี 2552	35
4.6 การนำเข้าปลาน้ำจืดของโลก ปี 2552	36
4.7 การนำเข้าปลาน้ำจืดของอาเซียน ปี 2552	36
4.8 สัดส่วนผลผลิตปลาและสัตว์น้ำของกัมพูชาปี 2552	43
4.9 ปริมาณผลผลิตปลาน้ำจืดของกัมพูชา ปี 2548-2552	43
4.10 ปริมาณการส่งออก-นำเข้า ปลาน้ำจืดของกัมพูชาปี 2552	45
4.11 ผลผลิตปลาน้ำจืดของ สปป.ลาว ปี 2552-2554	49
4.12 การนำเข้า-ส่งออก ปลาน้ำจืดของ สปป.ลาว ปี 2554	51
4.13 กราฟแสดงค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) การส่งออก ปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในตลาดโลกของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปี 2545-2554	70
4.14 กราฟแสดงค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) การส่งออก ปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในตลาดอาเซียนของผู้ส่งออกในกลุ่มอาเซียน ปี 2545-2554	72
4.15 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขัน (BCG) ของสินค้าประมงในตลาดโลก	73
4.16 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขัน (BCG) ของสินค้าประมงในตลาดอาเซียน	74

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน แรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิก ลดช่องว่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในอาเซียน และการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี 2558 รวมถึงการทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ทำให้ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตในประเทศกลุ่มสมาชิกมีทางเลือกในการใช้ปัจจัยการผลิตที่หลากหลายด้วยต้นทุนที่ต่ำลง ในขณะที่ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าและบริการได้อย่างหลากหลายสะดวกและเสรีมากขึ้นภายในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงมีอำนาจต่อรองกับตลาดใหญ่และสามารถรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกได้อย่างไม่อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบ นอกจากนี้ยังส่งเสริมความร่วมมือในด้านนโยบายการเงิน และเศรษฐกิจมหภาค ตลาดเงินและตลาดทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปี 2558 ไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนอีก 9 ประเทศจะต้องให้ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอาเซียนเองนั้น แต่การแข่งขันด้านการผลิตและการค้าภายในอาเซียนเองก็ยังคงเกิดขึ้น และสินค้าเกษตรของไทยยังคงได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามข้อตกลงการเปิดเสรีการค้าสินค้าด้านอัตรารายนำเข้าศุลกากร ที่กำหนดให้ต้องลดอัตรารายนำเข้าภาษีศุลกากรของสินค้าในกลุ่ม Inclusive list เหลือร้อยละ 0 และสินค้าในกลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive list) เหลืออัตรารายไม่เกินร้อยละ 5 โดยสินค้าเกษตรของไทยที่ได้รับผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันมากที่สุดจากการเปิดการค้าเสรี ได้แก่ ข้าว เมล็ดกาแฟดิบ ปาล์ม น้ำมัน และเส้นไหมดิบ สำหรับสินค้าเกษตรของไทยที่ได้รับผลกระทบปานกลาง ได้แก่ มะพร้าวผล เนื้อมะพร้าวแห้ง ชา และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสินค้าเกษตรดังกล่าวเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยที่จำเป็นต้องผลักดันให้สามารถแข่งขันในตลาดอาเซียน ส่วนไม้ผลโดยเฉพาะผลไม้เมืองร้อนและสินค้าปศุสัตว์และประมง เป็นสินค้าที่มีโอกาสในการขยายตลาดในอาเซียน แต่มีการแข่งขันสูงกับประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งมีสภาพภูมิอากาศคล้ายคลึงไทย และมีตลาดปลายทางเช่นเดียวกับไทย

สำหรับสินค้าประมงประเทศในอาเซียนมีทั้งทำการประมงจากธรรมชาติ และประมงจากการเพาะเลี้ยง เช่น ประมงน้ำจืด ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก ส่วนสินค้าประมงที่มาจากการเพาะเลี้ยง ได้แก่ กุ้งทะเล โดยประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อส่งออกในการสร้างรายได้เข้าประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศมีศักยภาพในการผลิตสินค้าประมงแต่ละชนิดแตกต่างกัน และตลาดอาเซียนเองมีการค้าสัตว์น้ำเพื่อใช้สำหรับบริโภคและเป็นวัตถุดิบเพื่อแปรรูประหว่างกันมากขึ้น

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยสินค้าเกษตร รวมทั้งการกำหนดนโยบายการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีการผลักดันให้มีการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาเศรษฐกิจสินค้าประมงเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เพื่อให้ทราบสถานการณ์การผลิต การตลาด และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าประมง รวมทั้งทราบศักยภาพสินค้าประมงของไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน ตลอดจนการนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าประมงของไทยในอาเซียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิต การตลาด และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าประมงในราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

1.2.2 เพื่อศึกษาศักยภาพสินค้าประมงของไทยเปรียบเทียบกับราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ศึกษาสินค้าประมง

1.3.2 ประเทศที่ทำการศึกษา ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สินค้าประมงน้ำจืด) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (สินค้าประมงทั้งน้ำจืดน้ำเค็ม)

1.3.3 ศึกษาข้อมูลในช่วงระยะเวลาระหว่างปี 2551–2555 และแนวทางการพัฒนาในอนาคต โดยระยะเวลาของการศึกษา คือ 1 ตุลาคม 2555 – 30 กันยายน 2556

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวม

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากเกษตรกร ผู้ประกอบการผลิต และผู้ประกอบการค้าสินค้าเกษตร สมาคมต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

2) แหล่งข้อมูลประกอบด้วย

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้ประกอบการค้าสินค้าเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ การเลือกตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร ผู้ประกอบการค้า สมาคมต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลจากเอกสารวิชาการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ของไทย และกระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง กระทรวงแผนงานของกัมพูชา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในด้านการสนับสนุนภาครัฐ สถิติข้อมูลด้านการตลาด การแปรรูป ซึ่งจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.4.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

จะใช้ตารางข้อมูลในการวิเคราะห์ในรูปแบบของร้อยละ

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ทำการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน และวิเคราะห์ตำแหน่งทางการตลาดของสินค้าประมงโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ ได้แก่ Revealed Comparative Advantage (RCA) และ Boston Consulting Group (BCG matrix)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เกษตรกรและผู้ประกอบการมีข้อมูลศักยภาพการแข่งขันสินค้าประมงใช้ในการวางแผนการผลิตและการตลาดเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.5.2 ภาครัฐใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดสินค้าประมง รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

สุภาวีนี ทศนสุวรรณ และวินัย พุทธิกุล (2556) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันในผลิตภัณฑ์ปลานิลแช่แข็งของประเทศไทย งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันในผลิตภัณฑ์ปลานิลแช่แข็งของประเทศไทย และเปรียบเทียบกับประเทศเวียดนาม (ประเทศคู่แข่ง) โดยใช้แนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ Michael E. Porter และการวิเคราะห์ SWOT รวมทั้งศึกษาระบบธุรกิจปลานิลของประเทศไทยประกอบด้วย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากบทความ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ การได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีจากประเทศคู่ค้าและนโยบายที่ดีในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสัตว์น้ำแช่แข็งดังกล่าวทั้งทางตรงและทางอ้อม และมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารได้รับการยอมรับจากประเทศคู่ค้า ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขัน คือ อุปสงค์ภายในประเทศอยู่ในระดับต่ำ แต่เมื่อศึกษากับประเทศคู่แข่ง ประเทศเวียดนาม พบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบในปัจจัยอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องอยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศเวียดนาม และได้รับผลกระทบจากมาตรการต่างๆ จากประเทศคู่ค้า น้อยกว่าประเทศเวียดนาม ส่วนการศึกษาระบบธุรกิจปลานิลในประเทศไทยนั้น พบว่าระบบย่อยปัจจัยการผลิตมีปัญหาในเรื่องของต้นทุนการผลิตสูง โดยเฉพาะค่าอาหาร ระบบย่อยการผลิต ปลาที่เลี้ยงในบ่อดินยังมีปัญหาในเรื่องของกลิ่นโคลน ระบบย่อยการรวบรวมและการจัดหา เกษตรกรจะขายปลาให้กับพ่อค้าคนกลาง พ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้กำหนดราคาและปริมาณการซื้อ

อภิวัดน์ นิมละมัย (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพการแข่งขันของสินค้าส่งออกของไทยในสหรัฐอเมริกา ในช่วงการทำข้อตกลงเขตการค้าไทย-สหรัฐฯ ระหว่างปี 2542-2546 โดยเห็นว่า ในปัจจุบันการส่งออกสินค้าของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีการแข่งขันที่สูงขึ้น เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของโลกหลายประเทศจึงมุ่งผลิตสินค้าเพื่อแย่งส่วนแบ่งตลาดซึ่งกันและกัน ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการศึกษาตลาดและปรับปรุงคุณภาพการผลิตอยู่เสมอ เพื่อหาแนวทางเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าส่งออกของไทย จากรายงานวิจัยได้แยกพิจารณาศึกษาถึงภาวะการค้าของไทยกับสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ทราบถึงอัตราการขยายตัวของการส่งออก และสัดส่วนการส่งออกของไทยไปสหรัฐอเมริกาต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสินค้าไทยในการส่งออกไปสหรัฐอเมริกา ซึ่งในการศึกษานี้เป็นการศึกษามูลค่าการส่งออกของสินค้าสำคัญ 10 รายการของไทยไปสหรัฐอเมริกา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมในช่วงปี 2542-2546

จากหน่วยงานต่างๆ แสดงในรูปตารางและใช้ค่า RCA ในการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งจากการศึกษาสรุปได้ว่า สินค้าที่ไทยส่งออกไปสหรัฐอเมริกาที่มีศักยภาพในการส่งออกมากที่สุด ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์ยาง รองเท้า และชิ้นส่วนประกอบ รวมทั้งผลิตภัณฑ์เซรามิก ตามลำดับ ส่วนสินค้าที่มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพการส่งออกเล็กน้อย ได้แก่ เพอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ส่วนประกอบอากาศยานและอุปกรณ์การบิน สำหรับสินค้าที่ไม่มีศักยภาพการส่งออกจากไทยไปสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์พลาสติก เหล็กและเหล็กกล้า ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ รถยนต์ อุปกรณ์และชิ้นส่วน

ฉันทิน รุ่งเรืองฤทธิ์ (2546) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความสามารถส่งออกและความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางธุรกิจส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย พบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านความสามารถในการส่งออกและมีความได้เปรียบทางความถนัดในการส่งออก โดยในช่วง ปี 2529-2539 พบว่า ทั้งความสามารถในการส่งออกและความถนัดในการส่งออกมีค่าดัชนีที่ถดถอยลง ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ในช่วง ปี 2529-2543 พบว่า ในตลาดญี่ปุ่นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์ส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง คือ รายได้ต่อหัวของประเทศญี่ปุ่น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย สำหรับตลาดสหรัฐอเมริกาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์ส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย คือ รายได้ประชาชาติต่อหัวของสหรัฐอเมริกา โดยทั้งตลาดญี่ปุ่นและตลาดสหรัฐอเมริกา กึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยจัดว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ผลการศึกษาวิเคราะห์ความสามารถเชิงแข่งขันการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งจากไทยไปตลาดญี่ปุ่นและตลาดสหรัฐอเมริกา ตามแนวคิดของ Michael E. Porter โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง พบว่าในตลาดญี่ปุ่นและตลาดอเมริกาผู้ประกอบการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งมีจุดแข็งซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบ แรงงาน เทคโนโลยี คุณภาพสินค้า มีการบริหารทางการเงินที่ดี ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ แต่มีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต ไม่มีการแบ่งงานกันทำที่ชัดเจนและขาดการประเมินผลงาน มีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้ ผู้ประกอบการควรประหยัดค่าใช้จ่ายในทุกๆ ด้านลงและภาครัฐบาลควรปรับลดภาษีที่เกี่ยวกับการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งควรสร้างพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจเพื่อจะได้สร้างความแข็งแกร่งและเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศในเรื่องการค้า เศรษฐกิจและการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ จะมีผลต่อรายได้ประชาชาติโดยตรง กิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้แก่ การค้าระหว่างประเทศ การชำระเงินระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศต่างๆ ประเทศที่ทำการซื้อขายสินค้านี้เรียกว่า "ประเทศคู่ค้า" สินค้าที่แต่ละประเทศซื้อเรียกว่า "สินค้าเข้า" (imports) และ

สินค้าที่แต่ละประเทศขายไปเรียกว่า "สินค้าออก" (exports) ประเทศที่ซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เรียกว่า "ประเทศผู้นำเข้า" ส่วนประเทศที่ขายสินค้าให้ต่างประเทศ เรียกว่า "ประเทศผู้ส่งสินค้าออก" โดยทั่วไปแล้วแต่ละประเทศจะมีฐานะเป็นทั้งประเทศผู้นำสินค้าเข้าและประเทศผู้ส่งสินค้าออกในเวลาเดียวกัน เพราะประเทศต่างๆ มีการผลิตสินค้าแตกต่างกัน

2.2.1 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิก มี 2 ทฤษฎี ซึ่งทั้งสองทฤษฎีจะทำการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของแต่ละประเทศ และเลือกผลิตในสินค้าที่ประเทศของตนมีความได้เปรียบในการผลิตมากกว่า ดังนี้

1) ทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ของ อדם สมิท นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกในปลายศตวรรษที่ 18 ได้เสนอทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ โดยยึดหลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัดมาใช้ หมายความว่าประเทศใดที่ถนัดในการผลิตสินค้าชนิดใดก็ควรผลิตสินค้าชนิดนั้นเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกัน จะส่งผลให้เพิ่มความมั่งคั่งในรูปของผลผลิตหรือรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นสาระสำคัญของทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ คือประเทศหนึ่งจะได้เปรียบโดยสมบูรณ์ ถ้าประเทศนั้นสามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่งด้วยปัจจัยการผลิตจำนวนเท่ากัน หรือผลิตได้จำนวนเท่ากันโดยใช้ปัจจัยการผลิตที่น้อยกว่า ดังนั้นประเทศควรทำการผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยสมบูรณ์เพื่อการส่งออกแล้วซื้อสินค้าที่ตนเสียเปรียบโดยสมบูรณ์เป็นสินค้าเข้า ซึ่งทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ ตั้งอยู่บนหลักทฤษฎีมูลค่าแรงงาน โดยมีสมมติฐานที่สำคัญ คือ

1.1) ในแต่ละประเทศมีปัจจัยแรงงานเพียงอย่างเดียวเป็นปัจจัยการผลิตและมีคุณภาพและคุณลักษณะเหมือนกันทุกประการ

1.2) ต้นทุนหรือราคาสินค้าขึ้นอยู่กับจำนวนชั่วโมงแรงงานที่ต้องการนำมาใช้ในการผลิต

2) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของ เดวิด ริคาร์โด นักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิกได้พัฒนาทฤษฎีต่อจากทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ของอดัม สมิท โดยเขาเห็นว่า ประเทศควรเลือกผลิตสินค้าส่งออกที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า แม้จะไม่มี ความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ แต่ทั้งสองประเทศที่ทำการค้าระหว่างกันยังสามารถค้าขายและได้รับผลประโยชน์จากการค้ากันได้ โดยประเทศที่ไม่มี ความได้เปรียบโดยสมบูรณ์จะทำการผลิตสินค้าที่ตนมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันประเทศที่มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทั้งสองชนิด จะทำการผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด โดยทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐาน คือ

2.1) ในโลกมีประเทศ 2 ประเทศ และแต่ละประเทศทำการผลิตสินค้าเพียง 2 ชนิด

2.2) มีแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียว แต่ละประเทศมีแรงงานคงที่มีการจ้างงานเต็มที่ และแรงงานมีคุณลักษณะที่เหมือนกันทุกประการ

2.3) แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีระหว่างอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้

2.4) ระดับเทคโนโลยีในทั้งสองประเทศคงที่ แต่ละประเทศสามารถผลิตโดยใช้เทคโนโลยีที่แตกต่างกันได้ แต่ผู้ผลิตทั้งหมดจะใช้วิธีการผลิตที่เหมือนกันในประเทศ

- 2.5) ต้นทุนไม่เปลี่ยนแปลงกับระดับของการผลิต และเป็นสัดส่วนเดียวกันกับแรงงานที่ใช้
- 2.6) มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ในทุกตลาด
- 2.7) การค้าเสรีเกิดขึ้นระหว่างประเทศ ไม่มีรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง
- 2.8) ไม่มีต้นทุนการขนส่งผู้บริโภคพอใจในสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศเท่ากัน
- 2.9) ผู้ผลิตต้องการได้มาซึ่งกำไรสูงสุด และผู้บริโภคแสวงหาความพอใจสูงสุด
- 2.10) ไม่มีภาพลวงตาทางการเงิน
- 2.11) ดุลการค้าสมดุล

2.2.2 ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเบลาลาสซา พิจารณาจากต้นทุนเปรียบเทียบและความแตกต่างของปัจจัยที่มีใช้ด้านราคา เช่น ชื่อเสียงของสินค้าที่มีต่อแบบแผนของการค้าระหว่างประเทศ และภายใต้สมมติฐานว่าทุกประเทศมีรสนิยมเหมือนกัน มีภาระภาษีของแต่ละอุตสาหกรรมเหมือนกัน และอัตราส่วนมูลค่าการส่งออก-นำเข้าจะสะท้อนถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้า ถ้าพิจารณาการส่งออกและนำเข้าในสินค้าประเภทเดียวกัน ดังนั้น ตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้าของเบลาลาสซา ประเทศหนึ่งจะผลิตสินค้าชนิดหนึ่งที่มีต้นทุนเปรียบเทียบต่ำที่สุด และจะให้อีกประเทศหนึ่งผลิตสินค้าประเภทอื่น โดยการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้าจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างการส่งออก ซึ่งแนวคิดนี้ได้แสดงแนวความคิดในเรื่อง RCA (Competitiveness and Complementarities) โดยอาศัยทฤษฎีการแข่งขัน ซึ่งหมายถึง การที่ประเทศสมาชิกทำการผลิตสินค้าประเภทคล้าย ๆ กัน ทำให้มีโครงสร้างการส่งออกและนำเข้าคล้าย ๆ กัน จึงมีการแข่งขันกัน และการอาศัยซึ่งกันและกัน หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกทำการผลิตสินค้าต่างกัน ทำให้มีโครงสร้างการส่งออกและการนำเข้าที่ต่างกัน จึงต้องมีการอาศัยซึ่งกัน

การวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ วัดโดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) โดยวัดจากการเปรียบเทียบสัดส่วนของสินค้าในการส่งออกของประเทศหนึ่ง ๆ กับสัดส่วนของสินค้านั้นในตลาด

ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้ากึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$RCA = \frac{X_{ik} / X_i}{X_k / X_w}$$

โดย

RCA = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

X_{ik} = มูลค่าส่งออกสินค้ากึ่งของประเทศที่ทำการศึกษา

X_i = มูลค่าส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศที่ทำการศึกษา

X_k = มูลค่าส่งออกสินค้ากึ่งของทุกประเทศที่ส่งออกไปตลาดที่ทำการศึกษา

X_w = มูลค่าส่งออกสินค้าทั้งหมดของทุกประเทศที่ส่งออกไปตลาดที่ทำการศึกษา

ค่า RCA ที่ได้จากการคำนวณ มากกว่า 1 หรือน้อยกว่า 1 มีความหมาย ดังนี้

RCA > 1 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i สูงกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ไปตลาดที่ทำการศึกษ ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดไปตลาดที่ทำการศึกษา หรือกล่าวได้ว่า ประเทศ i อยู่ในฐานะที่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

RCA < 1 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ไปตลาดที่ทำการศึกษา ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดไปตลาดที่ทำการศึกษา หรือกล่าวได้ว่า ประเทศ i อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

โดยที่ค่า RCA เป็นเพียงดัชนีที่บอกเพียงว่าประเทศที่ทำการส่งออกนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าหรือไม่ ไม่สามารถนำค่าของประเทศต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับกันได้ว่าประเทศใดมีความได้เปรียบมากกว่ากัน แต่จะอธิบายได้ว่าภาคการส่งออกของประเทศนั้นมีการพึ่งพาการส่งออกสินค้าชนิดดังกล่าวมากกว่าอีกประเทศ

สำหรับส่วนแบ่งการตลาด เกิดขึ้นจากความสามารถในการขายสินค้าหนึ่ง ๆ ในตลาดแห่งหนึ่ง เป็นสัดส่วนของการส่งออกมูลค่าสินค้า i ของประเทศ j ที่เข้าสู่ตลาด m เปรียบเทียบกับการส่งออกสินค้า i ของโลกที่เข้าสู่ตลาด m ดังนี้

$$MS_{jm} = \frac{X_{jm}}{X_{wm}}$$

โดย

- MS_{jm} = ส่วนแบ่งตลาดของสินค้า i ของประเทศ j
- X_{jm} = มูลค่าส่งออกสินค้า i จากประเทศ j ไปตลาด m
- X_{wm} = มูลค่าส่งออกสินค้า i จาก w ไปตลาด m
- i = สินค้าที่ทำการศึกษา
- w = ประเทศผู้ส่งออกสินค้า i

ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ และการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศโดยเสรี นอกจากจะก่อให้เกิดผลผลิตหรือรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นแล้ว ยังสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ได้แก่

1) ผลต่อแบบแผนการบริโภคและราคาของสินค้า เนื่องจากการค้าขายระหว่างประเทศ ทำให้จำนวนสินค้าอุปโภคและบริโภคมีเพิ่มมากขึ้น ความเป็นอยู่ของผู้บริโภคจะดีขึ้น ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ จะผลิต

สินค้าที่ตนได้เปรียบมากขึ้น และหันไปซื้อสินค้าที่ตนเสียเปรียบทางการผลิตจากประเทศอื่นมากขึ้น ทำให้อุปทานของสินค้าเพิ่มมากขึ้น ส่งผลในระดับราคาสินค้านั้นมีแนวโน้มต่ำลง

2) ผลต่อคุณภาพและมาตรฐานสินค้า การค้าระหว่างประเทศนอกจากจะทำให้ปริมาณการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น เพราะมีการแข่งขันในด้านการผลิตมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเข้มงวดในคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า พัฒนาการผลิตโดยการใช้เทคนิคและวิทยาการให้ก้าวหน้าและทันสมัย เนื่องจากต้องเผชิญกับคู่แข่ง นอกระบบนี้ประเทศผู้นำเข้าสามารถควบคุมมาตรการการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าได้ เมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตเพื่อตอบสนองภายในประเทศ

3) ผลต่อความชำนาญเฉพาะอย่าง การค้าระหว่างประเทศทำให้ประเทศต่างๆ หันมาผลิตสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่สูงกว่าเพื่อส่งเป็นสินค้าออกมากขึ้น แต่เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีจำนวนจำกัด จึงต้องดึงปัจจัยการผลิตจากการผลิตสินค้าชนิดอื่น ซึ่งบัดนี้ผลิตน้อยลงเพราะมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ ส่งผลให้เกิดการประหยัดต่อขนาด เป็นผลให้ต้นทุนต่อหน่วยลดต่ำลง

4) ผลต่อการเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการบริหารและการจัดการ การค้าระหว่างประเทศทำให้สามารถเรียนรู้ทั้งด้านเทคนิคการผลิต โดยการนำเอาเทคนิคการผลิตหรือวิธีการผลิตที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ในการผลิตสินค้าภายในประเทศ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ ได้เรียนรู้และนำเอาเทคนิคทางการจัดการหรือเทคนิคทางการบริหารจากประเทศที่ก้าวหน้าหรือพัฒนาแล้ว ไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา

5) ผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปเชื่อว่าการค้าระหว่างประเทศเป็นตัวจักรที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาโดยผ่านกระบวนการส่งออกเพราะว่าประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไป ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน ตลาดภายในประเทศแคบ จึงเป็นอุปสรรคต่อการค้าขาย ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากประชากรมีระดับรายได้สูง ตลาดภายในประเทศกว้างขวางตลอดจนการคมนาคมสะดวกสบาย มีผลให้ความต้องการในซื้อสินค้าและบริการจากประเทศกำลังพัฒนาสูงขึ้น เพราะฉะนั้นการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศจึงเป็นทางออกที่สำคัญในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาประเทศ ในขณะเดียวกันผลจากการที่มีรายได้จากการส่งออกมากขึ้น ย่อมทำให้ประเทศกำลังพัฒนาที่มีเงินตราต่างประเทศ เพื่อนำเข้าสินค้าทุนและเครื่องจักรมาใช้ในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ได้

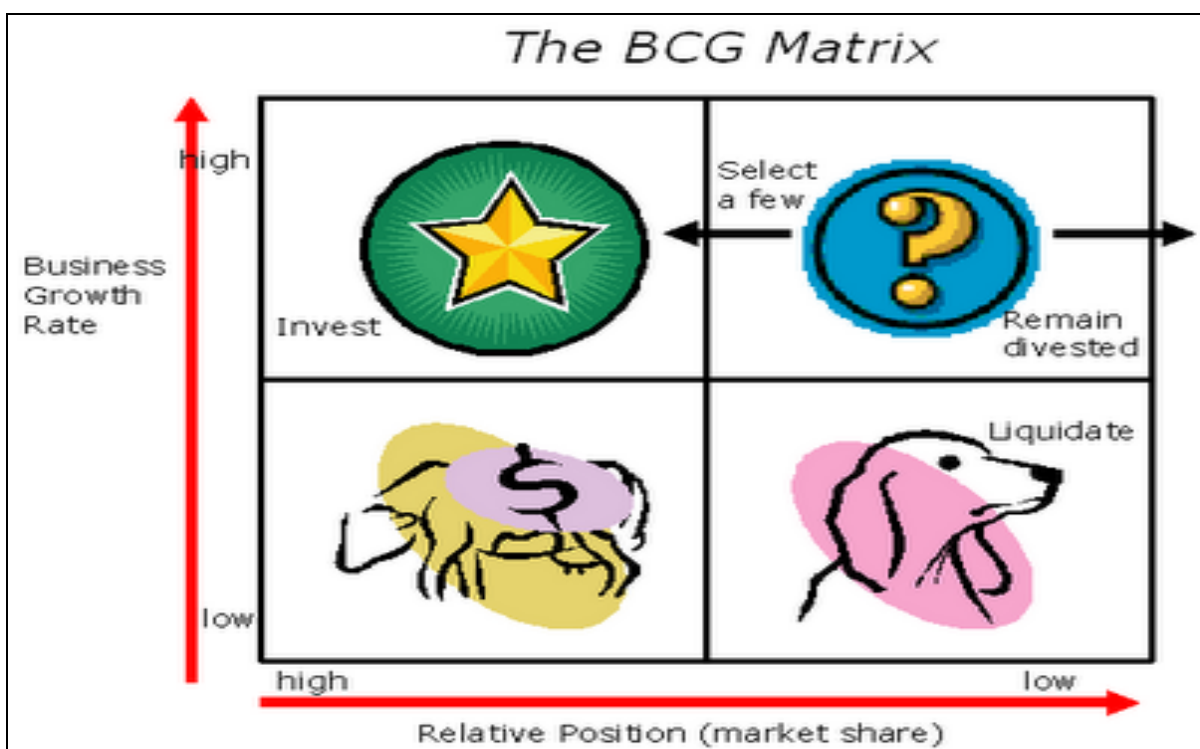
6) ผลต่อรายได้และการจ้างงาน การส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดรายได้และการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศ ซึ่งมีผลให้กระแสหมุนเวียนของรายได้ในระบบเศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น ผู้ผลิตจะเพิ่มการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้ผลิตก็จะตกไปเป็นรายได้ของบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป กระบวนการเช่นนี้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ และเมื่อรวมรายได้ของบุคคลที่เพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ จะเห็นว่ารายได้ประชาชาติก็จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนสูงกว่ารายรับจากการ

ส่งออกในครั้งแรกเป็นหลายเท่า และผลจากการเพิ่มของรายได้ประชาชนดีนี้เอง ย่อมเป็นผลทำให้มีการเพิ่มอุปสงค์ของสินค้าและบริการภายในประเทศ ทำให้การผลิต รายได้ และการจ้างงานภายในประเทศขยายตัวมากขึ้น

2.3 ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรในตลาดอาเซียน โดยมีความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ โดยวิเคราะห์ข้อมูลสภาพของหน่วยธุรกิจ เป็นการวิเคราะห์หน่วยธุรกิจว่าอยู่ในตำแหน่งใด เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ BCG Matrix ซึ่งเป็นโมเดลที่ใช้วิเคราะห์ด้านการเงิน การลงทุนเกี่ยวกับการตลาด โดยการเริ่มต้นของ GE (General Electric) และ Boston Consulting Group (BCG) โดย BCG matrix จะแสดงฐานะหรือความแข็งแกร่งของบริษัทเมื่อเทียบกับตลาดสินค้านั้นๆ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา 2 เกณฑ์ คือ

2.3.1 ส่วนแบ่งตลาดเชิงเปรียบเทียบ (Relative Market Share) เป็นการเปรียบเทียบกับคู่แข่งว่าส่วนแบ่งตลาดของผลิตภัณฑ์ของบริษัทเป็นกี่เท่าเมื่อเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ

2.3.2 ความน่าสนใจของตลาด (Market Attractiveness) หรือ อัตราการเติบโตของตลาดสินค้า (Market Growth Rate) คือ อัตราการขยายตัวของตลาดสินค้าทั้งตลาดไม่ใช่ของบริษัท เพราะเกณฑ์ที่ใช้นี้เพื่อต้องการดูว่าตลาดสินค้านั้นๆ มีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด

ภาพที่ 2.1 แสดงความหมายตำแหน่งการตลาดในแต่ละควอดแดนต์

2.3.3 ความหมายในแต่ละควอดแดนต์ของ BCG Matrix

- 1) Star ได้แก่ ธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดสูง อัตราความเจริญเติบโตสูง ธุรกิจได้กำไรสูงอันเกิดจากตลาดโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้น มักมีเงินสดน้อยหรือขาดแคลนเงินสด
- 2) Cash Cow เป็นธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดสูง อัตราการเจริญเติบโตต่ำ ธุรกิจได้กำไรสูงและมีเงินสดเหลืออยู่มากเพราะตลาดเจริญเติบโตช้า และอาจนำเงินสดไปลงทุนในธุรกิจอื่น
- 3) Question Marks ได้แก่ ธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดต่ำในตลาดที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูง ธุรกิจกำไรน้อย ทั้ง ๆ ที่มีโอกาส เพราะมีปัญหาในการดำเนินงาน
- 4) Dogs ได้แก่ ธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดต่ำ อัตราการเจริญเติบโตต่ำ ธุรกิจกำไรน้อย ขีดความสามารถต่ำ

บทที่ 3

ข้อมูลทั่วไปของแต่ละประเทศ

3.1 ราชอาณาจักรกัมพูชา

3.1.1 สภาพทั่วไป

1) ลักษณะทั่วไป

กัมพูชาตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำโขงตอนล่าง มีพื้นที่ทั้งหมด 181,035 ตารางกิโลเมตร มีพรมแดนติดกับ 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สปป.ลาว และเวียดนาม สำหรับเขตแดนที่ติดกับไทยมีประมาณ 798 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์) ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย (จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด) และทิศใต้ติดอ่าวไทย มีพรมแดนติดกับพรมแดน สปป.ลาว 541 กิโลเมตร และเวียดนาม 1,228 กิโลเมตร

อาชีพหลักของชาวกัมพูชา คือ การเกษตรกรรม ซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 70 ส่วนใหญ่จะเพาะปลูกอยู่รอบๆ ทะเลสาบกัมพูชา ซึ่งสินค้าเกษตรที่ส่งออก ได้แก่ ข้าว ผลิตภัณฑ์ปลา ยางพารา ข้าวโพด ถั่วลิสง สัตว์มีชีวิต ผลไม้ และปลา เป็นต้น

2) ประชากร

ข้อมูลจาก www.cia.gov (CIA World Factbook) พบว่ากัมพูชามีประชากรคาดประมาณ ณ กลางปี 2556 (1 กรกฎาคม) 15,205,539 คน ร้อยละ 90 เป็นคนกัมพูชา รองลงมาคือเวียดนาม ร้อยละ 5 จีน ร้อยละ 1 และอื่นๆ ร้อยละ 4 มีกำลังแรงงานในปี 2553 อยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ 55.8 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 16.9 และภาคบริการ ร้อยละ 27.3

3.1.2 สภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของกัมพูชา ปี 2555 มีมูลค่า 14,061.80 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 7.26 คิดเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวเท่ากับ 945.99 เหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเช่นกัน โดยผลิตภัณฑ์ในปี 2554 มาจากภาคบริการ คิดเป็นร้อยละ 39.81 รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 36.68 และภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 23.50

สำหรับปี 2556 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า เศรษฐกิจกัมพูชา จะยังคงมีแรงส่งให้เติบโตกว่าร้อยละ 7 โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากเงินลงทุนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในธุรกิจภาคการเกษตร ท่องเที่ยว อสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้าง การเงิน และการส่งออกที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปี 2552-2555 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และไทยเป็นฝ่าย ได้ดุลการค้า เนื่องจากไทยส่งออกสินค้าไปยังกัมพูชามากขึ้น และไทยนำเข้าสินค้าจากกัมพูชามากขึ้นเช่นกัน ในปี 2555 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและกัมพูชาเท่ากับ 124,580.26 ล้านบาท โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าไปยังกัมพูชาเท่ากับ 116,780.03 ล้านบาท ขยายตัวจากปี 2554 ร้อยละ 43.84 และ 43.75 ตามลำดับ

ส่วนมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากกัมพูชา เท่ากับ 7,800.23 ล้านบาท ขยายตัวจากปี 2554 ร้อยละ 45.18 (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท				อัตรายขยายตัว (%)			
	2552	2553	2554	2555	2552	2553	2554	2555
มูลค่ารวม	56,577.34	81,135.03	86,611.74	124,580.26	-19.21	43.41	6.75	43.84
การส่งออก	53,917.76	74,265.08	81,238.91	116,780.03	-19.56	37.74	9.39	43.75
การนำเข้า	2,659.58	6,869.95	5,372.83	7,800.23	-11.57	158.31	-21.79	45.18
ดุลการค้า	51,258.18	67,395.13	75,866.08	108,979.80	-19.93	31.48	12.57	43.65

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

3.1.3 สภาพทั่วไปด้านนโยบาย

ปัจจุบัน รัฐบาลกัมพูชาอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan Update: NSDP Update) ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2552–2556 ยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy: NPRS) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Cambodian's Millennium Development Goals: CMDGs) ซึ่งล้วนเป็นยุทธศาสตร์หลักที่รัฐบาลกัมพูชาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้กัมพูชาเดินหน้าไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน และใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลชุดปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

หลังจากสงครามภายในประเทศเริ่มสงบลง กัมพูชาได้หันมาพัฒนาและฟื้นฟูประเทศอย่างจริงจัง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งกัมพูชามีการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีการทำการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว จนสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนต่างชาติได้ในระดับหนึ่ง สำหรับในระยะต่อไปคาดว่าจะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางชัดเจนขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ของรัฐบาลกัมพูชา โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ ด้านการเกษตร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาภาคเอกชนและสนับสนุนการสร้างงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

อย่างไรก็ดี รัฐบาลกัมพูชาประกาศดำเนินนโยบายการค้าตามแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด โดยมุ่งเน้นบทบาทที่จะไม่แทรกแซงราคาสินค้าหรือบริการ แต่จะช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้านการค้าให้นักธุรกิจ ภายในและชาวต่างชาติให้ประกอบธุรกิจสอดคล้องกับทิศทางนโยบายและกฎหมายของประเทศ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคให้เพียงพอและเอื้อต่อการค้า เช่น ปรับปรุงบูรณะถนนที่มีอยู่ สนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าในประเทศกัมพูชาให้มีปริมาณและคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น เสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านการค้าระหว่างประเทศ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างตลาดภายในกับตลาดต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชาเปิดรับการลงทุนในทุกด้าน ทำให้รัฐบาลมีนโยบายให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมาโดยตลอด และได้ปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย องค์กรของรัฐ เพื่อปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติเช่นเดียวกับนักลงทุนท้องถิ่นโดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกและการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนการอนุญาตให้โอนเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรี ทั้งนี้ นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนและถือหุ้นร้อยละ 100 ในกิจการต่าง ๆ ทั้งสามารถถือครองทรัพย์สินต่าง ๆ ได้โดยเสรี ยกเว้นที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ซึ่งสงวนไว้สำหรับบุคคลในชาติ และมีอาชีพหรือธุรกิจที่สงวนสำหรับบุคคลในชาติหรือต้องร่วมลงทุนกับคนในชาติเพียงไม่กี่รายการ เช่น มัคคุเทศก์นำเที่ยว โรงสีข้าว และโรงอิฐ เป็นต้น นอกจากนี้ สิทธิประโยชน์ที่ระบุไว้จะต้องได้รับการอนุมัติจาก CDC (The Council for the Development of Cambodia) ซึ่งแต่ละโครงการจะได้รับสิทธิประโยชน์ที่อาจแตกต่างกันเพื่อจูงใจในการลงทุน

1) นโยบายด้านการค้าต่างประเทศ

กัมพูชาไม่มีข้อกีดกันทางการค้าโดยใช้ใบอนุญาตหรือโควตานำเข้า ยกเว้นกับสินค้าที่ต้องห้ามตามกฎหมาย หรือสินค้าตามข้อกำหนดต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ยารักษาโรค อัญมณี ทองคำ และกรด เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ก่อนที่จะอนุญาตให้นำเข้ายารักษาโรคของกัมพูชา ผู้นำเข้าและผู้ผลิตยาในต่างประเทศจะต้องจดทะเบียนตำรับยารักษาโรค ที่กระทรวงสาธารณสุขกัมพูชา ก่อนและเมื่อต้องการนำเข้าต้องขอใบอนุญาตที่มีอายุให้นำเข้าภายใน 6 เดือน จากกระทรวงสาธารณสุขทุกครั้ง ส่วนการนำเข้ากรดต้องขอใบอนุญาตนำเข้าที่กระทรวงอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังไม่มีกฎหมายกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า แต่มีกฎหมายเกี่ยวกับสลากการระบุส่วนผสมและอายุผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากการศึกษาที่ประเทศกัมพูชาไม่สามารถผลิตสินค้าเพื่อสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอสินค้าอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่จึงต้องอาศัยการนำเข้า โดยมีกฎระเบียบและมาตรการด้านการนำเข้า-ส่งออกเป็นตัวควบคุม เช่น การนำเข้าสินค้าเข้าประเทศต้องผ่านการตรวจสอบประเมินราคาและชำระอัตราศุลกากรตามที่กำหนดในพิกัดศุลกากรกัมพูชา ทั้งนี้กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังว่าจ้างให้บริษัทเอกชน คือ บริษัท Societe Generale de Surveillance S.A. หรือ SGS ตรวจสอบและประเมินราคาสินค้าก่อนการนำเข้า กล่าวคือ ผู้ที่จะทำการส่งออกสินค้าไปยังกัมพูชาซึ่งมีมูลค่า FOB เกินกว่า 4,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะต้องแจ้งต่อสำนักงานบริษัท SGS ในประเทศที่ทำการส่งออก เพื่อทำการตรวจสอบราคาก่อนการส่งออก ซึ่งเมื่อสินค้าผ่านการตรวจสอบแล้ว บริษัท SGS จะออกเอกสาร RIA

(Registered Import Advice) ให้แก่ผู้นำเข้าในกัมพูชาเพื่อนำไปผ่านพิธีศุลกากรนำเข้าต่อไป โดยผู้นำเข้าต้องเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียม PSI (Pre-Shipment Inspection) ในอัตราร้อยละ 0.8 ของมูลค่า FOB ของสินค้า และมีกรมศุลกากรกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังเป็นผู้จัดเก็บภาษีนำเข้า

2) นโยบายด้านเกษตร

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา คือ ข้าว ซึ่งกัมพูชามีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว และประชาชนส่วนใหญ่ปลูกข้าว แต่ประสิทธิภาพการผลิตข้าวของกัมพูชายังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากยังขาดเทคโนโลยีทั้งด้านการผลิตและการแปรรูป รัฐบาลกัมพูชาจึงมีนโยบายที่จะยกระดับการผลิตและส่งออกข้าวของประเทศ และมีเป้าหมายที่จะส่งออกข้าวให้ได้อย่างน้อยปีละ 1 ล้านตัน และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกข้าวของโลกภายในปี 2558 ภายใต้นโยบาย Rice – White Gold โดยเน้นการเชื่อมโยงทุกภาคส่วนตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่เกษตรกรจนถึงผู้ส่งออก เน้นการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบชลประทานและระบบตรวจรับรองคุณภาพ พัฒนาระบบโลจิสติกส์ การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้มากขึ้น เพื่อที่จะยกระดับการเกษตรจากภาคการผลิตไปสู่พาณิชย์ให้มากขึ้น นอกจากข้าวแล้ว ยางพารายังเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญอีกชนิดหนึ่ง ที่รัฐบาลยังสนับสนุนให้เกษตรกรและภาคเอกชนขยายพื้นที่ปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตและการส่งออกที่มากขึ้น เพื่อพัฒนายางพาราให้เป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง และคาดว่าในอีก 5-10 ปีข้างหน้า กัมพูชาจะส่งออกยางพารามากกว่า 10 ล้านตัน

3.1.4 ปัจจัยสนับสนุนการลงทุนและโอกาสทางธุรกิจเกษตรในกัมพูชา

1) ปัจจัยสนับสนุนการลงทุนธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูป

1.1) พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร กัมพูชามีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม จึงเหมาะแก่การทำเกษตร สามารถเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจได้หลายชนิด โดยเฉพาะข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกร้อยละ 65 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งประเทศ รวมทั้งพืชเศรษฐกิจสำคัญอื่นๆ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว งามันสำปะหลัง และยางพารา เป็นต้น

1.2) ขาดแคลนผู้ประกอบการที่มีทักษะและความพร้อมในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรยังไม่ได้มาตรฐานและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ อีกทั้งเกษตรกรกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเล็กที่ทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ซึ่งเน้นการเพาะปลูกเพื่อบริโภคเป็นหลัก และยังคงขาดความรู้และเทคโนโลยีในการเพาะปลูกพืชในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์ และปุ๋ย เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าไปเติมเต็มในส่วนเหล่านี้ได้

1.3) รัฐบาลกัมพูชานับสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูป เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้แก่เกษตรกร ซึ่งมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 70 ของประชากรทั้งประเทศ และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะธุรกิจเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ รัฐบาลให้สิทธิพิเศษในการลดหย่อนภาษีสำหรับการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อส่งออก รวมทั้งอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติลงทุนในธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูปได้ 100% ในกิจการส่วนใหญ่ ยกเว้นบางสาขา อาทิ การเพาะปลูกพืชพื้นเมือง เช่น สมุนไพร และยา ซึ่งสงวนไว้สำหรับเกษตรกรชาวกัมพูชา เป็นต้น

2) โอกาสทางธุรกิจที่น่าสนใจ

2.1) ธุรกิจโรงสีข้าว โรงสีข้าวในกัมพูชาส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เนื่องจากผู้ประกอบการกัมพูชามีข้อจำกัดด้านเงินทุนและยังใช้เครื่องจักรกลที่มีเทคโนโลยีไม่ทันสมัย ทำให้โรงสีข้าวรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาได้เพียงบางส่วน นอกจากนี้ โรงสีข้าวส่วนใหญ่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพของข้าวที่สีได้ ทำให้ข้าวเปลือกที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งต้องส่งออกไปเวียดนามและไทยเพื่อผ่านกระบวนการสีข้าวอีกต่อหนึ่ง ส่งผลให้การสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รัฐบาลจึงสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศในธุรกิจโรงสีข้าว ทั้งนี้ ปัจจุบันมีนักลงทุนจากไทย เวียดนาม และจีนเข้าไปตั้งโรงสีข้าวในจังหวัดพระตะบอง ซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของกัมพูชาจนได้รับการขนานนามว่า Rice Bowl of Cambodia และจังหวัดบันเตียเมียนจายซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวสำคัญอีกแห่งหนึ่ง

2.2) ธุรกิจสวนยางและโรงงานแปรรูปยางธรรมชาติขั้นต้น ในช่วงที่ผ่านมานักลงทุนต่างชาติเข้าไปปลูกยางพาราในกัมพูชาเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี 2554 มูลค่าการลงทุนปลูกยางพาราในกัมพูชายกยตัวสูงถึง 2.55 เท่า จากปี 2553 มาอยู่ที่ 675 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นผลจากราคายางที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับรัฐบาลสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจดังกล่าว ส่งผลให้ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกยางพาราในกัมพูชา 1.33 ล้านไร่ จากพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกยางพาราทั้งหมดราว 1.88 ล้านไร่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากัมพูชายังมีศักยภาพในการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราได้อีก ทั้งนี้ ปัจจุบันมีนักลงทุนจากไทย เวียดนาม จีน มาเลเซีย และเกาหลีใต้ เข้าไปลงทุนปลูกยางพาราและตั้งโรงงานแปรรูปยางในหลายจังหวัดทางฝั่งตะวันออกของประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกยางพาราสำคัญ อาทิ กัมปงจาม กำปงธม และมณฑลคีรี เป็นต้น

2.3) ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและกำลังเป็นที่นิยมในตลาดญี่ปุ่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา รัฐบาลจึงส่งเสริมการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งออก เนื่องจากกัมพูชามีศักยภาพสูงในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์จากความพร้อมของสภาพดินและน้ำที่ยังปลอดจากมลพิษ โดยรัฐบาลมีนโยบายมุ่งสู่การเป็น “ฟาร์มปลอดสารพิษแห่งเอเชีย (Green Farm of Asia)” ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้มีการผลิตที่หลากหลายขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพารายได้จากอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทั้งนี้ ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกัมพูชายังอยู่ในระยะเริ่มต้น โดยสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่งออกสำคัญมีเพียงข้าวและเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ขณะที่การปลูกผักและผลไม้อินทรีย์อื่นๆ ยังน้อย จึงนับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทย ในการเข้าไปลงทุนและให้ความช่วยเหลือในการถ่ายทอดทักษะความรู้และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรท้องถิ่นเพื่อบุกเบิกธุรกิจดังกล่าวในกัมพูชา

2.4) การส่งออกเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร อาทิ รถไถ รถเก็บเกี่ยว รถตัดหญ้า เครื่องสูบน้ำ เครื่องปั้มน้ำ เครื่องสีข้าว และเครื่องอบ ทั้งนี้ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสมกับตลาดกัมพูชา ควรมีเทคโนโลยีไม่ซับซ้อน ใช้งานสะดวก สามารถซ่อมบำรุงได้ง่าย และราคาไม่สูงนัก เนื่องจากเกษตรกรกัมพูชาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและมีข้อจำกัดด้านเงินทุน

3.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ภาพที่ 3.2 แผนที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.2.1 สภาพทั่วไป

1) ลักษณะทั่วไป

สปป.ลาว มีพื้นที่ 236,800 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน ไม่มีดินแดนติดทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่ ไร่ยละ 90 เป็นเขาและที่ราบสูง โดยมีพรมแดนติดกับประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ทิศเหนือ ติดกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ทิศใต้ ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา ทิศตะวันออก ติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ทิศตะวันตก ติดกับราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว ปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ มีทรัพยากรสำคัญ ได้แก่ ไม้ ข้าว ข้าวโพด เหล็ก ถ่านหิน ทองคำ ทองแดง และแหล่งน้ำผลิตไฟฟ้า

2) ประชากร

สปป.ลาวมีประชากร ณ กลางปี 2556 (1 กรกฎาคม) 6,695,166 คน ร้อยละ 55 เป็นคน สปป.ลาว รองลงมา คือ ขมุ และม้ง และชนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยอยู่ในช่วงอายุ 0-14 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 35.5) และมีกำลังแรงงานในปี 2553 อยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ 75

3.2.2 สภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจ

1) สภาพเศรษฐกิจ

หลังจากที่ประเทศสปป.ลาวได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเศรษฐกิจในปี 2529 เป็นเศรษฐกิจแบบจินตนาการใหม่ (New Economic Mechanism : NEM) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เสรีมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของ สปป.ลาวดีขึ้น โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว เพิ่มขึ้นจาก 474 ดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ปี 2529 เป็น 1,320 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2554

ดัชนีเศรษฐกิจของสปป.ลาว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ในปี 2554 โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 8,297,664,741 ดอลลาร์สหรัฐฯ มาจากภาคเกษตรกรรมร้อยละ 30.80 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 34.67 และภาคบริการ ร้อยละ 34.53 เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนในปี 2551-2553 พบว่า ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของสปป.ลาวมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลของสปป.ลาวได้ส่งเสริมการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานและมีแผนก่อสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าจำนวนมาก อีกทั้งยังต้องการผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้ส่งออกและผลิตกระแสไฟฟ้าหลักของอาเซียน รวมถึงส่งเสริมการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์จากต่างชาติ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทต่อเศรษฐกิจ สปป.ลาวเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ประเทศสปป.ลาว เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ สถานที่สำคัญที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกโลก สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ รวมถึงการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสปป.ลาวยังเป็นรูปแบบดั้งเดิม มีการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมเก่าแก่ ความเป็นมิตร และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำ จึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ภาคบริการยังมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสปป.ลาวมาโดยตลอด (ตารางที่ 3.2)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ภาคอุตสาหกรรมจะเข้ามามีบทบาทต่อเศรษฐกิจสปป.ลาวมากขึ้นแต่การดำรงชีพของคนสปป.ลาวส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพิงเกษตรกรรมเป็นหลัก เทคโนโลยีทางการเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้ผลผลิตต่อพื้นที่ต่ำ โดยพืชเกษตรที่สำคัญของสปป.ลาว ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่ว อ้อย กาแฟ

ตารางที่ 3.2 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2551-2554

เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจ	ปี			
	2551	2552	2553	2554
จำนวนประชากร	6,022,001	6,112,143	6,200,894	6,288,037
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP: current US\$)	5,443,930,125	5,832,882,922	7,181,441,152	8,297,664,741
ร้อยละสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม				
ภาคเกษตร	34.86	35.04	32.75	30.80
ภาคอุตสาหกรรม	28.56	26.66	31.80	34.67
ภาคบริการ	36.58	38.30	35.45	34.53
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว (US\$)	904	954	1158	1320
GDP growth (annual %)	8	8	9	8
อัตราเงินเฟ้อ	8.86	-2.93	10.02	4.35

ที่มา: ธนาคารโลก วันที่ 20 พฤษภาคม 2556

2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สปป.ลาว ได้เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกปี 2524 และจะมีการทบทวนวางแผนใหม่ทุกๆ 5 ปี ซึ่งได้ให้ความสำคัญ ในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ปัจจุบัน อยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2554-2558) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1) เป้าหมายหลัก

2.1.1) กำหนดให้เศรษฐกิจต้องขยายตัวอย่างมั่นคง ให้ GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ต่อปี และให้ประชากรมี GDP ต่อหัว 1,700 ดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี 2558 ในกรณีนี้ สปป.ลาว ต้องใช้งบประมาณ 127,000 พันล้านกีบ หรือร้อยละ 32 ของ GDP ซึ่งร้อยละ 10-12 จะมาจากงบประมาณรัฐบาล ร้อยละ 24-26 จากเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ร้อยละ 50-56 จากการลงทุนจากต่างประเทศและร้อยละ 10-12 จากเงินกู้ธนาคาร โดยตั้งเป้าหมายให้เงินเฟ้อต่ำกว่าร้อยละ 8 (อัตราขยายตัวของ GDP) ให้หนี้สาธารณะต่ำกว่าร้อยละ 45 ของ GDP และให้เงินออมของเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ต่อปี

2.1.2) บรรลุเป้าหมาย Millennium Development Goal (MDG) ในปี 2558 และพัฒนาประเทศเพื่อให้พ้นจากสภาพประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (LDC) ในปี 2563

2.1.3) มุ่งการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนที่ควบคู่ไปกับความก้าวหน้าทางสังคมและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1.4) รักษาเสถียรภาพทางการเมือง สันติภาพและความสงบเรียบร้อยในสังคม

2.2) เศรษฐกิจมหภาค

2.2.1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี โดยภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี และมีสัดส่วนร้อยละ 23 ของ GDP ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี และมีสัดส่วนร้อยละ 39 ของ GDP ภาคบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 ต่อปี และมีสัดส่วนร้อยละ 38 ของ GDP และรายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 1,700 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปี

2.2.2) การบริโภคในประเทศจะมีสัดส่วนร้อยละ 75 ของ GDP การลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนมีสัดส่วนร้อยละ 40 ของ GDP การส่งออกร้อยละ 35 ของ GDP และการนำเข้าร้อยละ 50 ของ GDP

2.3) เศรษฐกิจจุลภาค

2.3.1) เพิ่มผลผลิตข้าวเป็น 4 ล้านตันต่อปี โดยมีผลผลิตที่ 3.9 ตันต่อเฮคตาร์

2.3.2) ภาคปศุสัตว์ขยายตัวร้อยละ 4-5 ต่อปี

2.3.3) ภาคส่งออกขยายตัวร้อยละ 18 ต่อปี และการนำเข้าขยายตัวร้อยละ 8 ต่อปี

2.3.4) ขยายไฟฟ้าให้ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 80 ของครัวเรือนทั้งหมด และน้ำประปาให้ครอบคลุมร้อยละ 67 ของประชากรในเขตเมือง

2.3.5) ผลิตแร่ธาตุที่สำคัญเพิ่มขึ้น โดยตั้งเป้าการผลิตทองแดงที่ 86,200 ตันต่อปี ทองคำ 6 ตันต่อปี และถ่านหิน 728,000 ตันต่อปี

2.3.6) ธุรกิจการบินขยายตัวร้อยละ 8-10 ต่อปี

2.3.7) ขยายบริการโทรคมนาคมให้ครอบคลุมร้อยละ 90 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ และขยายบริการโทรศัพท์ให้ครอบคลุมร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด

2.4) การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4.1) รักษาเขตพื้นที่ป่าไว้ที่ร้อยละ 65 ของพื้นที่ทั้งหมด

2.4.2) ลดอัตราการความยากจนให้ต่ำกว่าร้อยละ 19 ของประชากร และน้อยกว่าร้อยละ 11 ของครัวเรือนทั้งหมดในปี 2558

2.4.3) เพิ่มสัดส่วนการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นร้อยละ 97 และระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 75 ในปี 2558

2.4.4) เพิ่มสัดส่วนประชากรที่รู้หนังสือเพิ่มเป็นร้อยละ 99

2.4.5) สร้างวิทยาลัยอาชีวะอย่างน้อย 3 แห่งในเมืองที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

2.4.6) ให้ประชากรร้อยละ 80 เข้าถึงน้ำสะอาด และร้อยละ 60 มีส้วมใช้

2.4.7) ควบคุมอัตราว่างงานไม่ให้เกินร้อยละ 2

2.4.8) ลดสัดส่วนแรงงานในภาคเกษตรให้เหลือร้อยละ 70 และเพิ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างและเหมืองแร่เป็นร้อยละ 7 ส่วนแรงงานภาคบริการร้อยละ 23 ของแรงงานทั้งหมด

2.4.9) สร้างสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน โดยคาดว่าอุปสงค์แรงงานในปี 2558 จะอยู่ที่ 3.26 ล้านตำแหน่ง อุปทานแรงงานอยู่ที่ 3.17 ล้านคน โดยในแต่ละปีจะมีจำนวนแรงงานใหม่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 55,365 คน รวม 5 ปีเท่ากับ 276,828 คน โดยแบ่งเป็นแรงงานในภาคเกษตร 209,669 คน ภาคอุตสาหกรรม 14,272 คน และภาคบริการ 52,431 คน

นอกจากนี้ การพัฒนาต้องมีลักษณะยั่งยืน ให้การพัฒนาทางสังคมวัฒนธรรมดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยพื้นฐานสำหรับการเปลี่ยนเป็นประเทศอุตสาหกรรมและทันสมัย (Industrialization and modernization)

3) นโยบาย

3.1) นโยบายด้านการเกษตร

ผลผลิตทางการเกษตรใน สปป.ลาว อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัจจัยการผลิตที่มีขีดจำกัด เกษตรกรขาดการเข้าถึงข้อมูล เกษตรกรมีต้นทุนไม่เพียงพอ ไม่มีเครดิต การเข้าถึงตลาดถูกจำกัดด้วยอุปสรรคทางกายภาพ เช่น การคมนาคมที่ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร ระบบการตลาดที่ทำให้มีผู้แข่งขันน้อยราย ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคหรือตลาดโลกอยู่ในระดับที่ต่ำด้วย และยังมีกรบุกกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร จึงได้มีการวางแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเกษตรของโลก เป็นแบบทันสมัยมากขึ้น มีการรวมกลุ่มระหว่างประเทศต่างๆ เช่น AEC GMS รวมถึงการเกษตรแบบใหม่ เช่น Food Safety เกษตรอินทรีย์ พิษข่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) Fair Trade และ Carbon Market โดยการพัฒนาการเกษตร ป่าไม้ การจัดการสิ่งแวดล้อมและพัฒนาชนบท อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาการเกษตรแบบทันสมัยอย่างค่อยเป็นค่อยไป เน้นที่การผลิตสินค้าเกษตร การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเป้าหมายไปที่เกษตรกรขนาดเล็ก พร้อม ๆ กับการรักษาระบบนิเวศของพื้นที่ป่า ภายในปี 2020 แต่เป้าหมายที่จะทำภายในปี 2015 นี้คือ

3.1.1) พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ โดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอาหารเป็นลำดับแรก

3.1.2) เพิ่มและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร

3.1.3) พัฒนารูปแบบการผลิตที่ยั่งยืน

3.1.4) การจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน

โดยกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตด้านอาหาร การตั้งกลุ่มพัฒนาสินค้าเกษตรและเกษตรกร รูปแบบการผลิตอย่างยั่งยืน การจัดสรรที่ดินและการพัฒนาชนบท การพัฒนาป่าไม้ การจัดการชลประทานเพื่อการเกษตร โครงสร้างพื้นฐานของการทำการเกษตรและป่าไม้ การวิจัยและพัฒนารวมถึงการพัฒนาศูนย์กลางด้วย

3.2) นโยบายด้านต่างประเทศ

สปป.ลาว ดำเนินนโยบายด้านต่างประเทศที่มุ่งสร้างเสริมความสัมพันธ์แบบรอบด้านกับทุกประเทศบนพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยไม่แบ่งแยกลัทธิอุดมการณ์ เพื่อขอรับการสนับสนุนและความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามที่พรรคฯ ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ สปป.ลาวให้

ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นลำดับแรก ได้แก่ เวียดนาม จีน พม่า กัมพูชา และไทย รองลงมา เป็นประเทศร่วมอุดมการณ์ ได้แก่ รัสเซีย เกาหลีเหนือ และคิวบา อย่างไรก็ตาม แม้ว่า สปป.ลาว จะพยายามดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ได้สมดุลเพื่อลดการพึ่งพาประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นหลัก แต่ด้วยข้อจำกัดของ สปป.ลาวที่ไม่มีทางออกทางทะเล และระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับความใกล้ชิดด้านอุดมการณ์และประวัติศาสตร์ การต่อสู้เพื่อเอกราช ทำให้ สปป.ลาวมีความสัมพันธ์พิเศษกับเวียดนามและจีน

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สปป.ลาวในปัจจุบันดำเนินไปอย่างราบรื่นใกล้ชิดบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกันและผลประโยชน์ร่วมกัน และมีพัฒนาการเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยเกื้อกูล ได้แก่ ความใกล้ชิดทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ วันที่ 19 ธันวาคม 2553 ถือเป็นวันครบรอบ 60 ปี ของความสัมพันธ์ทางการทูต ที่ได้รับการสถาปนาเมื่อปี 2493 ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อฉลองสัมพันธ์ไมตรีที่ได้ดำเนินมาด้วยความราบรื่นอีกโอกาสหนึ่ง

3.3) นโยบายด้านการลงทุน

สภาแห่งชาติลาวได้เห็นชอบกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่เมื่อเดือนกรกฎาคม 2552 เพื่อใช้แทนกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน ฉบับเลขที่ 10/สพข. ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2547 และกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศ ฉบับเลขที่ 11/สพข. ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2547 ดังนั้น ภายใต้กฎหมายฉบับใหม่นี้ นักลงทุนลาวและนักลงทุน ต่างประเทศจะได้รับสิทธิประโยชน์เดียวกัน

สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ คือ การปรับปรุงการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนผ่านบริการประตูเดียว (One Stop Service) เพื่อลดขั้นตอนการกำหนดระยะเวลาพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนให้ชัดเจนและการเสนอมาตรการส่งเสริมการลงทุน เช่น การยกเว้นภาษี โดยพิจารณาจากประเภทกิจการและพื้นที่ที่ลงทุน และการอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติมีสิทธิซื้อสิทธิใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

3.3.1) รูปแบบการลงทุนของต่างประเทศ การลงทุนโดยตรงของต่างประเทศใน สปป.ลาว มี 3 รูปแบบ คือ

(1) การลงทุนฝ่ายเดียวของผู้ลงทุนภายในหรือต่างประเทศ

(2) การลงทุนแบบหุ้นส่วนระหว่างผู้ลงทุนภายในกับต่างประเทศ เป็นการร่วมลงทุน ระหว่างคนลาวกับคนต่างประเทศโดยมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันและจัดตั้งนิติบุคคลใหม่ขึ้นภายใต้กฎหมาย ลาว โดยผู้ลงทุนต่างประเทศต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนทั้งหมด การบริหารงานโครงการ ลักษณะนี้ให้กำหนดไว้ในสัญญาร่วมทุนและกฎระเบียบของนิติบุคคลที่ตั้งขึ้น

(3) การลงทุนธุรกิจร่วมตามสัญญา เป็นการลงทุนร่วมระหว่างนิติบุคคลลาวกับนิติบุคคล ต่างประเทศ โดยไม่ได้ตั้งนิติบุคคลใหม่หรือสาขาใน สปป.ลาว นิติบุคคลลาวต้องแจ้งให้หน่วยงานของกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า และกระทรวงแผนการและการลงทุนทราบเพื่อดำเนินการตาม ระเบียบ

และสัญญาการร่วมทุนต้องนำไปให้สำนักงานทะเบียนศุลกากรรับรอง

3.3.2) ประเภทกิจการ

(1) กิจการทั่วไป ผู้ลงทุนต้องยื่นคำร้องผ่านศูนย์บริการ One Stop Service ของแผนก อุตสาหกรรมและการค้า เพื่อขอขึ้นทะเบียนวิสาหกิจ ผู้ลงทุนต่างประเทศที่ลงทุนในกิจการทั่วไป ต้องลงทุนไม่น้อยกว่า 1 พันล้านกีบ กิจการทั่วไปที่ไม่ใช่กิจการควบคุมจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายใน 10 วันทำการ สำหรับกิจการควบคุมใช้เวลาพิจารณาไม่เกิน 1-3 วันทำการ เมื่อได้รับใบทะเบียนวิสาหกิจแล้ว ผู้ลงทุนสามารถดำเนินธุรกิจได้ทันที

(2) กิจการสัมปทาน เช่น สัมปทานที่ดิน เหมือนแร่ พลังงานไฟฟ้า สายการบิน โทรคมนาคม ประกันภัย สถาบันการเงิน ผู้ลงทุนต้องยื่นคำร้องผ่านศูนย์บริการ One Stop Service ของแผนก แผนกการและการลงทุน เพื่อพิจารณาและนำเสนอรัฐบาลหรือแขวง การคัดเลือกผู้ลงทุนอาจใช้การเปรียบเทียบ การประมูล หรือการประเมินผล เมื่อรัฐบาลหรือแขวงอนุมัติแล้ว กระทรวงแผนกการและการลงทุนหรือแผนกแผนกการและการลงทุนประจำแขวง (แล้วแต่กรณี) จะออกใบทะเบียนสัมปทานให้ผู้ลงทุน และผู้ลงทุนต้องดำเนินการภายใน 90 วัน

(3) กิจการการพัฒนาเขตเศรษฐกิจเฉพาะ เขตเศรษฐกิจเฉพาะคือพื้นที่ที่รัฐบาลอนุมัติให้ผู้ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค เพื่อรองรับการลงทุนและการประกอบธุรกิจในเขตดังกล่าว จึงมีระเบียบที่ต่างจากพื้นที่ทั่วไป เขตเศรษฐกิจเฉพาะมีหลายแบบ เช่น เขตเศรษฐกิจ พิเศษ เขตอุตสาหกรรม เขตการผลิตเพื่อส่งออก เขตการค้าปลอดภาษี เป็นต้น ผู้ประสงค์จะตั้งเขตเศรษฐกิจเฉพาะต้องยื่นคำร้องผ่านแผนกอุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งจะเสนอให้รัฐบาลพิจารณา

3.3.3) การส่งเสริมการลงทุน

ทุกโครงการของวิสาหกิจการลงทุนต่างประเทศจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มเติม ดังนี้

(1) กำไรที่นำไปขยายกิจการที่ได้รับอนุญาต จะได้รับการยกเว้นภาษีกำไรในปี การบัญชีถัดไป

(2) ส่งผลกำไร ทุน และรายรับอื่นๆ (หลังจากที่ได้เสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมอื่นๆ ตามกฎหมายแล้ว) กลับประเทศของตน หรือผ่านประเทศที่สามได้ โดยผ่านธนาคารของ สปป.ลาว

(3) ได้รับยกเว้นภาษีนำเข้า และอากรที่เก็บจากการนำเข้าอุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ พาหนะการผลิตโดยตรง วัตถุดิบที่ไม่มีอยู่ในประเทศหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปที่นำเข้ามา เพื่อแปรรูปหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก

(4) ได้รับยกเว้นภาษีขาออก สำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก

(5) อนุญาตให้ชาวต่างชาติที่ลงทุนใน สปป.ลาว มากกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ มีสิทธิถือครองที่ดินเพื่ออยู่อาศัยตามระยะเวลาของโครงการลงทุน รัฐบาลลาวส่งเสริมการลงทุนในสาขา

เกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม และบริการ โดยจะ แบ่งสิทธิประโยชน์เป็น 3 ระดับ ตามประเภท
กิจการที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เช่น กิจการที่ช่วยแก้ปัญหาความทุกข์ยากและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชน กิจการโครงสร้างพื้นฐาน และ กิจการพัฒนารัพยากรมนุษย์ ดังนี้

ระดับที่ 1 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมสูงสุด

ระดับที่ 2 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมปานกลาง

ระดับที่ 3 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมต่ำ

รัฐบาลลาวจะให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี ตามระดับส่งเสริมการลงทุนและเขต
การส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

รายการ	เขตที่ 1 พื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร โครงสร้างพื้นฐานไม่ สะดวก	เขตที่ 2 พื้นที่ที่มีสาธารณูปโภค พื้นฐานทางเศรษฐกิจ บางส่วน	เขตที่ 3 เขตเมืองใหญ่มี สาธารณูปโภคพื้นฐาน พร้อม
กิจการที่ได้รับการ ส่งเสริมระดับที่ 1	ยกเว้นภาษีกำไร 10 ปี	ยกเว้นภาษีกำไร 6 ปี	ยกเว้นภาษีกำไร 4 ปี
กิจการที่ได้รับการ ส่งเสริมระดับที่ 2	ยกเว้นภาษีกำไร 6 ปี	ยกเว้นภาษีกำไร 4 ปี	ยกเว้นภาษีกำไร 2 ปี
กิจการที่ได้รับการ ส่งเสริมระดับที่ 3	ยกเว้นภาษีกำไร 4 ปี	ยกเว้นภาษีกำไร 2 ปี	ยกเว้นภาษีกำไร 1 ปี
นโยบายส่งเสริมเฉพาะ			
การสร้างโรงพยาบาล โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนวิชาชีพ วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศูนย์ค้นคว้าวิจัย กิจการสาธารณูปโภคบาง โครงการ	ยกเว้นค่าเช่าหรือค่า สัมปทาน 15 ปี และ ยกเว้นภาษีกำไรเพิ่มอีก 5 ปี	ยกเว้นค่าเช่าหรือค่า สัมปทาน 10 ปี และ ยกเว้นภาษีกำไรเพิ่มอีก 5 ปี	ยกเว้นค่าเช่าหรือค่า สัมปทาน 3 ปี และ ยกเว้นภาษีกำไรเพิ่มอีก 5 ปี

3.3 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ภาพที่ 3.2 แผนที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

3.3.1 สภาพทั่วไป

1) ลักษณะทั่วไป

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ทั้งหมด 678,500 ตารางกิโลเมตร มีพรมแดนติดต่อกับ 5 ประเทศ กล่าวคือ ทิศตะวันตกติดกับอินเดียและบังคลาเทศ ทิศเหนือติดกับจีน ทิศตะวันออกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและไทย ทิศใต้เป็นชายฝั่งทะเลติดอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน

สำหรับพรมแดนที่เมียนมาร์ติดต่อกับประเทศไทยมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 1,385 กิโลเมตร ในพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง พื้นที่พรมแดนติดต่อในเมียนมาร์ 4 รัฐ 1 เขต ได้แก่ รัฐฉาน รัฐกะยา รัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และเขตตะนาวศรี

2) เขตการปกครอง

เมียนมาร์มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศและนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล เมืองหลวงคือเนปิดอว์ (Nay Pyi Taw) และแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 รัฐ (State) และ 7 เขตการปกครอง ประกอบด้วย

- 2.1) รัฐชิน (Chin State)
- 2.2) รัฐคะฉิ่น (Kachin State)
- 2.3) รัฐกะเหรี่ยง (Kayin State)
- 2.4) รัฐคะยา (Kaya State)
- 2.5) รัฐมอญ (Mom State)
- 2.6) รัฐยะไข่ (Rakhine State)
- 2.7) รัฐฉาน (Shan State)

สำหรับ 7 เขตการปกครองประกอบด้วย

- 2.1) เขตอิระวดี (Ayeyarwady Division)
- 2.2) เขตพะโค (Bago Division)
- 2.3) เขตมาเกว (Magway Division)
- 2.4) เขตมันดัลเลย์ (Mandalay Division)
- 2.5) เขตสะกาย (Sagaing Division)
- 2.6) เขตตะนาวศรี (Tanintharyi Division)
- 2.7) เขตย่างกุ้ง (Yangon Division)

3) ประชากร

เมียนมาร์มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 60 ล้านคน ประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆ 135 ชนเผ่าหรือ 8 เชื้อชาติที่สำคัญ กล่าวคือ เมียนมาร์ร้อยละ 68 ไทใหญ่ร้อยละ 8 กะเหรี่ยงร้อยละ 7 ยะไข่ ร้อยละ 4 จีน ร้อยละ 3 มอญร้อยละ 2 และอินเดียร้อยละ 2 โดยเป็นประชากรอยู่ในกำลังแรงงานทั้งสิ้น 31.7 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 52.8 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 70 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 7 และภาคบริการร้อยละ 23 ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 90 คริสต์ร้อยละ 5 และอิสลามร้อยละ 4 ใช้ภาษาเมียนมาร์และภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและการติดต่อทางการค้าและธุรกิจ

3.3.2 สภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจ

ปี 2553 เมียนมาร์มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) คิดเป็นมูลค่า 42,207 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีรายได้ประชาชาติ 880 เหรียญสหรัฐฯต่อคนต่อปี มูลค่าการส่งออก รวม 7.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ มูลค่าการนำเข้ารวม 4.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ จึงได้ดุลการค้า 3.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าส่งออกสำคัญ คือ ก๊าซธรรมชาติ อัญมณี ถั่วเมล็ดแห้งต่างๆ ไม้ซุง และสินค้าประมง

เป็นต้น สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญ คือ น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องจักรต่างๆ น้ำมันปาล์มเพื่อบริโภค และผลิตภัณฑ์ยา
รักษาโรค เป็นต้น ประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ จีนและประเทศในภูมิภาคอาเซียน (Source : UN Comtrade)

สำหรับการค้าระหว่างไทยและเมียนมาร์มีทั้งในรูปแบบการค้าปกติ (Normal Trade) และการค้า
ชายแดน (Border Trade) ระหว่าง ปี 2552 – 2555 ไทยขาดดุลการค้ากับเมียนมาร์ทุกปี จากการที่มีมูลค่า
การค้าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมูลค่าการค้ารวมเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 13.52 ต่อปี มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตรา
ร้อยละ 23.21 ต่อปี การนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 7.32 ต่อปี โดยมาจากมูลค่าการค้าชายแดนร้อยละ
85.44 ซึ่งมีอัตราเติบโตของมูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.09 ต่อปี มูลค่าจากการส่งออก
เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 18.10 ต่อปีและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 7.47 ต่อปี (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

หน่วย: ล้านบาท

รายการ	มูลค่า				อัตราร้อยละ (ร้อยละ)
	2552	2553	2554	2555	
การค้ารวม					
มูลค่าการค้ารวม	148,628.29	155,631.63	192,390.97	21,1345.96	13.52
มูลค่าการส่งออก	52,652.37	65,631.18	85,879.95	96,526.45	23.21
มูลค่าการนำเข้า	95,975.92	90,000.45	106,511.02	114,819.51	7.32
ดุลการค้า	-43,323.55	-24,369.27	-20,631.07	-18,293	
การค้าชายแดน					
มูลค่าการส่งออก	134,766.40	137,869.29	164,375.26	180,471.53	11.09
มูลค่าการนำเข้า	42,604.39	50,854.43	60,599.26	69,975.66	18.10
ดุลการค้า	92,162.01	87,014.86	103,776.00	110,495.87	7.47

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

3.3.3 นโยบาย

1) นโยบายการเกษตร

ภาคเกษตรกรรมของเมียนมาร์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ 2 กระทรวง คือกระทรวง
เกษตรและชลประทาน (Ministry of Agriculture and Irrigation) และกระทรวงปศุสัตว์และประมง
(Ministry of Livestock and Fisheries) โดยแบ่งภารกิจแยกกันระหว่าง 2 กระทรวง เป็นดังนี้

1.1) กระทรวงเกษตรและชลประทาน (Ministry of Agriculture and Irrigation) กำกับ
ดูแลด้านการผลิตพืชเพื่อตอบสนองต่อความต้องการบริโภคภายในและเหลือส่วนเกินการส่งออกเพื่อสร้างรายได้
เข้าประเทศ ทั้งนี้การพัฒนากิจการเกษตรของประเทศยังมุ่งเพื่อการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยการจัดทำ

แผนพัฒนาการเกษตรทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการเกษตร คือ

- 1.1.1) การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการปรับปรุงพันธุ์ให้ดีขึ้น
- 1.1.2) การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.1.3) การลดการสูญเสียระหว่างการผลิต
- 1.1.4) การจัดตั้งฟาร์มต้นแบบ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร
- 1.1.5) การสร้างความเข้มแข็งในการเข้าถึงตลาดภายในและต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังทำการพัฒนาด้านการชลประทานของประเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการเพาะปลูก การจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรให้ผู้ใช้ประโยชน์เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกขึ้น การแก้ไขกฎระเบียบภายในที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการในประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในธุรกิจภาคการเกษตร

1.2) กระทรวงปศุสัตว์และประมง (Ministry of Livestock and Fisheries) เป็นกระทรวงที่กำกับดูแลด้านปศุสัตว์และประมง ในการพัฒนาด้านปศุสัตว์และประมงนี้ ได้มีการจัดทำกรอบการพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และกำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ทั้งผู้ประกอบการในประเทศและนักลงทุนต่างชาติ เข้ามาร่วมลงทุนด้านอุตสาหกรรมประมงและห้องเย็นมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันเมียนมาร์สามารถส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่นำเข้ากุ้งและปลาจากเมียนมาร์เป็นจำนวนมาก ดังนั้น นโยบายของรัฐบาลด้านประมงและปศุสัตว์จึงได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ

- 1.2.1) สนับสนุนการพัฒนาด้านปศุสัตว์และการประมง
- 1.2.2) เพิ่มปริมาณการผลิตเนื้อสัตว์และปลาให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอสำหรับการบริโภคภายในประเทศ ส่วนที่เหลือจึงจะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ
- 1.2.3) ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและขยายพันธุ์
- 1.2.4) ยกกระตือรือร้นทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบการประมงและเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ให้สูงขึ้น
- 1.2.5) ขยายการผลิต การแปรรูป และการตลาดแก่สินค้าประมง โดยเฉพาะฟาร์มกุ้ง โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการมากขึ้น

2) นโยบายส่งเสริมการลงทุน

เมียนมาร์มีกฎหมายการลงทุนต่างชาติ (Myanmar Investment Law : MIL) ประกาศใช้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2531 ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission : MIC) และจากการที่เมียนมาร์ประกาศนโยบายเปิดประเทศและปฏิรูปเศรษฐกิจ ทำให้เมียนมาร์เป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างประเทศ เมียนมาร์จึงดำเนินการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศให้เอื้อต่อการลงทุนมากขึ้น โดยในเดือนกันยายน 2555 รัฐสภาเมียนมาร์ได้ผ่านร่าง

กฎหมาย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ฉบับใหม่ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการลงทุนจากภายนอกมากที่สุด ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 2.1) อนุญาตให้บริษัทต่างชาติถือหุ้น 50 เปอร์เซ็นต์ในกิจการร่วมทุนหรือ Joint Venture ได้
- 2.2) ยินยอมให้กองทุนต่างชาติสามารถลงทุนใน Joint Venture ได้ 50 เปอร์เซ็นต์
- 2.3) อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเช่าที่ดินเบื้องต้นได้เป็นระยะเวลา 50 ปี โดยมีเงื่อนไขให้

สามารถต่อสัญญาได้

ทั้งนี้ ได้ขจัดอุปสรรคต่อการลงทุนของต่างชาติเรื่องข้อกำหนดที่ระบุว่านักลงทุนจะต้องมีเงินลงทุนเริ่มต้นขั้นต่ำ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ 155 ล้านบาท) เพื่อดึงดูดการลงทุนใหม่จากต่างชาติ

สำหรับการเช่าและใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าที่ดิน เพื่อดำเนินโครงการลงทุนระยะยาวเบื้องต้นได้ 50 ปี กรณีเช่าจากรัฐบาล ระยะเวลาในการเช่าอาจยืดหยุ่นได้ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของรัฐบาลเมียนมาร์เป็นสำคัญและสามารถต่ออายุได้ตามที่ MIC พิจารณาเสนอ โดยผู้ลงทุน จะต้องแนบร่างข้อตกลงการเช่าที่ดินนั้นด้วย กรณีการเช่าที่ดินจากเอกชนเมียนมาร์ สามารถดำเนินการได้ไม่เกินคราวละ 1 ปี และต่ออายุทุก 1 ปี

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถลงทุนด้านการเกษตร อาทิ การเพาะปลูก ผลิต แปรรูปและจำหน่ายพืชล้มลุก (รวมทั้งมันสำปะหลังและยาสูบ) และทำไร่หรือแปรรูปพืช เป็นยา กาแฟ ชา น้ำมันปาล์ม พืชสวนและจำหน่ายผลผลิตของตนได้ โดยมีกระทรวงเกษตรและชลประทาน เมียนมาร์เป็นผู้รับผิดชอบในการพิจารณาและอนุมัติโครงการลงทุนด้านเกษตรกรรม รวมทั้งกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนภาคเกษตรกรรมมากขึ้น (ตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร พัฒนากิจการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดเล็ก และการใช้เทคโนโลยีขนาดเบาในโรงงาน การค้าผลิตภัณฑ์ทางการ เกษตร วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร) โดยนักลงทุนสามารถขอยื่นอนุมัติโครงการตามแผนการ ส่งเสริมการลงทุน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 สถานการณ์การผลิตการตลาดสินค้าประมง

4.1.1. ประเทศไทย

1) การผลิต

แนวโน้มปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2550 – 2553) ของไทยมีแนวโน้มลดลง โดย ปี 2549 ไทยมีผลผลิตสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 4.12 ล้านตันเหลือผลผลิตประมาณ 3.06 ล้านตันในปี 2553 หรือมีอัตราการลดลงร้อยละ 6.5 ต่อปี ผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดนี้ได้จากการจับจากธรรมชาติทั้งน้ำเค็มและน้ำจืดรวม 1.81 ล้านตันหรือคิดเป็นร้อยละ 59.15 ของผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดและเป็นผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งและเพาะเลี้ยงน้ำจืดรวมกันมีปริมาณ 1.25 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 40.85 ของผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมด โดยผลผลิตสัตว์น้ำจากทุกแหล่งผลิตมีอัตราการลดลงทั้งสิ้น กล่าวคือ การจับจากธรรมชาติสัตว์น้ำเค็มลดลงมากที่สุดคือลดลงในอัตราร้อยละ 10.43 ต่อปี จับจากธรรมชาติน้ำจืดลดลงในอัตราร้อยละ 1.31 ต่อปี เพาะเลี้ยงชายฝั่งลดลงในอัตราร้อยละ 1.23 ต่อปี และเพาะเลี้ยงน้ำจืดลดลงในอัตราร้อยละ 1.26 ต่อปี ซึ่งจะเห็นว่าผลผลิตจากการจับจากธรรมชาติน้ำเค็มหรือทางทะเลมีอัตราผลผลิตลดลงสูงสุดเมื่อเทียบกับทุกแหล่งผลิต

สำหรับมูลค่าสัตว์น้ำโดยรวมมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย กล่าวคือ ในปี 2549 มีมูลค่าทั้งสิ้น 146,967.0 ล้านบาท ลดลงเหลือมูลค่า 143,249.0 ล้านบาทในปี 2553 หรือลดลงในอัตราร้อยละ 0.27 ต่อปี ทั้งนี้มูลค่าสัตว์น้ำที่ลดลงดังกล่าวเป็นผลจากการลดลงของมูลค่าสัตว์น้ำเค็มที่จับจากธรรมชาติซึ่งลดลงอย่างมากในอัตราร้อยละ 8.69 ต่อปี ในขณะที่มูลค่าสัตว์น้ำจากการจับในแหล่งน้ำจืด มูลค่าจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งและการเพาะเลี้ยงน้ำจืดมีมูลค่าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.43 อัตราร้อยละ 5.36 และอัตราร้อยละ 4.14 ต่อปี ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เลือกชนิดสัตว์น้ำเพาะเลี้ยงที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง

1.1) ประมงทะเล (Marine Fisheries)

ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ประมาณ 350,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมากกว่า 2 ใน 3 ของอาณาเขตทางบก ซึ่งมีอยู่ประมาณ 513,000 ตารางกิโลเมตร จากการที่ความต้องการด้านอาหารของประชากรเพิ่มขึ้น ปริมาณการจับสัตว์ก็ยิ่งมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้มีการจับสัตว์น้ำมีมากกว่าความสามารถในการฟื้นตัวของทรัพยากรสัตว์น้ำตามธรรมชาติ ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทะเลเกือบทุกชนิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2553 ผลผลิตสัตว์น้ำจากการทำประมงทะเลมีปริมาณ 1.60 ล้านตัน สามารถจำแนกสัดส่วนผลผลิตออกเป็นดังนี้ คือ ปลาชนิดต่างๆ ร้อยละ 82.8 ปลาทูมีร้อยละ 7.9 กุ้งทะเลร้อยละ 3.4 ปูร้อยละ 2 หอยร้อยละ 1.6 และสัตว์น้ำอื่นๆ ร้อยละ 2.3 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผลผลิตจากเรือประมงไทยที่ทำการประมงภายใต้สัมปทานของเมียนมาร์และกัมพูชาด้วย

1.2) การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (Coastal Aquaculture)

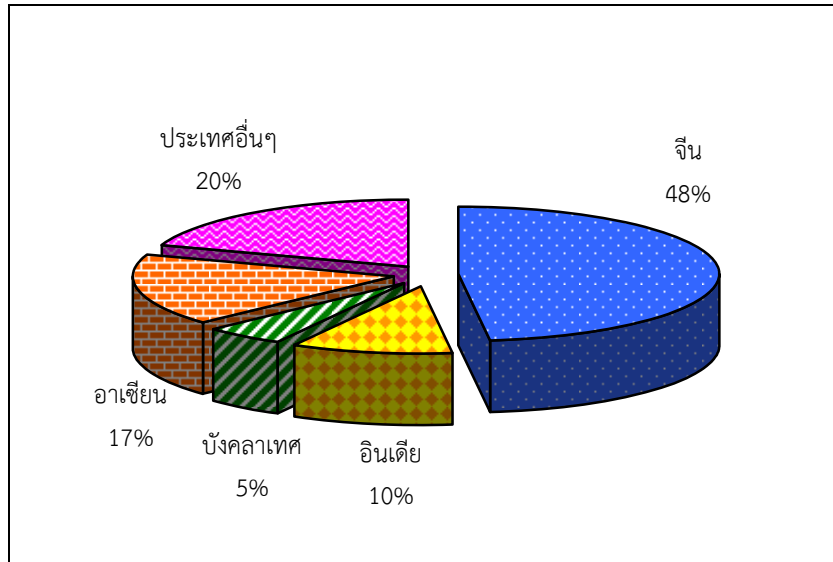
ความยาวของชายฝั่งทะเลของไทยทั้งชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามันคิดเป็นความยาวทั้งสิ้นประมาณ 2,815 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัดภาคใต้และภาคตะวันออก การเพาะเลี้ยงชายฝั่งของไทยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี 2529 เป็นต้นมา และได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดต่างๆ จากภาครัฐโดยกรมประมง มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากสถิติของกรมประมงพบว่าในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2549-2553) ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งลดลงเล็กน้อยเนื่องจากคุณภาพน้ำลดลงจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้ชายฝั่งทะเลหรือแหล่งน้ำที่ไหลลงสู่ทะเล นอกจากนี้พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะเลี้ยงก็ลดน้อยลงด้วยจากการเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่งและพื้นที่ชายฝั่งที่ถูกทำลายตามธรรมชาติ โดยผลผลิตประมงจากการเพาะเลี้ยงในปี 2549 มีปริมาณรวม 0.83 ล้านตัน ลดลงเหลือ 0.76 ล้านตันในปี 2553 หรือลดลงในอัตราร้อยละ 1.23 ต่อปี ปริมาณสัตว์น้ำเพาะเลี้ยงที่ลดลงมากที่สุดคือ หอยชนิดต่างๆ ซึ่งลดลงในอัตราร้อยละ 11.12 ต่อปี หอยที่เกษตรกรนิยมเพาะเลี้ยง ได้แก่ หอยแมลงภู่ หอยแครงและหอยนางรม ส่วนปลาและกุ้งทะเลมีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.37 และร้อยละ 3.48 ต่อปี ตามลำดับ โดยเป็นผลผลิตกุ้งทะเลมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.2 ของผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งทั้งหมด รองลงมาคือหอยชนิดต่างๆ คิดเป็นปริมาณร้อยละ 38.4 และปลาชนิดต่างๆ ร้อยละ 2.4

สำหรับผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงทั้งหมดของไทยในช่วง 5 ปี (2551-2555) มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 0.06 ต่อปี ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่เพาะเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม่คิดเป็นผลผลิตร้อยละ 95.6 ของจำนวนผลผลิตกุ้งทั้งหมด และเป็นผลผลิตกุ้งกุลาดำร้อยละ 4.4 เนื่องจากกุ้งขาวแวนนาไม่เลี้ยงง่าย มีโรคระบาดน้อยและให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าเมื่อเทียบกับกุ้งกุลาดำ ในปี 2555 มีปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงจำนวน 472,881 ตัน ลดลงจาก 502,188 ตัน ของปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 5.8 เนื่องจากในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2555 เกิดกลุ่มอาการตายด่วนในกุ้งทำให้ผลผลิตเสียหายมาก

1.3) การเพาะเลี้ยงน้ำจืด (Freshwater Aquaculture)

ไทยมีการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มจากการจับธรรมชาติและการเพาะเลี้ยง จากข้อมูลของ FAO ปี 2552 พบว่า ไทยเป็นผู้ผลิตปลาน้ำจืดเป็นอันดับที่สิบของโลก โดยมีจีนเป็นผู้ผลิตอันดับหนึ่งผลิตได้ร้อยละ 48 ของผลผลิตโลก อันดับสองคืออินเดียผลิตได้ร้อยละ 10 เวียดนามผลิตได้เป็นอันดับที่สี่ของโลก อินโดนีเซียผลิตได้เป็นอันดับที่ห้า และเมียนมาร์ผลิตได้เป็นอันดับที่หกของโลก ส่วนประเทศในกลุ่มอาเซียนรวมกันผลิตได้ร้อยละ 17 ของโลก โดยประเทศเวียดนามผลิตมากเป็นอันดับหนึ่งของอาเซียน อินโดนีเซียผลิตได้เป็นอันดับสอง เมียนมาร์ผลิตได้เป็นอันดับสาม และฟิลิปปินส์ผลิตได้เป็นอันดับสี่ ส่วนไทยผลิตได้เป็นอันดับที่ห้าของอาเซียน ผลผลิตปลารวมของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2549-2553) ผลผลิตลดลงในอัตราร้อยละ 6.50 ต่อปี โดยในปี 2553 ผลผลิตที่จับได้จากธรรมชาติและการเพาะเลี้ยงมีจำนวนรวม 3,062,600 ตัน มูลค่า 143,249 ล้านบาท มาจากประมงน้ำจืดจำนวน 706,300 ตัน คิดเป็นร้อยละ 23 มีพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

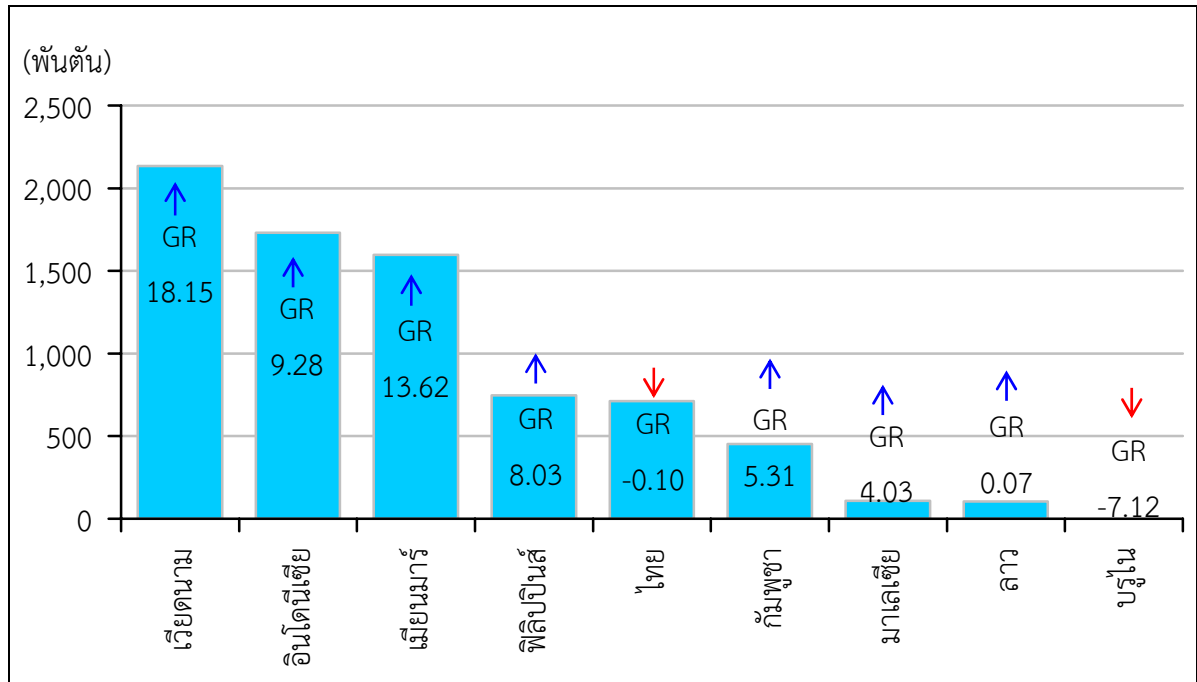
1,216,392 ไร่ จำนวนฟาร์ม 647,814 ฟาร์ม ผลผลิตส่วนใหญ่มาจากการเพาะเลี้ยงรวม 496,999 ตัน คิดเป็นมูลค่า 23,544.9 ล้านบาท (กรมประมง,2555)

ภาพที่ 4.1 ผลผลิตปลาน้ำจืดของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก ปี 2552

ที่มา: FAO

ไทยมีพื้นที่ทำประมงน้ำจืดกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ สามารถทำการเพาะเลี้ยงได้ตลอดทั้งปี โดยผลผลิตประมงน้ำจืดจากการเพาะเลี้ยงมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 1.22 ต่อปี (ตารางที่ 4.9.1) ผลผลิตปลาน้ำจืดใช้บริโภคภายในเป็นหลัก เนื่องจากสัตว์น้ำเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญและมีราคาไม่แพง ไทยมีอัตราการบริโภคปลาและสัตว์น้ำเฉลี่ย 30 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) ปัจจุบันไทยมีการเลี้ยงแบบพัฒนาหรือเลี้ยงเชิงพาณิชย์อย่างแพร่หลาย ปลาที่เลี้ยงมากที่สุดคือปลานิลมีผลผลิต 204,680 ตัน รองลงมาปลาดุกมีผลผลิต 140,763 ตัน และปลาตะเพียนมีผลผลิต 42,049 ตัน รูปแบบการเลี้ยงมีทั้งในบ่อดิน กระจก นา ร่องสวน ภาคการผลิตประมงของไทยมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเทคโนโลยี การเพาะฟักพันธุ์ และด้านมาตรฐานการผลิต เช่น มาตรฐานการเพาะเลี้ยงที่ดีและเหมาะสม (Good Aquaculture Practice: GAP) และมาตรฐานการผลิตที่มีมาตรฐานป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับผู้บริโภค (Hazard Analysis Critical Control Point: HACCP) ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

ภาพที่ 4.2 ผลผลิตปลาน้ำจืดของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปี 2552

ที่มา: FAO

2) การตลาด

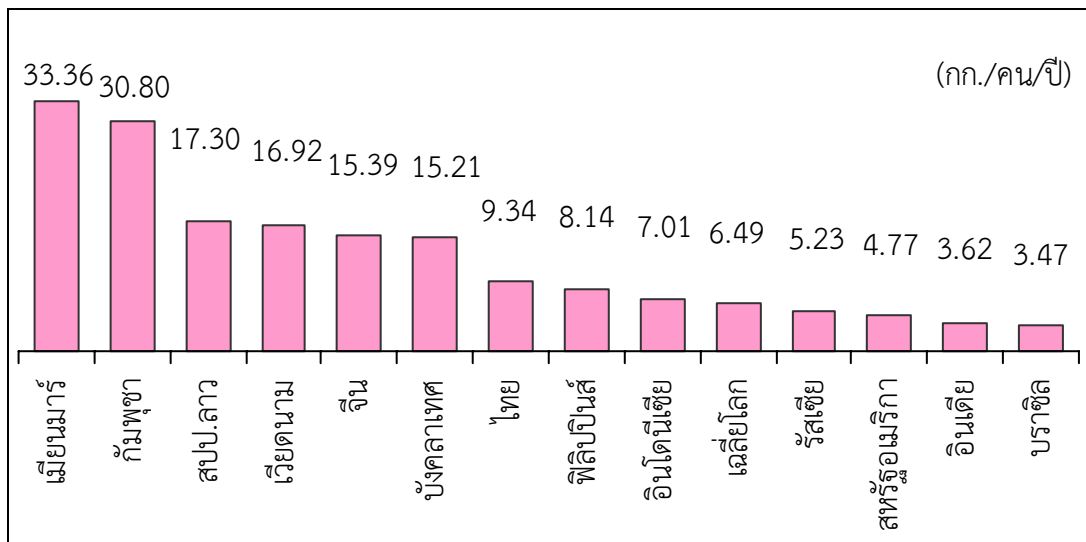
สินค้าประมงส่วนใหญ่แต่ละประเทศผลิตเพื่อบริโภคภายในเป็นหลัก ที่เหลือจึงส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยส่วนมากนิยมบริโภคสดหากเป็นปลาที่มีชีวิตคุณภาพดีจะได้รับราคาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปเบื้องต้น เช่น ปลาแห้ง ปลารมควัน สำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปปลาเพื่อส่งออกนั้นนิยมส่งออกในรูปปลาแบบฟิลเล และปลาแบบแช่เย็นจนแข็ง ซึ่งในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างหันมานิยมบริโภคปลามากขึ้น การค้าปลาในไทยมีแพปลาเรือเพื่อส่งไปยังตลาดกลางและพ่อค้าระดับต่างๆ อีกทอดหนึ่ง โดยมีตลาดกลางรองรับผลผลิตในแหล่งผลิตที่สำคัญ เช่น องค์การสะพานปลา ตลาดมหาชัย ตลาดกลางปลานครปฐม เป็นต้น

2.1) ความต้องการบริโภค

จากข้อมูลของ FAO พบว่า ไทยมีการบริโภคปลาน้ำจืดน้ำเค็มและสัตว์น้ำรวมเฉลี่ย 30 กิโลกรัมต่อคนต่อปี สำหรับความต้องการใช้ปลาน้ำจืดเพื่อบริโภคภายในประเทศ พบว่า ในปี 2552 ไทยมีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดเฉลี่ย 9.34 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (2548-2552) ความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดลดลงในอัตราร้อยละ 2.79 ต่อปี ซึ่งไทยจัดเป็นประเทศที่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ทำให้มีทางเลือกในการบริโภคสินค้าชนิดอื่นที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้ไทยยังมีความต้องการสินค้าปลาน้ำจืด

เพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อส่งออกตลาดต่างประเทศ เนื่องจากตลาดผู้นำเข้าหลักมีความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานการผลิตของไทยเหนือคู่แข่งอื่น

ความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดของโลกเฉลี่ยอยู่ที่ 6.49 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และความต้องการในการบริโภคปลาน้ำจืดมีแนวโน้มขยายตัวในอัตราร้อยละ 4.19 ต่อปี ส่วนประเทศกลุ่มอาเซียนมีความต้องการบริโภคปลาสูงเกินค่าเฉลี่ยของโลก โดยเมียนมามีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก คือ 33.36 กิโลกรัมต่อคนต่อปี อันดับสองคือกัมพูชามีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดเฉลี่ย 30.80 กิโลกรัมต่อคนต่อปี อันดับสามคือ สปป.ลาวมีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดเฉลี่ย 17.30 กิโลกรัมต่อคนต่อปี อันดับสี่คือเวียดนามมีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดเฉลี่ย 16.92 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ส่วนใหญ่จะพึ่งพาอาหารที่หาได้จากธรรมชาติโดยเฉพาะปลาน้ำจืดที่มีต้นทุนในการจับต่ำ ซึ่งผลผลิตที่ได้จะถูกนำไปบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก และผลผลิตส่วนเกินจะถูกนำไปขายหรือแปรรูปเบื้องต้นอย่างง่าย เช่น ปลาแห้ง ปลาร้า ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดต่ำ เนื่องจากมีทางเลือกและอำนาจซื้อในการบริโภคสินค้าทดแทนชนิดอื่นที่หลากหลายมากกว่าประเทศกำลังพัฒนา

ภาพที่ 4.3 อัตราการบริโภคปลาของประเทศต่างๆ ปี 2552

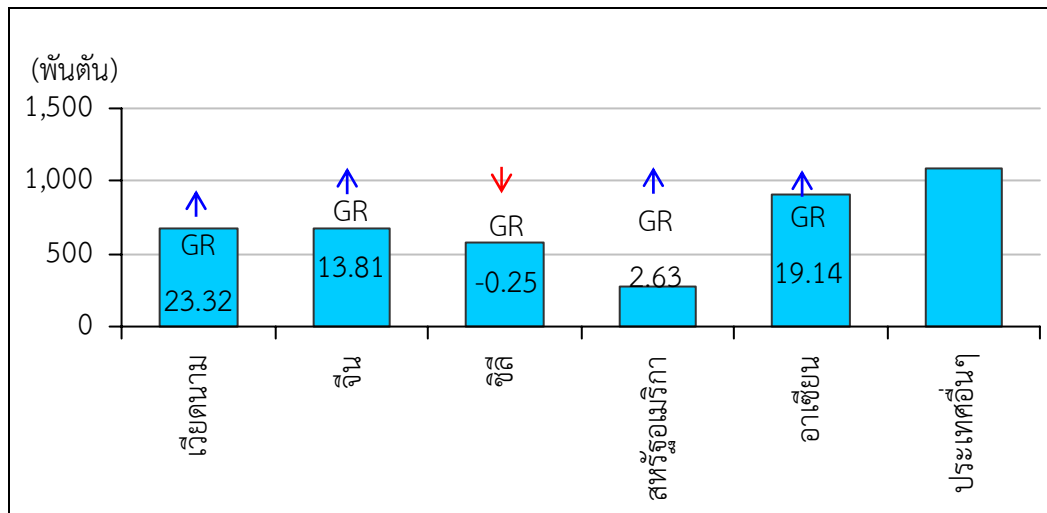
ที่มา: FAO

2.2) การส่งออก

จากข้อมูลของ FAO พบว่า นอร์เวย์เป็นผู้ส่งออกปลาน้ำจืดปริมาณมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก อันดับสองคือเวียดนาม โดยในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (2548-2552) การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 23.32 ต่อปี อันดับสามคือจีน แม้จะผลิตได้เป็นอันดับหนึ่งแต่ใช้บริโภคภายในเป็นหลัก ไทยเป็น

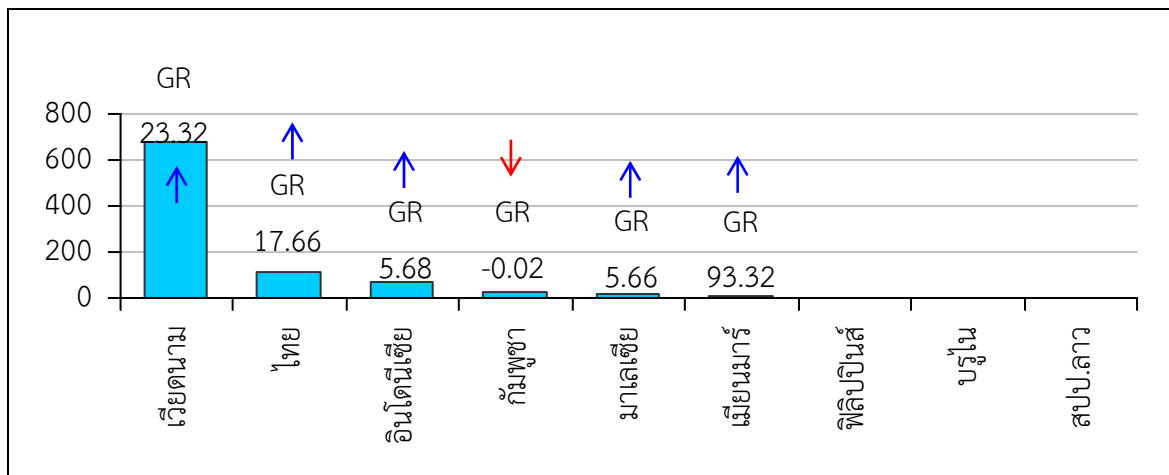
ผู้ส่งออกปลาน้ำจืดเป็นอันดับสิบของโลก การทำประมงน้ำจืดใช้เพื่อการบริโภคภายในถึงร้อยละ 90 โดยส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศทั้งในตลาดอาเซียนและตลาดโลกเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น การส่งออกในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 17.66 ต่อปี

การส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่าเวียดนามเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่ง ส่วนไทยส่งออกเป็นอันดับสองของอาเซียน อันดับสามคืออินโดนีเซีย ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) การส่งออกของประเทศดังกล่าวขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 23.32 ร้อยละ 17.66 และร้อยละ 5.68 ต่อปี ตามลำดับ ตลาดส่งออกที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

ภาพที่ 4.4 การส่งออกปลาน้ำจืดของผู้ส่งออกสำคัญของโลก ปี 2552

ที่มา: FAO

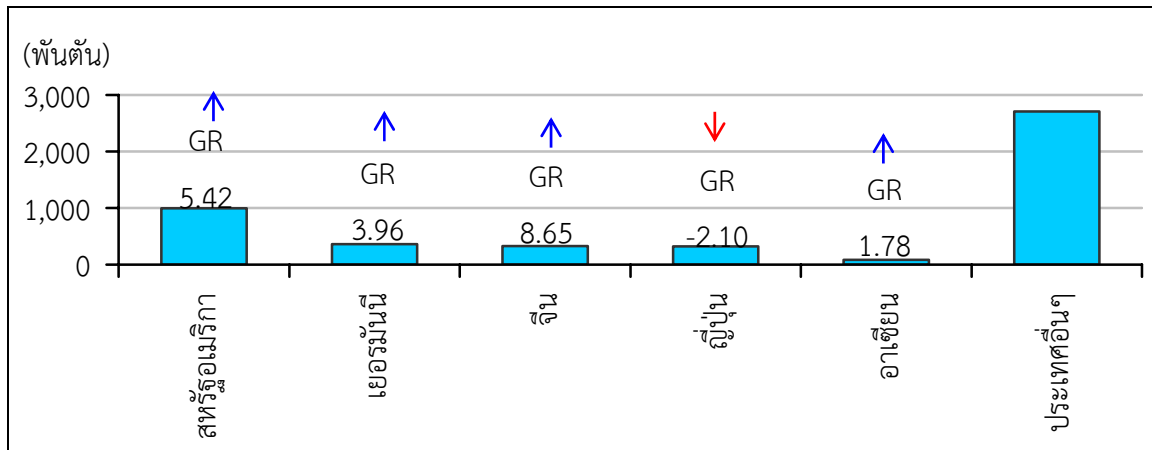

ภาพที่ 4.5 การส่งออกปลาน้ำจืดของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปี 2552

ที่มา: FAO

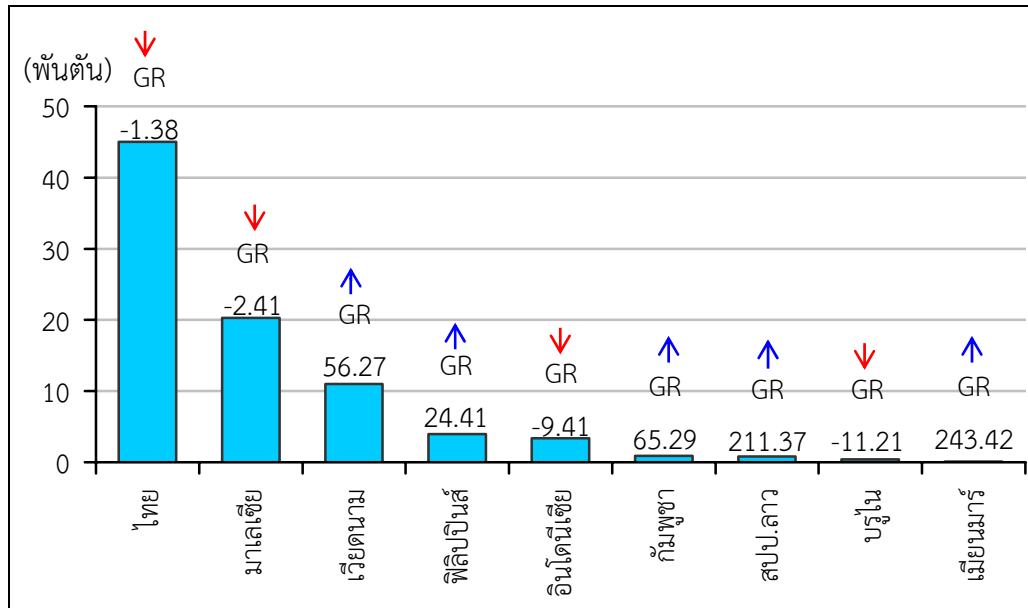
2.3) การนำเข้า

ตลาดที่มีการนำเข้าปลาน้ำจืดเป็นอันดับหนึ่งของโลกคือ ตลาดสหรัฐอเมริกา ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) การนำเข้ามีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5.42 ต่อปี อันดับสองคือเยอรมนี และอันดับสามคือจีน ส่วนไทยมีการนำเข้าปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ปริมาณมากเป็นอันดับหนึ่งของกลุ่มอาเซียน โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) การนำเข้าลดลงในอัตราร้อยละ 1.38 ต่อปี ในปี 2552 มีการนำเข้า 45,076 ตัน โดยนำเข้าจากเมียนมาร์มากที่สุด อันดับสองคือมาเลเซียการนำเข้าลดลง ในอัตราร้อยละ 0.48 ต่อปี อันดับสาม คือเวียดนามการนำเข้าขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 56.27 ต่อปี การนำเข้าของไทยส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อส่งออก เนื่องจากปริมาณการผลิตปลาในประเทศมีไม่เพียงพอ

ภาพที่ 4.6 การนำเข้าปลาน้ำจืดของโลก ปี 2552

ที่มา: FAO

ภาพที่ 4.7 การนำเข้าปลาน้ำจืดของอาเซียน ปี 2552

ที่มา: FAO

2.4) ราคา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2552-2556) ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้ของไทย (ขนาด 0.5 กิโลกรัมต่อตัว) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5.52 ต่อปี จากราคากิโลกรัมละ 44.67 บาท ในปี 2552 เป็นกิโลกรัมละ 54.12 บาท ในปี 2556 ส่วนราคาขายปลีกเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.14 ต่อปี จากราคากิโลกรัมละ 63.72 บาท ในปี 2552 เป็นกิโลกรัมละ 75.00 บาท ในปี 2556

ปลาอุกบึกอุย (ขนาดกลาง) ราคาที่เกษตรกรขายได้ลดลงในอัตราร้อยละ 0.14 ต่อปี จากราคากิโลกรัมละ 40.60 บาท ในปี 2552 ลดลงเป็นกิโลกรัมละ 40.21 บาท แต่ราคาขายปลีกเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.95 ต่อปี จากราคากิโลกรัมละ 57.44 บาท ในปี 2552 เป็นกิโลกรัมละ 67.50 บาท ในปี 2556

3) นโยบายด้านการประมง

จากการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อ 23 สิงหาคม 2554 ได้กำหนดนโยบายด้านการประมงของประเทศไว้ดังนี้ “พัฒนาการประมงทั้งในด้านการเพาะเลี้ยงและในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยการฟื้นฟูทรัพยากรประมงและจัดระเบียบการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตตามธรรมชาติ ขยายพื้นที่อนุรักษ์เพื่อการประมงทะเลพื้นบ้าน ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แสวงหาช่องทางทำประมงในน่านน้ำต่างประเทศที่ไม่ขัดต่อระเบียบขององค์การระหว่างประเทศและประเทศที่นำเข้า โดยการพัฒนาเครื่องมือประมงน้ำลึกและความร่วมมือกับต่างประเทศรวมทั้งพัฒนาสินค้าประมงให้มีคุณภาพและปลอดภัยตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำตลอดจนพัฒนากระบวนการตรวจสอบ

คุณภาพสัตว์น้ำตามมาตรฐานสากล” จากคำแถลงนโยบายที่เกี่ยวกับด้านประมงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารัฐได้ให้ความสำคัญกับการประมงทั้งประมงธรรมชาติและประมงจากการเพาะเลี้ยง โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรการประมงไปพร้อมๆกัน เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมการประมงได้อย่างยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสร้างรายได้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยอีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีนโยบายประมงตามพันธสัญญาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เนื่องจากกิจกรรมด้านประมงเป็นส่วนหนึ่งในความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Area : ACIA) โดยครอบคลุมการลงทุนใน 5 ภาค คือ เกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่และอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยมีพันธกรณีต้องเปิดเสรีการลงทุนในกิจการ 3 สาขา คือ สาขาการทำประมงเฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำไม้จากป่าปลูกและการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช สำหรับสาขาการทำประมงเฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ไทยตกลงเปิดเสรีการลงทุนให้กับนักลงทุนอาเซียน 2 สาขาย่อย คือ สาขาการเพาะเลี้ยงทูน่าในกระชังน้ำลึก (Tuna Deep Sea Cage Culture) และ การเพาะเลี้ยงกุ้งมังกร (Spiny Lobster) เฉพาะชนิดพันธุ์ท้องถิ่นในประเทศไทยที่ได้จากการเพาะพันธุ์

3.1) นโยบายด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ประเทศไทยได้วางนโยบายด้านการประมงโดยมีการจัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปี 2555-2559 เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงตลอดสายการผลิตจากต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ดังนี้

- 3.1.1) เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงในทุกแหล่งผลิต
- 3.1.2) ส่งเสริมและฟื้นฟูแหล่งเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 3.1.3) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการตลาด
- 3.1.4) พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีคุณภาพปลอดภัยได้มาตรฐาน
- 3.1.5) สร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 3.1.6) พัฒนาศักยภาพองค์กรและบุคลากรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 3.1.7) วิจัยและพัฒนาการตลาด
- 3.1.8) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการตลาดสินค้าสัตว์น้ำ

3.2) นโยบายด้านอัตรากาซี สำหรับสัตว์น้ำประเภทปลาน้ำจืดภาครัฐมีนโยบายปกป้องเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในประเทศ ดังนี้

3.2.1) การเจรจาเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) อื่นๆ นอกจากอาเซียน ให้ปลาน้ำจืดทุกชนิด และปลาทะเลบางชนิดที่สามารถทดแทนกันได้ ภายใต้พิกัดศุลกากร ตอนที่ 3 (Chapter 03) เป็นสินค้าอ่อนไหวถูกรอบเจรจา

3.2.2) เขตการค้าเสรีอาเซียน (AEC) สินค้าสัตว์น้ำไม่อยู่ในกลุ่มสินค้าอ่อนไหว ของอาเซียน จึงมีอัตราอากรขาเข้าร้อยละ 0 ตั้งแต่ 1 มกราคม 2553 เนื่องจากต้องการให้อาเซียนเป็นฐาน การผลิตร่วมของไทย แต่คุ้มครองเกษตรกรภายใน โดยใช้มาตรการที่มีใช้ภาษี (NTBs)

3.2.3) การบริหารโควตาเพื่อควบคุมการนำเข้า

3.3) มาตรการที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีศุลกากร (NTBs) ของประเทศสมาชิก AEC จากการรวมตัวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีเป้าหมายสำคัญคือการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน และได้จัดทำความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) โดยกำหนดให้ใช้มาตรการที่มีใช้ภาษีได้เฉพาะที่จำเป็น ดังนั้นการปฏิบัติด้านเทคนิค กระบวนการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน การสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Standard: SPS) รวมถึงความปลอดภัยด้านอาหาร จะถูกนำมาใช้เป็นเงื่อนไขในการค้ามากขึ้น โดยเป็นมาตรการที่มีใช้ภาษีของประเทศสมาชิก AEC สำหรับประเทศไทย มีมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษีในสินค้าเกษตรและอาหาร และมีการออกพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการนำเข้า ดังนี้

3.3.1) มาตรการสุขอนามัยพืช (SPS) โดยให้กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ควบคุมการนำเข้า หรือการให้นำเข้าเฉพาะฤดูกาลที่ขาดแคลน รับผิดชอบในการควบคุมการนำเข้ายา เกษษเคมีภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป วัตถุพิษในการผลิตอาหาร (ยกเว้นเนื้อสัตว์ ปลาทูน่า และกุ้ง) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหน้าที่ในการกักกันพืชและสัตว์ที่มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลาทูน่า กุ้ง อาหารสัตว์ สารเคมี และวัตถุพิษทางการเกษตร

3.3.2) พระราชบัญญัติมาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น พ.ศ. 2550 เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันและเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่อุตสาหกรรมภายใน ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณามาตรการปกป้องมีคำวินิจฉัยขั้นที่สุดว่ามีการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นและมีความเสียหาย ให้กำหนดมาตรการปกป้องภายใต้บทบัญญัติแห่งหมวดนี้ โดยจะกำหนดมาตรการใดมาตรการหนึ่ง หรือหลายมาตรการพร้อมกันก็ได้ ได้แก่ การเรียกเก็บอากรตามอัตราที่กำหนด จำกัดปริมาณนำเข้า หรือมาตรการอื่นใดที่มีผลเป็นการลดหรือจำกัดปริมาณการนำเข้า

3.3.3) พระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542 การทุ่มตลาดหมายถึง การส่งออกไปต่างประเทศในราคาส่งออก (Export Price) ที่ต่ำกว่าราคาที่ขายภายในประเทศที่ผลิต (Normal Value) ซึ่งส่งผลให้ระบบการค้าระหว่างประเทศได้รับความเสียหายประเทศต่างๆ จึงถือว่าการทุ่มตลาดเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า (Unfair Trade Practice) โดยทั่วไป การต่อต้านการกระทำที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าว คือ การเก็บอากรต่อต้านการทุ่มตลาด (Anti-Dumping Duties) ทำให้สินค้าทุ่มตลาดรายการนั้นมีภาระภาษีสูงขึ้นจนมีราคาเท่ากับหรือสูงกว่า Normal Value ดังนั้นในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาการทุ่มตลาดและอุดหนุนมีคำวินิจฉัยเบื้องต้นว่า มีการทุ่มตลาดและมีความเสียหาย

และมีความจำเป็นต้องป้องกันความเสียหายแก่อุตสาหกรรมภายในคณะกรรมการฯ อาจใช้มาตรการชั่วคราว โดยการประกาศเรียกเก็บอากรชั่วคราว หรือหลักประกันการชำระอากรชั่วคราวได้

3.4) มาตรการ

ภาครัฐโดยกรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประมงของประเทศ จึงได้ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ด้านการประมงต่างๆ ขึ้น เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทย (ฉบับร่าง) ปี 2555-2559 ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์กึ่ง ยุทธศาสตร์ปลานิล ยุทธศาสตร์ปลาสวยงาม เป็นต้น

นอกจากนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ลงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2556 ประกอบด้วยเขตเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลทั้งประเทศ 24 จังหวัดในภาคใต้ ภาคกลางและภาคตะวันออก เขตเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดทั้งประเทศ 75 จังหวัด ซึ่งเป็นการกำหนดเขตเหมาะสมในระดับอำเภอและตำบลของแต่ละจังหวัด โดยใช้การวิเคราะห์ผลประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ (Land Suitability Assessment) ตามสภาพความเหมาะสมของสัตว์น้ำแต่ละชนิดในพื้นที่ปัจจุบันร่วมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น เขตป่าไม้ตามกฎหมาย เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเล เป็นต้น

ตารางที่ 4.1 ตารางปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำของไทย ปี 2550-2554

ปริมาณ : พันตัน

ปี	จับจากธรรมชาติ		เพาะเลี้ยง		รวม
	น้ำเค็ม	น้ำจืด	เพาะเลี้ยงชายฝั่ง	น้ำจืด	
2549	2,485	214	827	527	4,053
2550	2,079	226	845	525	3,675
2551	1,645	229	808	522	3,204
2552	1,664	207	895	522	3,287
2553	1,601	209	755	497	3,063
2554	1,610	224	817	384	3,036
อัตราการขยายตัว %	-5.24	-1.09	-1.34	-6.52	-4.18

ที่มา: กรมประมง, 2555

ตารางที่ 4.2 มูลค่าสัตว์น้ำเค็มและน้ำจืดจำแนกตามวิธีการประมง ปี 2549 – 2553

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	จับจากธรรมชาติ		เพาะเลี้ยง		รวม
	น้ำเค็ม	น้ำจืด	ชายฝั่ง	น้ำจืด	
2549	63,043.9	8,442.2	55,292.6	20,188.3	146,967.0
2550	55,327.2	9,232.4	52,649.5	21,122.0	138,331.1
2551	42,147.0	9,138.4	55,145.3	22,877.6	129,308.3
2552	42,758.1	9,107.2	66,566.9	23,303.4	141,735.6
2553	45,505.6	9,578.1	64,620.4	23,544.9	143,249.0
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-8.69	2.42	5.36	4.14	-2.27

ที่มา: สถิติประมงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2553 กรมประมง

ตารางที่ 4.3 ปริมาณสัตว์น้ำเพาะเลี้ยงชายฝั่งแยกตามประเภทการเลี้ยง ปี 2549 – 2553

ปริมาณ : ล้านตัน

ปี	ปลา	กุ้ง	หอย	รวม
2549	0.018	0.494	0.314	4.05
2550	0.015	0.523	0.306	3.68
2551	0.016	0.506	0.286	3.20
2552	0.018	0.575	0.302	3.28
2553	0.020	0.559	0.176	3.06
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	3.37	3.48	-11.12	-6.50

ที่มา: สถิติประมงแห่งประเทศไทย พ.ศ.2553 กรมประมง

ตารางที่ 4.4 ปริมาณสัตว์น้ำจืดจากการเพาะเลี้ยง จำแนกตามชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญ ปี 2549 – 2553

ปริมาณ : พันตัน

ปี	ปลา					รวม	กุ้ง ก้ามกราม	อื่นๆ	รวม
	ปลานิล	ปลาตะเพียน	ปลาดุก	ปลาสร้อย	ปลาอื่นๆ				
2549	205.3	55.0	146.5	23.3	68.2	498.3	25.4	3.7	524.4
2550	213.8	56.3	136.6	21.0	61.4	489.1	32.1	3.9	525.1
2551	217.2	54.3	136.5	21.5	55.6	485.1	33.2	4.2	522.5
2552	221.0	47.2	130.1	30.2	61.6	490.1	26.8	5.0	521.9
2553	204.7	42.0	140.8	27.0	55.0	469.5	22.4	4.7	496.6
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	0.27	-6.91	-1.27	6.8	-4.18	-1.16	-4.23	7.54	-1.26

ที่มา: สถิติประมงแห่งประเทศไทย พ.ศ.2553 กรมประมง

ตารางที่ 4.5 ราคาที่เกษตรกรขายได้และราคาขายปลีก ของประเทศไทย ปี 2551-2556

ราคา : บาท/กก.

ปี	ปลานิล		ปลาดุก	
	ราคาเกษตรกรขายได้	ราคาขายปลีก	ราคาเกษตรกรขายได้	ราคาขายปลีก
2552	44.67	63.72	40.61	57.44
2553	42.51	69.25	41.24	57.50
2554	45.68	75.00	42.23	61.33
2555	49.55	75.00	40.37	67.50
2556	54.12	75.00	40.21	67.50

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556 และกรมการค้าภายใน, 2556

ตารางที่ 4.6 ราคาข้าวขาวแวนนาไมที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก (F.O.B.) และราคานำเข้า (C.I.F.) ปี 2551-2555

ปี	เกษตรกรขายได้ (70 ตัน/กก.)		ราคาส่งออก (F.O.B)		ราคานำเข้า (C.I.F.)	
	กึ่งสด	กึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง	กึ่งปรุ้งแต่ง	กึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง	กึ่งปรุ้งแต่ง	
	บาท/กก.	บาท/กก.	บาท/กก.	บาท/กก.	บาท/กก.	
2551	107.00	214.25	258.01	268.66	253.70	
2552	106.00	207.69	265.48	248.79	324.10	
2553	110.00	218.10	260.63	211.76	274.73	
2554	129.00	257.57	305.96	260.44	244.45	
2555	127.00	243.90	303.14	252.83	303.33	
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	5.54	4.86	4.75	-0.75	0.76	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรโดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

4.1.2 ราชอาณาจักรกัมพูชา

1) การผลิต

กัมพูชา มีพื้นที่ 181,035 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 14 ล้านคน ประชากรประกอบอาชีพในภาคเกษตรเป็นหลักร้อยละ 85 อาหารที่ใช้บริโภคหลัก คือ ข้าว และปลา ซึ่งเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญ โดยกัมพูชามีการบริโภคปลาน้ำจืดเฉลี่ย 30.80 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และมีปริมาณการจับต่อปี ประมาณ 450,000 ตัน ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) ผลผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5.31 ต่อปี การส่งออกปลารวมมีมูลค่า 200-300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภาคการประมงมีส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ร้อยละ 11.4 (Mr.Mint Soksopeak and Mr.Khol Many, 2009)

ผลผลิตสัตว์น้ำมาจากประมงน้ำจืดร้อยละ 82 ซึ่งนับได้ว่ากัมพูชาเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มและมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติสูง มีชนิดพันธุ์ปลาที่หลากหลายถึง 300 ชนิด โดยมีทะเลสาบน้ำจืดและแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำโขง แม่น้ำโตนเลสาบ แม่น้ำบาสัก แม่น้ำจตุ้ม และโตนเลสาบ (Great Lake , Tonle Sap) ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค โดยครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัดของกัมพูชาได้แก่ กัมปงธม กัมปงชนัง เสียมเรียบ พระตะบอง และโพธิสัตว์ มีพื้นที่ 7,500 ตารางกิโลเมตร และในช่วงฤดูน้ำหลากจะครอบคลุมพื้นที่ 16,000 ตารางกิโลเมตร จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศที่แปรปรวน รวมทั้งการก่อสร้างถนน

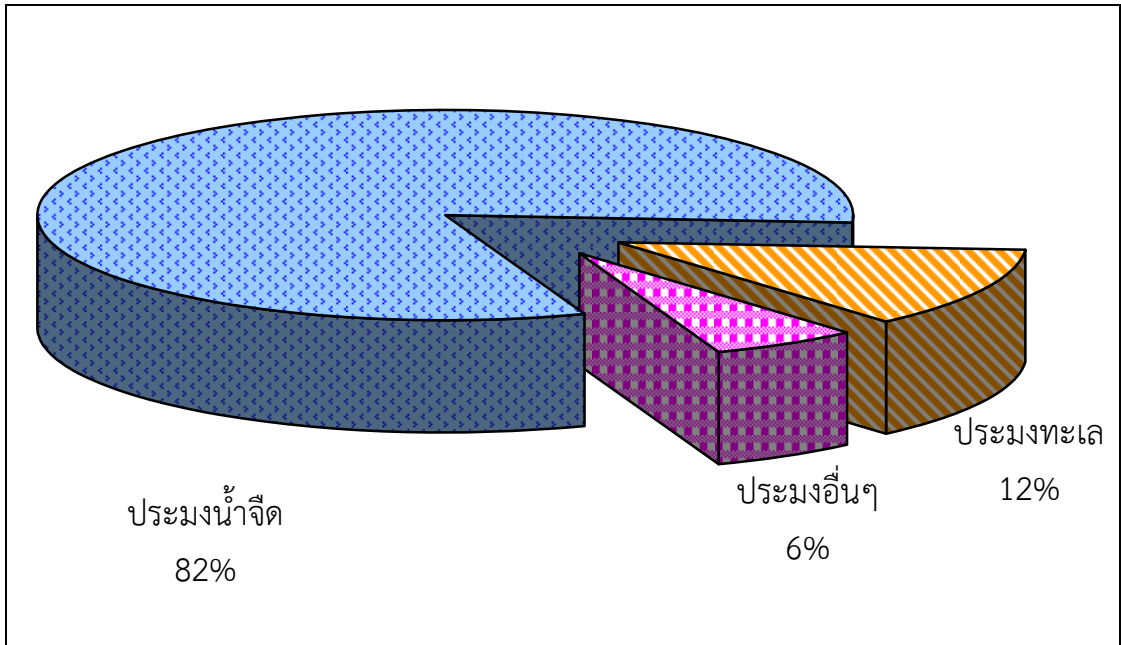
สิ่งปลูกสร้าง และเขื่อนขนาดใหญ่ของประเทศในกลุ่มน้ำโขง อีกทั้งภาคเกษตรกรรมในกัมพูชาที่มีการใช้สารเคมี ในการเพาะปลูกอย่างแพร่หลายซึ่งถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งการทำประมงมีการใช้เครื่องมือ เชิงพาณิชย์และใช้เครื่องมือผิดประเภท เช่น การใช้ไฟฟ้าช็อต ระเบิด ซึ่งส่งผลทำให้ปลาบางชนิดสูญพันธุ์ และอีกหลายชนิดอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์

ลักษณะการทำประมงในกัมพูชา มีทั้งจับจากธรรมชาติและจากการเพาะเลี้ยงด้านประมง เพาะเลี้ยง พบว่า ส่วนใหญ่ทำการเพาะเลี้ยงโดยชาวเวียดนามที่อพยพมาสมัยสงคราม อาศัยอยู่บนแพ รอบโตนเลสาปมีอาชีพทำการประมง โดยจับจากธรรมชาติและทำการเพาะเลี้ยงควบคู่กันไป ซึ่งการเพาะเลี้ยง ปลาในกระชังเป็นวิถีชีวิตของชาวเวียดนามที่พบเรียงรายอยู่ในโตนเลสาบและแม่น้ำสายหลักทั่วไป ปลาที่นิยม เลี้ยงในกระชัง คือ ปลาในกลุ่มแพนกาเซียส (*Pangasius hypophthalmus*) เช่น ปลาสาวย ปลาบึก ปลาตเหลือง โดยกระชังเลี้ยงปลาทำจากไม้เนื้อแข็งหรือไม้ไผ่ปล่อยลงในน้ำและจะสร้างบ้านบนกระชังปลาและเจาะพื้นบ้าน เป็นช่องสี่เหลี่ยมขนาดประมาณ 1X1 เมตร เพื่อใช้สำหรับเปิดปิดเวลาให้อาหารปลา โดยจะใช้ตาข่ายล้อมรอบ กระชังอีกชั้นเพื่อใช้กันเศษอาหารและของเสียที่ถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำซึ่งจะถูกนำไปเป็นอาหารของปลาที่เลี้ยง ในกระชัง ผู้เลี้ยงกลุ่มนี้มีทักษะในการทำประมงเชิงพาณิชย์ ส่วนรูปแบบการเพาะเลี้ยงปลามีทั้งในกระชัง บ่อ และ นาข้าว ลักษณะการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาและแบบดั้งเดิม โดยซื้อลูกพันธุ์ปลาจากโรงเพาะฟักและจับจาก ธรรมชาติ ส่วนอาหารสำหรับเลี้ยงปลาจะใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น รำข้าว กากถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือเศษปลาที่มีมูลค่าต่ำนำวัตถุดิบต่างๆ ดังกล่าวมาต้มรวมกัน ในถังขนาดใหญ่จนเปื่อยและชั้นพอจับกัน เป็นก้อน โดยใช้ฟืนหรือเศษเสื่อผ้าที่มาจากการบริจาคเป็นเชื้อเพลิง

สำหรับการเพาะเลี้ยงในบ่อดิน และเลี้ยงในนาข้าวปลาที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลาบึก ปลาไน ปลาตะเพียน ซึ่งการเลี้ยงในบ่อดินและนาข้าวจะนิยมเลี้ยงปลาหลายชนิดรวมกัน หรือเลี้ยงแบบเบญจพรรณ การจับใช้อวนลากและจับครั้งเดียวแบบยกบ่อ การเลี้ยงปลาในกัมพูชายังไม่มีมาตรฐานการเลี้ยงตามมาตรฐาน ที่ดีและเหมาะสม และรัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงอย่างจริงจัง

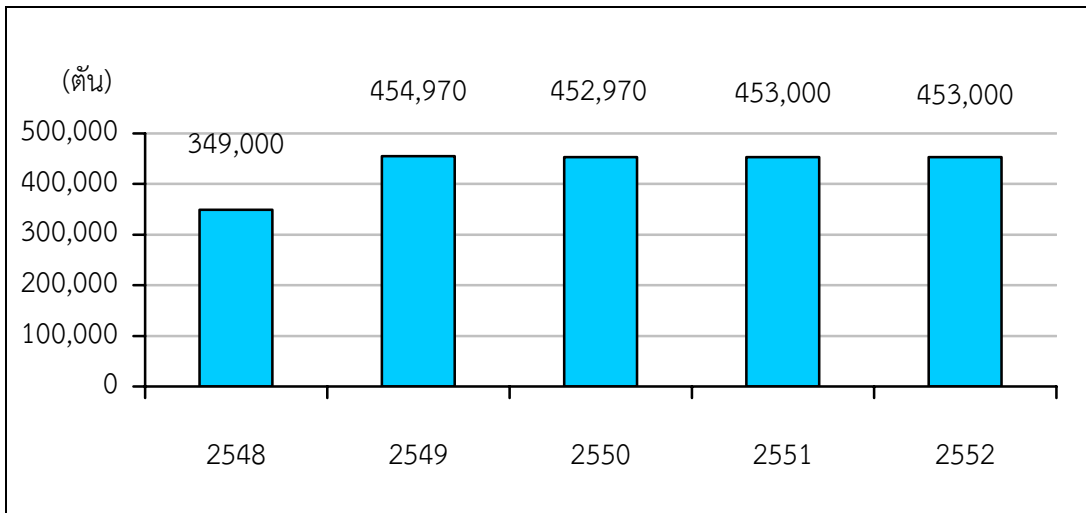
การจับจากธรรมชาติ พบว่า ชาวประมงส่วนมากเป็นประชากรพื้นเมืองของกัมพูชา ซึ่งทำ อาชีพประมงพื้นบ้านและมีฐานะยากจน สภาพชุมชนและการอยู่อาศัยค่อนข้างเป็นชุมชนแออัด นิยมสร้างบ้าน ใต้ถุนสูงประมาณ 5-6 เมตร ปลูกสร้างด้วยไม้แบบง่าย เนื่องจากต้องประสบปัญหาน้ำท่วมสูงเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณโตนเลสาบถือเป็นจุดรับน้ำที่สำคัญของภูมิภาคนี้ ชาวบ้านจึงต้องเตรียมพร้อมอพยพในช่วง ฤดูน้ำหลาก คือ ช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน ของทุกปี ผลผลิตปลาที่จับได้บางส่วนชาวบ้านจะนำไปแปรรูป เบื้องต้นอย่างง่ายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ปลาแห้ง ปลาแดดเดียว ปลาร้า ซึ่งกรรมวิธีในการผลิตและแปรรูป ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้มาตรฐานการผลิตที่ดี โดยเฉพาะการทำปลาดกแห้ง หรือการตากปลาสำหรับทำปลาร้าจะตาก

บนสื่อไม้ไผ่ที่สานแบบง่าย ๆ ขนาดกว้าง 50-60 เซนติเมตร ยาว 2-3 เมตร วางบนพื้นดินและสังเกตเห็นว่าไม่มีแมลงวันตอม เนื่องจากมีการใช้สารเคมีฉีดพ่น จึงเป็นขั้นตอนการแปรรูปและการเก็บรักษาไม่ถูกสุขอนามัยที่ดี

ภาพที่ 4.8 สัดส่วนผลผลิตปลาและสัตว์น้ำของกัมพูชา ปี 2552

ที่มา: FAO

ภาพที่ 4.9 ปริมาณผลผลิตปลาน้ำจืดของกัมพูชา ปี 2548-2552

ที่มา: FAO

2) การตลาด

ตลาดค้าปลาในกัมพูชา พบว่า สินค้าประมงยังไม่มีตลาดกลางสัตว์น้ำในการซื้อขาย เป็นเพียงตลาดขนาดเล็ก พ่อค้าผู้รวบรวมเดินทางไปตระเวนรับซื้อถึงแหล่งผลิตหรือบางแห่งเป็นแพรับซื้อขนาดเล็กที่ชาวประมงสามารถนำปลามาขายได้ตลอดเวลา จากนั้นผลผลิตจะถูกส่งต่อไปยังผู้บริโภคในประเทศ และถูกส่งไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ฮองกง จีน ไทย เวียดนาม ยุโรป ซึ่งตลาดยุโรปกำลังนิยม ปลาเนื้อขาวหรือปลาสวยที่ชาวเวียดนามทำการเพาะเลี้ยงในกัมพูชาจะถูกรวบรวมแล้วส่งออกไปแปรรูปในเวียดนาม

ตลาดค้าปัจจัยการผลิต พบว่า ผู้ประกอบการค้าปัจจัยการผลิตปลาส่วนมากดำเนินการโดยชาวเวียดนาม เช่น อาหารสำเร็จรูป ลูกพันธุ์ปลา ยาและสารเคมี รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตและการจับ นำเข้าจากเวียดนามร้อยละ 60 และนำเข้าจากไทยร้อยละ 40 โดยนิยมนำเข้าจากเวียดนามมากกว่าไทย เนื่องจากมีความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งพ่อค้าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ในกัมพูชามานานจึงมีความสัมพันธ์ทั้งในเวียดนามและกัมพูชาทำให้สามารถสื่อสารได้ทั้งสองภาษา จึงมีความสะดวกในการติดต่อธุรกิจ นอกจากนี้ด้านพิธีการทางศุลกากรระหว่างทั้งสองประเทศมีความยืดหยุ่นสูง อีกทั้งราคานำเข้าจากเวียดนามมีราคาถูกกว่าจากไทย แม้จะเป็นที่ทราบกันว่าสินค้าจากไทยมีคุณภาพที่ดีกว่า แต่ขั้นตอนการนำเข้า ส่งออกของไทยจะยืดถือกฎระเบียบและเอกสารที่ถูกต้อง ต้องใช้เอกสารประกอบการนำเข้าหลายฉบับ มีการตรวจสอบเข้มงวด มีกฎระเบียบมาก และที่สำคัญผู้ประกอบการชาวกัมพูชาอ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้นำเข้าและส่งออก กัมพูชาจึงหันไปนำเข้าจากเวียดนาม ทำให้ไทยเสียโอกาสในการทำการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

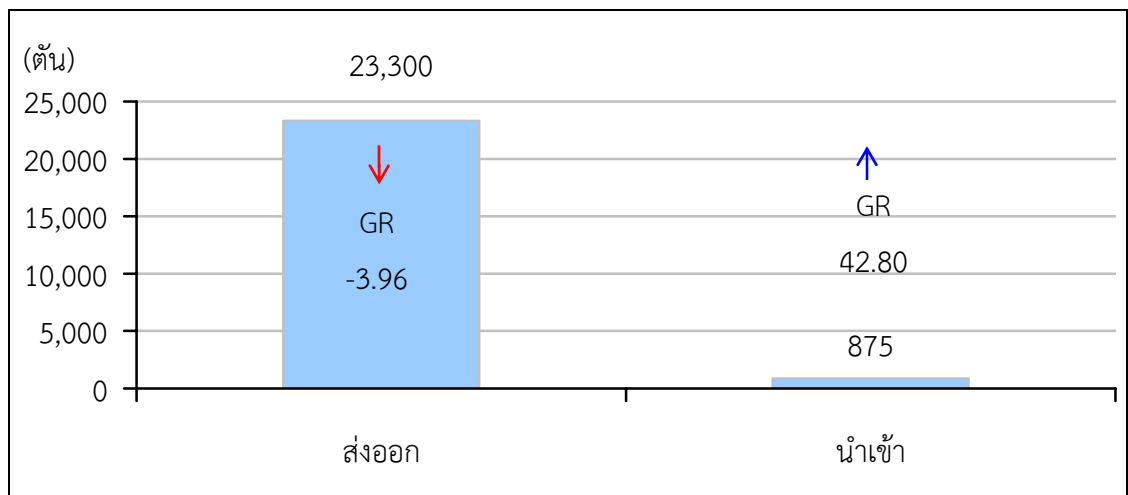
2.1) ความต้องการบริโภค

กัมพูชามีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดเป็นอันดับสองของโลก เฉลี่ย 30.80 กิโลกรัมต่อคนต่อปี โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) การบริโภคเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.52 ต่อปี เนื่องจากกัมพูชาเป็นแหล่งผลิตปลาน้ำจืดที่สำคัญของภูมิภาคนี้ จึงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พึ่งพาการจับปลาจากธรรมชาติเพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของครัวเรือน

2.2) การส่งออก

การส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ของกัมพูชา ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) ลดลงในอัตราร้อยละ 3.96 ต่อปี ในปี 2552 มีการส่งออกปริมาณ 23,000 ตัน แม้ว่าผลผลิตจากการทำประมงของกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่ผลผลิตปลาธรรมชาติส่วนใหญ่จะถูกใช้สำหรับบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก

ผลผลิตส่วนเกินมีการแปรรูปเบื้องต้นอย่างง่ายในครัวเรือน เช่น ปลาแห้ง ปลาจ๋า และส่วนหนึ่งถูกส่งมายังประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศไทย ส่วนที่ถูกส่งไปยังตลาดจีน ฮองกง สิงคโปร์ อยู่ในรูปปลาแช่เย็นแช่แข็งเป็นหลัก เนื่องจากกัมพูชายังไม่มีเทคโนโลยีในการแปรรูปและมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังไม่เอื้ออำนวยในการแปรรูปส่งออก ได้แก่ ถนน ระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบห้องเย็น ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ สำหรับผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงจะถูกรวบรวมโดยพ่อค้าชาวเวียดนามซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมประมงของกัมพูชา โดยเฉพาะปลาในกลุ่มแพนกาเซียสที่ถูกส่งไปแปรรูปในเวียดนาม และส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป โดยเวียดนามและกัมพูชา เป็นประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) กับประเทศคู่ค้า เช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

ภาพที่ 4.10 ปริมาณการส่งออก-นำเข้า ปลาน้ำจืดของกัมพูชา ปี 2552

ที่มา: FAO

2.3) การนำเข้า

กัมพูชามีการนำเข้าสินค้าประมงน้ำจืด ในปี 2552 ปริมาณ 875 ตัน ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) การนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 42.80 ต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าพันธุ์สัตว์น้ำจากเพื่อนบ้านคือ เวียดนามและไทย เพื่อใช้สำหรับการเพาะเลี้ยง เนื่องจากกัมพูชายังไม่สามารถเพาะพันธุ์ปลาชนิดต่างๆ ในเชิงพาณิชย์ได้

2.4) ราคา

เนื่องจากกัมพูชามีปลาจับจากธรรมชาติที่หลากหลายชนิด ลักษณะการขายส่วนมากไม่มีการคัดชั้นคุณภาพและเป็นลักษณะตลาดปลา โดยราคาขายปลีก ในปี 2556 ราคา กิโลกรัมละ 18,700 เรียล หรือ กิโลกรัมละ 187 บาท เพิ่มขึ้นจาก กิโลกรัมละ 13,300 เรียล หรือ กิโลกรัมละ 133 บาท ในปี 2555 ร้อยละ 28.88 (ตารางที่ 4.9.3)

3) นโยบายด้านการประมง

3.1) ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงทั้งในบ่อดิน กระจก และนาข้าว

3.2) กำหนดเขตการทำประมง โดยจัดสรรพื้นที่การทำประมงให้ครัวเรือนละ 50 เมตร ใช้ทั้งการเพาะเลี้ยงและจับจากธรรมชาติ ซึ่งกำกับดูแลโดยกระทรวงเกษตรป่าไม้และประมง

3.3) การห้ามทำการประมง โดยการกำหนดเครื่องมือในการทำประมง เช่น กำหนดขนาดอวน ห้ามใช้วอร์น อวนลาก และเรือประมงพาณิชย์ในโดนเลสาบ

3.4) ห้ามไม่ให้มีการเพาะเลี้ยงปลาชะโด เนื่องจากเป็นปลาที่กินลูกปลาวัยอ่อนและปลาขนาดเล็กเป็นอาหาร ซึ่งจะเป็นการทำลายลูกปลาตามธรรมชาติให้ลดลง

3.5) การห้ามนักลงทุนต่างชาติในสาขาประมงบางประเภท ได้แก่ การจับปลาน้ำจืด ปลา กดเหลือง ปลาดุกยักษ์ จระเข้ และปลาอีสก โดยสงวนไว้ให้กับกิจการขนาดเล็กของชาวกัมพูชา

3.6) นโยบายด้านภาษี การนำเข้ากำหนดให้เนื้อปลาอยู่ในรายการสินค้าอ่อนไหว มีพันธกรณีในการลดภาษี 0-5% และเริ่มลดในปี 2560 (ค.ศ.2017)

4) เปรียบเทียบการทำประมงระหว่างไทยและกัมพูชา

ไทย และกัมพูชา มีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่คล้ายคลึงกัน จึงสามารถทำการผลิตสินค้าหลายชนิดได้เหมือนกัน โดยแต่ละประเทศมีปัจจัยที่ได้เปรียบและเสียเปรียบในการทำประมงแตกต่างกันดังนี้

4.1) ประเทศไทย มีชายฝั่งทะเลเป็นแนวยาวทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันมีความยาว 3,200 กิโลเมตร ผลผลิตปลาจึงมีทั้งจากประมงทะเล (Marine) และประมงน้ำจืด (Inland) มีแหล่งน้ำธรรมชาติและแม่น้ำสำคัญหลายสายไหลผ่าน สภาพพื้นที่เอื้ออำนวยต่อการประมง โดยมีการทำประมงทั้งการจับจากธรรมชาติและการเพาะเลี้ยง ซึ่งผลผลิตจากการจับตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอจึงหันมาให้ความสำคัญกับการเพาะเลี้ยงมากขึ้น โดยมีพื้นที่เพาะเลี้ยงประมงน้ำจืดกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศ มีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม ทำให้ประสบปัญหาภัยทางธรรมชาติที่ไม่รุนแรงมากจึงสามารถเพาะเลี้ยงได้ตลอดปี เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงของไทยมีเทคโนโลยีและมีการส่งเสริมประมงการเลี้ยงมายาวนาน จึงมีทักษะการเลี้ยงสูง มีมาตรฐานการผลิตที่ดีและเหมาะสม GAP มีระบบโลจิสติกส์ที่ดีอยู่ในระดับสามของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย มีระบบอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดสายการผลิต เช่น มีโรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงเพาะฟักลูกพันธุ์ปลา และห้องเย็นรวมทั้งโรงงานแปรรูปอาหารสำเร็จรูปเพื่อรองรับผลผลิต นอกจากนี้ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนตลอดสายการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศและต่างประเทศ ที่มีแนวโน้มความต้องการบริโภคปลาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในตลาดโลกและตลาดอาเซียน

ไทยมีข้อจำกัด คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติลดลงอย่างต่อเนื่อง พื้นที่เพาะเลี้ยงที่เหมาะสมมีจำกัด โดยเฉพาะช่วงหน้าแล้งที่ปริมาณน้ำขาดแคลนทำให้บางพื้นที่ไม่สามารถทำการเพาะเลี้ยงได้ และมีปัญหาขาดแคลนแรงงาน และมีอัตราค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง

4.2) กัมพูชา ผลผลิตปลาส่วนใหญ่จับจากแหล่งน้ำธรรมชาติทำให้มีต้นทุนต่ำทรัพยากรธรรมชาติยังมีความอุดมสมบูรณ์สูง และมีพื้นที่ที่สามารถขยายการเพาะเลี้ยงได้อีกมาก ทั้งในบ่อดิน กระจก และนาข้าว มีอัตราค่าจ้างแรงงานที่ต่ำและมีแรงงานจำนวนมาก นอกจากนี้กัมพูชายังได้รับสิทธิประโยชน์ทางการค้า เช่น GSP จากประเทศคู่ค้า

ข้อจำกัดของกัมพูชา คือ ภาครัฐไม่มีนโยบายในด้านการประมงอย่างชัดเจน ระบบสาธารณสุขภาคพื้นฐานยังไม่พัฒนา เช่น ถนน ระบบการคมนาคมขนส่ง ไม่มีห้องเย็น และอุตสาหกรรมต่อเนื่องรวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารประมงแปรรูปเพื่อรองรับในการผลิต ส่วนการเลี้ยงยังเป็นการเลี้ยงแบบดั้งเดิมใช้เศษอาหารและของเสียจากครัวเรือนเป็นอาหารในการเพาะเลี้ยง และยังไม่มีความรู้มาตรฐานการผลิตที่ดีและเหมาะสม ผู้เลี้ยงหรือแรงงานยังขาดทักษะ องค์ความรู้ และเทคโนโลยีในการเลี้ยง เช่น การผสมพันธุ์ การเพาะฟักลูกพันธุ์ปลา เทคนิคในการเลี้ยง เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยาก ยังไม่มีตลาดกลางที่เป็นแหล่งรับซื้อ-ขายผลผลิต กฎระเบียบวิธีปฏิบัติไม่แน่นอนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย

ตารางที่ 4.7 ราคาขายปลีกปลาทะเลของกัมพูชา ปี 2555-2556

ปี	ราคาขายปลีกปลาทะเล (เรียล/กก.)	ราคาขายปลีกปลาทะเล (บาท/กก.)
2555	13,300	133
2556	18700	187

ที่มา: www.eicambodia.org

ตารางที่ 4.8 สถานการณ์การทำประมงของไทย และกัมพูชา

รายการ	ไทย (ปี 2553)	กัมพูชา(ปี 2552)
1.ความยาวชายฝั่ง(กม.)	2,815	435
2.EEZ Area(ตร.กม.)	350,000	55,600
3.พื้นที่เพาะเลี้ยง(ล้านไร่)	1.34	2.8
3.1 ชายฝั่งและน้ำกร่อย	0.33	Na
3.2 น้ำจืด	1.01	Na
4.ผลผลิต(ล้านตัน)	3.06	0.58
4.1 จับจากธรรมชาติ	1.81	0.37
1) ทะเล	1.60	0.08
2) น้ำจืด	0.21	0.29
4.2 เพาะเลี้ยง	1.25	0.21
1) ชายฝั่ง	0.75	0.05
2) น้ำจืด	0.50	0.16
5.มูลค่าส่งออกสินค้าประมง (mill.US\$)	8,853	35.8
6.ตลาดส่งออกหลัก	สหรัฐอเมริกา, สหภาพยุโรป, ญี่ปุ่น	สหภาพยุโรป, ฮ่องกง สิงคโปร์ เวียดนาม
7.สิทธิพิเศษทางภาษี	GSP สิ้นสุดปี 2557	มี

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

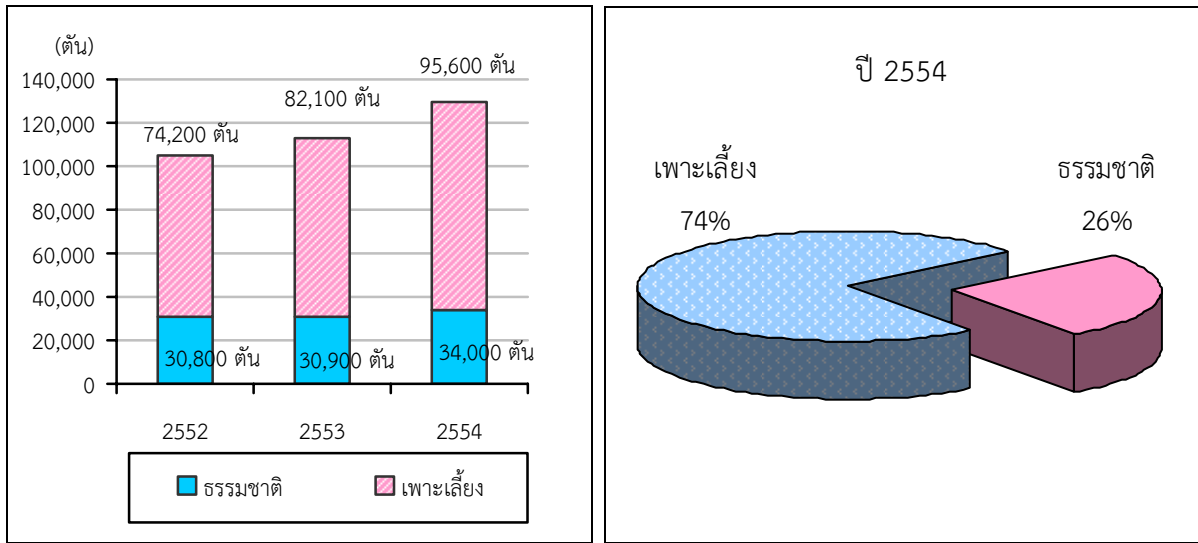
รายการ	ไทย (ปี 2553)	กัมพูชา(ปี 2552)
8.นโยบาย	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการประมงทั้งการเพาะเลี้ยงและในแหล่งน้ำธรรมชาติโดยการฟื้นฟูทรัพยากรประมงและจัดระเบียบการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตตามธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - ตลอดจนแสวงหาช่องทางทำประมงในน่านน้ำต่างประเทศที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบขององค์ระหว่างประเทศและประเทศผู้นำเข้าสินค้าประมง 	<ul style="list-style-type: none"> - สินค้าประมงเป็นความมั่นคงด้านอาหาร - เนื้อปลาเป็นสินค้าอ่อนไหวของประเทศภายใต้ AEC - ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงในโตนเลสาบโดยจัดสรรให้เกษตรกรทำการประมงครัวเรือนละ 50x50 ม.

ที่มา : จากการสำรวจ

4.1.3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

1) การผลิต

สปป.ลาว มีพื้นที่เพาะเลี้ยง 2,500,000 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและพื้นที่ราบสูงมีแหล่งน้ำธรรมชาติ อ่างเก็บน้ำ และแม่น้ำหลายสาย ที่สำคัญคือ แม่น้ำโขง แม่น้ำจิม โดยมีอ่างเก็บน้ำ จำนวน 81 แห่ง มีพื้นที่รับน้ำของอ่างเก็บน้ำตามธรรมชาติ จำนวน 203,587 ไร่ ลาวมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติสูง ในปี 2554 มีผลผลิตปลาทั้งหมด 129,600 ตัน มาจากธรรมชาติ 34,000 ตัน มาจากการเพาะเลี้ยง 95,600 ตัน ดังนั้นการประมงใน สปป.ลาว จึงเป็นอาชีพสำรองและเป็นแหล่งรายได้เสริม โดยมีวัตถุประสงค์การเลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งอาหารให้กับครัวเรือน ในปี พ.ศ.2541/2542 ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีจำนวน 55,500 ครัวเรือน ปี 2053/2554 มีจำนวน 68,200 ครัวเรือน (กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ สปป.ลาว,2554) โดยปกตินิยมเลี้ยงปลาในบ่อเลี้ยงตามเรือสวนไร่นาเพื่อยังชีพ พื้นที่ที่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงอยู่ทางตอนใต้ ส่วนพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศมีการเลี้ยงไม่มากเนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง

ภาพที่ 4.11 แสดงผลผลิตปลาน้ำจืดของ สปป.ลาว ปี 2552-2554

ที่มา: สถิติกิจกรรมปี 2010/2011 กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ สปป.ลาว

สำหรับด้านการเพาะเลี้ยงปลาเป็นการเลี้ยงแบบดั้งเดิมคือปล่อยตามธรรมชาติในบ่อน้ำในไร่นา เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น แต่ปัจจุบันสปป.ลาวเริ่มมีการเพาะเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ โดยพื้นที่เลี้ยงอยู่ในแถบที่ราบลุ่มทางตอนใต้ของประเทศ คือ แขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก ซึ่งเป็นช่วงที่แม่น้ำโขงไหลผ่านเข้าไปในสปป.ลาวและเป็นช่วงที่มีความกว้างถึง 1 กิโลเมตร ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปลาที่นิยมเลี้ยง คือ ปลาดุก ปลานิล ปลาทะเพียน และปลาจิ้น รูปแบบการเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ มีทั้งเลี้ยงในบ่อดินและกระชัง เริ่มมีการเลี้ยงปลานิลในกระชังตามริมฝั่งแม่น้ำโขง แต่มีเพียง 1-2 รายเท่านั้น โดยนำเข้าลูกพันธุ์ปลาอาหารมาจากไทย สปป.ลาวเลี้ยงปลาเพื่อเน้นให้มีเพียงพอสำหรับการบริโภคภายในเป็นหลัก เนื่องจากเทคโนโลยีการเลี้ยงยังไม่พัฒนา ยังเป็นแบบดั้งเดิมและต้นทุนการเลี้ยงปลาทุกชนิดใน สปป.ลาว จะสูงกว่าไทยประมาณ 10 บาทต่อกิโลกรัม

ค่าใช้จ่ายในการเพาะเลี้ยงปลาในเชิงพาณิชย์ จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ในแขวงจำปาสักซึ่งเป็นแหล่งเลี้ยงสำคัญ พบว่า มีการเลี้ยงปลานิลในกระชังตามลำน้ำโขง จำนวน 650 กระชัง โดยนำเข้าพันธุ์ปลา อาหาร มาจากจังหวัดมหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ของไทย ราคาลูกพันธุ์ปลานิลอายุ 21 วัน ราคา 8 สตางค์ต่อตัว อนุบาล 45 วัน ขนาด 5-7 เซนติเมตร ราคา 2-3 บาทต่อตัว เป็นขนาดที่ปล่อยเลี้ยงในกระชังได้เลย เลี้ยงต่อประมาณ 4 เดือน ได้ปลาขนาด 2 ตัวต่อกิโลกรัม ราคาที่เกษตรกรขายได้ 22,000 กีบต่อกิโลกรัม ราคาขายปลีก 23,000 กีบต่อกิโลกรัม

ต้นทุนค่าอาหาร 16,000 กีบต่อกิโลกรัม. กำไรประมาณ 3,000-4,000 กีบต่อกิโลกรัม ซึ่งยังไม่รวมค่าแรงตนเอง

สำหรับการเลี้ยงปลาดุกบิ๊กอุย เป็นการเลี้ยงในบ่อดิน อัตราปล่อย 50-70 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร ถ้าปล่อย 100 ตัว ได้ผลผลิตเฉลี่ย 30-40 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาเลี้ยง 45-60 วัน ได้ผลผลิตปลาขนาด 6 ตัวต่อกิโลกรัม ราคาที่เกษตรกรขายได้ 12,000 กีบต่อกิโลกรัม ราคาขายปลีก 13,000 กีบต่อกิโลกรัม ต้นทุนค่าอาหาร 7,000 กีบต่อกิโลกรัม อัตราการแลกเนื้อ (FCR) 1:1 แต่มีขนาดไม่สม่ำเสมอในแต่ละรุ่น ส่วนอาหารใช้ของ CP เซฟฟีด ปี 2554 มีเกษตรกรเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 จากปี 2553

2) ด้านการตลาด

โดยทั่วไปการทำประมงในสปป.ลาวเน้นเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน มีครัวเรือนประมาณ 6,000 ครัวเรือนที่มีรายได้จากการจำหน่าย โดยส่วนใหญ่เป็นผลผลิตปลาที่จับได้จากธรรมชาติโดยเฉพาะจากหลี่ผีหรือที่ได้รับการขนานนามว่ามหานทีสีพันดอน ซึ่งเป็นแหล่งประมงพื้นบ้านที่สำคัญของสปป.ลาว ผลผลิตปลาจะถูกส่งมาที่ตลาดดาวเรืองทุกวัน ซึ่งถือเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในแขวงจำปาสัก เนื่องจากมีการสร้างเส้นทางคมนาคมทำให้การขนส่งสะดวกขึ้น มีระยะทางเพียง 160 กิโลเมตร ผลผลิตทั้งจากธรรมชาติและจากการเพาะเลี้ยงจะถูกส่งมาที่ตลาดแห่งนี้ จากนั้นจะมีพ่อค้าส่งมาซื้อเพื่อนำไปขายยังแขวงอื่นๆ อีกทอดหนึ่ง โดยผลผลิตปลาที่ได้จากการจับทั้งหมดจะใช้บริโภคภายในประเทศเท่านั้น มีการส่งออกไปนอกแขวงแต่ยังไม่มีส่งออกไปนอกประเทศ การส่งออกต้องมี ใบรับรองการผลิตจากฟาร์ม กลุ่มบ้าน แขวง ส่วนสินค้าที่สปป.ลาวไม่สามารถผลิตได้เองสามารถนำเข้าได้ เช่น ประมงทะเล ปลาหู ปลาหมึก โดยมีการนำเข้าจากเวียดนามและไทย สัดส่วนการนำเข้าจากเวียดนามร้อยละ 90 ไทยเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น เนื่องจากราคาสัตว์น้ำจากเวียดนามถูกกว่า เช่น ปลาหมึกไทยขายราคา 100,000 กีบต่อกิโลกรัม เวียดนามขายราคา 70,000 กีบต่อกิโลกรัม แต่ทั้งนี้สินค้าจากไทยจะมีคุณภาพดีกว่า

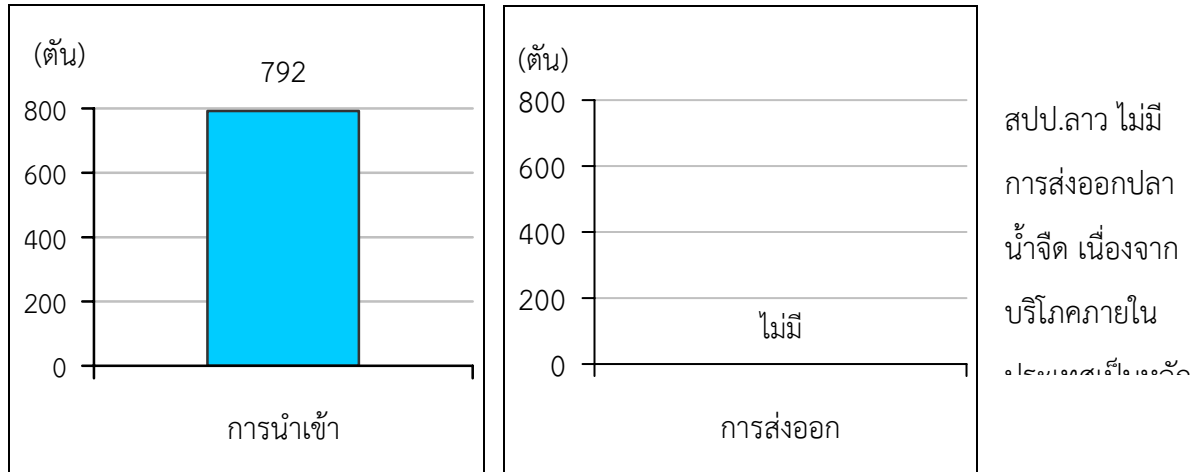
2.1) ความต้องการบริโภค

สปป.ลาว มีอัตราการบริโภคปลาน้ำจืดอยู่ในอันดับสามของโลก (เฉลี่ย 17.30 กิโลกรัมต่อคนต่อปี) โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2548-2552) อัตราการบริโภคมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 1.22 ต่อปี

2.2) การส่งออก

สปป.ลาว ไม่มีการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผลผลิตทั้งหมดจะถูกใช้สำหรับบริโภคภายในประเทศ และสปป.ลาวเป็นพื้นที่ไม่ติดทะเลทำให้ต้องพึ่งพาเฉพาะประมงน้ำจืดเท่านั้น ทั้งนี้รัฐบาล สปป.ลาวมีนโยบายในการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการขยายการเพาะเลี้ยงให้เพียงกับความต้องการ

และส่งเสริมให้มีการส่งออก เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) กับประเทศคู่ค้า เช่น สหรัฐอเมริกา และ สหภาพยุโรป

ภาพที่ 4.12 แสดงการนำเข้า-ส่งออก ปลาน้ำจืดของ สปป.ลาว ปี 2554

ที่มา: FAO

2.3) การนำเข้า

เนื่องจากผลผลิตปลาน้ำจืดที่ได้ไม่เพียงพอความต้องการบริโภค สปป.ลาวจึงนำเข้าสินค้าประมงน้ำจืดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากไทยเกือบทั้งหมด ในปี 2555 นำเข้าปริมาณ 535 ตัน มูลค่า 20.25 ล้านบาท เนื่องจากมีราคาถูกกว่าที่ผลิตเองในประเทศโดยปลาที่นำเข้าส่วนใหญ่ ได้แก่ ปลาดุก และปลานิล

2.4) ราคา

ราคาปลาน้ำจืดที่เกษตรกรขายได้ใน สปป.ลาว จะมีราคาสูงกว่าราคาในไทยโดยเฉลี่ยประมาณ 10 บาท ต่อกิโลกรัม โดยราคาปลานิลมีชีวิต (ขนาด 0.5 กิโลกรัมต่อตัว) ราคา 78.57 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนราคาขายปลีก 82.14 บาทต่อกิโลกรัม และพบว่า พื้นที่ที่อยู่ไกลจากชายแดนออกไปจะมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากพ่อค้าแต่ละระดับจะมีการบวกราคาเพิ่มประมาณ 5-10 บาทต่อกิโลกรัม

3) นโยบายด้านการประมงของ สปป.ลาว

3.1) ด้านการผลิต

3.1.1) ผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ในปี 2553 มูลค่าการผลิต 172 พันล้านกีบ เพิ่มขึ้นเป็น 194 พันล้านกีบ ในปี 2554

3.1.2) การผลิตมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2553 มีการส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์และการประมงในระดับครัวเรือน กลุ่มผลิต และภาคเอกชน ทำให้การเลี้ยงรูปแบบฟาร์มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น 265 ฟาร์ม หรือร้อยละ 14.70

3.1.3) การลงทุนของภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศมี 96 บริษัท รวมมูลค่าการลงทุน 65 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

3.1.4) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ การบริการสัตวแพทย์ และการควบคุมโรคระบาดทุกชนิด

3.1.5) ปรับปรุง เทคนิค รูปแบบวิธีการเลี้ยง การผลิตพันธุ์ให้เพียงพอกับความต้องการทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์และประมง ของทุกเขต ทุกภาคส่วนอย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะสินค้าที่มีเป้าหมายในการผลิตเพื่อส่งออก

3.1.6) มีเป้าหมายให้การเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพได้ ขยายรูปแบบการเลี้ยงสัตว์และประมง ที่ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร ไปยังส่วนกลาง ส่วนแขวง โดยการดำเนินโครงการที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งสร้างโครงการใหม่ๆ มีการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยง 1,166 กลุ่ม และมีการสนับสนุนการซื้อขายสัตว์ระหว่างแขวง

3.2) ทิศทางแผนงาน ปี 2555

3.2.1) ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์และประมงแบบฟาร์มทุกรูปแบบ เพื่อเป้าหมายการผลิตให้เพียงพอบริโภคภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้า

3.2.2) สนับสนุนให้การประมงเป็นแหล่งความมั่นคงด้านอาหาร โดยมีเป้าหมายให้การเลี้ยงขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6

3.2.3) ผลผลิตจากการเลี้ยงปลาเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 - 10 โดยมีเป้าหมายการผลิตปลาให้ได้ 136,000 ตัน

3.2.4) เป้าหมายอัตราการบริโภคสินค้าประมง 21.30 กิโลกรัมต่อคนต่อปี

3.2.5) สนับสนุนการผลิตสินค้าสัตว์และปลาเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงด้านอาหาร โดยการพัฒนากระบวนการผลิตและการเข้าร่วมเขตพัฒนาสินค้า

3.3) มาตรการด้านนโยบายและระเบียบปฏิบัติ

3.3.1) ให้มีการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบที่มีอยู่อย่างเข้มงวด ทั้งด้านการเลี้ยงสัตว์ การสัตวแพทย์ และการประมง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล

3.3.2) สนับสนุนการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติตามกฎการค้าโลก ในฐานะที่เป็นสมาชิก WTO

3.3.3) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการ และนักลงทุนต่างชาติ ทำธุรกิจการเลี้ยงสัตว์และประมงให้มากขึ้น โดยช่วยเหลือผู้ลงทุนด้านสินเชื่อ การยกเว้นภาษีอากร บางประเภท ให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือดูแลให้เป็นไปตามความเหมาะสม (อาจยกเว้น ค่าน้ำค่าไฟสำหรับผู้ผลิต)

3.3.4) ประสานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิต เช่น ระบบการคมนาคมขนส่ง การตลาด ช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยการผลิต ราคา พันธุ์

3.3.5) การจัดทำโซนนิ่ง เขตพื้นที่การผลิต เช่น พื้นที่ราบลุ่มริมน้ำโขง ให้สนับสนุนการเลี้ยงให้เพียงพอกับการบริโภคภายในและการส่งออก โดยเปิดกว้างการลงทุนจากทุกภาคส่วน

3.3.6) เขตพื้นที่สูง สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์และปลาทุกประเภท (เลี้ยงในบ่อดิน) เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในเมืองใหญ่และแขวงใกล้เคียง ให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงปลาและสัตว์เป็นอาชีพที่มั่นคง เพื่อหยุดการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยการส่งเสริมเทคนิควิธีการเลี้ยง การป้องกันโรค จัดตั้งกลุ่ม และสนับสนุนสินเชื่อเพื่อขยายการผลิต

3.4) ด้านพันธุ์ปลา

3.4.1) ส่งเสริมและสนับสนุนสถานีผลิตลูกพันธุ์ปลาในแขวง และเขตทั่วประเทศ 80 แห่ง ซึ่งเป็นของภาครัฐ 20 แห่ง เอกชน 60 แห่ง ให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงได้จำนวน 350 ล้านตัวต่อปี

3.4.2) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการผลิตปลานิลแปลงเพศ เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ

3.4.3) สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานให้มีการขยายการเลี้ยง ซึ่งปัจจุบันได้ให้กรรมสิทธิ์กับเอกชนในการดำเนินธุรกิจ โรงงานอาหารสัตว์ฟ้าง่อม ผลิตได้ 40,000 ตันต่อปี โรงงานผลิตอาหารสัตว์แขวงบอลิคำไซ อุดมไซ ผลิตได้ 45,000 -50,000 ตันต่อปี โรงงานผลิตอาหารสัตว์แห่งใหม่ที่กำลังสร้างอีก 2 แห่งในหลวงพระบาง จะมีกำลังการผลิต 5,000 -7,000 ตันต่อปี เพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแขวงใกล้เคียง และนครหลวงเวียงจันทน์

3.5) เป้าหมาย ปี 2558

3.5.1) สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน ก่อสร้างโรงงานอาหารสัตว์ 2 แห่ง ในแขวงสหวันนะเขตและจำปาสัก ควบคู่กับการสนับสนุนความรู้ทางวิชาการให้กับฟาร์มเลี้ยง โดยให้มีเครื่องผสมอาหารเป็นของตนเอง ผลิตได้ 2.5 ตันต่อวัน

3.6) มาตรการด้านคุณภาพ

ปรับปรุงวิธีการตรวจตราการเคลื่อนย้ายสัตว์ตามด่านชายแดนสากล 15 ด่าน และด่านภายในระหว่างแขวง 25 ด่าน ด้วยการยกระดับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ โดยการจัดทำเป็นวิดีโอเพื่อเรียนรู้ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

3.7) นโยบายด้านภาษี

กำหนดให้ปลามีชีวิตอยู่ในรายการสินค้าอ่อนไหวสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน มีพันธกรณีในการลดภาษี 0-5% และเริ่มลดในปี 2558 (ค.ศ. 2015)

4) เปรียบเทียบการทำประมงระหว่างประเทศไทย และสปป.ลาว

ไทย และสปป.ลาวมีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่คล้ายคลึงกัน จึงสามารถทำการผลิตสินค้าหลายชนิดได้เหมือนกัน โดยแต่ละประเทศมีปัจจัยที่ได้เปรียบและเสียเปรียบในการทำประมงแตกต่างกันดังนี้

4.1) ประเทศไทย มีชายฝั่งทะเลเป็นแนวยาวทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันมีความยาว 3,200 กิโลเมตร ผลิตปลาจึงมีทั้งจากประมงทะเล (Marine) และประมงน้ำจืด (Inland) มีแหล่งน้ำธรรมชาติและแม่น้ำสำคัญหลายสายไหลผ่าน สภาพพื้นที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะเลี้ยงประมง โดยมีการทำประมงทั้งการจับจากธรรมชาติและการเพาะเลี้ยง ซึ่งผลผลิตจากการจับตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอจึงหันมาให้ความสำคัญกับการเพาะเลี้ยงมากขึ้น โดยมีพื้นที่เพาะเลี้ยงประมงน้ำจืดกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศ มีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม ทำให้ประสบปัญหาภัยทางธรรมชาติที่ไม่รุนแรงมากจึงสามารถเพาะเลี้ยงได้ตลอดปี เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงของไทยมีเทคโนโลยีและมีการส่งสมประสพการณ์การเลี้ยงมายาวนาน จึงมีทักษะการเลี้ยงสูง มีมาตรฐานการผลิตที่ดีและเหมาะสมตามมาตรฐาน GAP มีระบบโลจิสติกส์ที่ดีอยู่ในระดับสามของอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย มีระบบอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดสายการผลิต เช่น มีโรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงเพาะฟักลูกพันธุ์ปลา และห้องเย็นรวมทั้งโรงงานแปรรูปอาหารสำเร็จรูป เพื่อรองรับผลผลิต นอกจากนี้ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนตลอดสายการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศและต่างประเทศ ที่มีแนวโน้มความต้องการบริโภคปลาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในตลาดโลกและตลาดอาเซียน

ไทยมีข้อจำกัด คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติลดลงอย่างต่อเนื่อง พื้นที่เพาะเลี้ยงที่เหมาะสมมีจำกัด โดยเฉพาะช่วงหน้าแล้งที่ปริมาณน้ำขาดแคลนทำให้บางพื้นที่ไม่สามารถทำการเพาะเลี้ยงได้ อีกทั้งยังมีปัญหาขาดแคลนแรงงาน และมีอัตราค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง

4.2) สปป.ลาว ผลิตปลาน้ำจืดมาจากธรรมชาติยังมีสูง เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติยังมีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำและพื้นที่ราบลุ่มที่สามารถขยายการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดได้อีกมากโดยเฉพาะที่ราบลุ่มทางภาคใต้ มีอัตราค่าจ้างแรงงานที่ถูก นอกจากนี้รัฐบาลของลาวมีนโยบายด้านการประมงที่ชัดเจน การประกาศใช้กฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมายทำได้ง่ายเนื่องจากเป็นรัฐบาลพรรคเดียว

ข้อจำกัดของ สปป.ลาว คือ พึ่งพาประมงน้ำจืดเพียงอย่างเดียวเนื่องจากไม่มีพื้นที่ติดทะเล ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่พัฒนา เช่น ถนน ระบบการคมนาคมขนส่ง ส่วนการเลี้ยงยังเป็นการเลี้ยงแบบยังชีพและใช้บริโภคภายในเป็นหลัก เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยากและชาวลาวไม่นิยมการเป็นหนี้ ทำให้การลงทุนเพาะเลี้ยงเชิงพาณิชย์อยู่ในวงจำกัด ผู้เลี้ยงหรือแรงงานยังขาดทักษะ องค์ความรู้ และเทคโนโลยีในการเลี้ยง จึงต้องพึ่งพาการนำเข้าปัจจัยการผลิตทั้งลูกพันธุ์ปลา อาหารสัตว์น้ำ รวมทั้งเทคโนโลยีการเลี้ยงจากเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะจากไทยและเวียดนาม

ตารางที่ 4.9 ราคาที่เกษตรกรขายได้และราคาขายปลีก ของ สปป.ลาว ปี 2556

ราคา : บาท/กก.

ปี	ปลานิล		ปลาดุก	
	ราคาเกษตรกรขายได้	ราคาขายปลีก	ราคาเกษตรกรขายได้	ราคาขายปลีก
2556	78.57	82.14	42.86	46.43

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.10 สถานการณ์การทำประมงของไทย และสปป.ลาว

รายการ	ไทย (ปี 2553)	สปป.ลาว (ปี 2554)
1.ความยาวชายฝั่ง(กม.)	2,815	-
2.EEZ Area(ตร.กม.)	350,000	-
3.พื้นที่เพาะเลี้ยง(ล้านไร่)	1.34	2.5
3.1 ชายฝั่งและน้ำกร่อย	0.33	-
3.2 น้ำจืด	1.01	2.5

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ไทย (ปี 2553)	สปป.ลาว (ปี 2554)
4.ผลผลิต(ล้านตัน)	3.06	0.13
4.1 จับจากธรรมชาติ	1.81	0.10
1) ทะเล	1.60	-
2) น้ำจืด	0.21	0.10
4.2 จากการเพาะเลี้ยง	1.25	0.03
1) ชายฝั่ง	0.75	-
2) น้ำจืด	0.50	0.03
5.มูลค่าส่งออกสินค้าประมง (mill.US\$)	8,853	-
6.ตลาดส่งออกหลัก	USA, ญี่ปุ่น, EU	-
7.สิทธิพิเศษทางภาษี	GSP สิ้นสุดปี 2557	มี GSP
8.นโยบาย	<p>- พัฒนาการประมงทั้งการเพาะเลี้ยงและในแหล่งน้ำธรรมชาติโดยการฟื้นฟูทรัพยากรประมงและจัดระเบียบการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิต ตามธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>- ตลอดจนแสวงหาช่องทางทำประมงในน่านน้ำต่างประเทศที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบขององค์การระหว่างประเทศและประเทศผู้นำเข้าสินค้าประมง</p>	<p>- ส่งเสริมให้นักลงทุนด้านประมงจากต่างชาติ โดยให้สิทธิพิเศษทางภาษีและอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ การผลิตนั้นๆจะต้องไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ที่กำหนด</p> <p>- ผลิตเพื่อบริโภคภายใน</p>
9. จุดแข็ง	<p>- มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยง การแปรรูปผลิตภัณฑ์</p> <p>- มีมาตรฐานการผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์มเพาะฟัก ฟาร์มเพาะเลี้ยง (GAP) และการแปรรูป HACCP ที่ผู้ซื้อในต่างประเทศให้การยอมรับ</p> <p>- ภาพลักษณ์สินค้าเป็นที่รู้จักและยอมรับของตลาดโลก</p>	<p>- ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์</p> <p>- ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) จากประเทศผู้นำเข้าสินค้าประมง คือ สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา</p>
10. ข้อจำกัด	<p>- ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรมและพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีจำกัด</p> <p>- ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำที่เป็นวัตถุดิบแปรรูปมีไม่สม่ำเสมอ</p>	<p>- ขาดแคลนบุคลากรและเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ</p> <p>- ขาดแคลนเทคโนโลยีการแปรรูปที่หลากหลาย</p>

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ไทย (ปี 2553)	สปป.ลาว (ปี 2554)
	- มีกฎหมายประมงฉบับเดียวที่ใช้กำกับดูแลที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	- โครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงโดยเฉพาะด้านคมนาคมขนส่งการขยายสิ่งอำนวยความสะดวก
	- การประมงเพาะเลี้ยงในแหล่งน้ำธรรมชาติขยายตัวได้น้อย เนื่องจากมีกฎระเบียบของหลายหน่วยงานที่กำกับดูแล	ความสะดวกเข้าไปในพื้นที่เพาะเลี้ยงค่อนข้างจำกัด

ที่มา : จากการสำรวจ

4.1.4 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

1) การผลิต

ในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2550 – 2554) ที่ผ่านมา ผลผลิตสัตว์น้ำจากการทำกิจการประมงของเมียนมาร์มีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2550 มีปริมาณผลผลิตรวมทั้งสิ้น 3.19 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 4.48 ล้านตันในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8.74 ต่อปี ซึ่งผลผลิตสัตว์น้ำได้มาจากแหล่งผลิต 3 กลุ่ม คือ ประมงทะเล (Marine Fisheries) ประมงน้ำจืด (Inland Fisheries) และประมงจากการเพาะเลี้ยง (Aquaculture Fisheries) (ตารางที่ 4.6.6)

1.1) ผลผลิตประมงทะเลจากการจับ (Marine Fisheries) ในระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา ผลผลิตจากการทำประมงทะเลของเมียนมาร์มีปริมาณมากขึ้นตามลำดับ โดยในปี 2550 จับสัตว์น้ำได้ปริมาณ 1.69 ล้านตันและเพิ่มขึ้นเป็น 2.33 ล้านตัน ในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8.27 ต่อปี โดยผลผลิตประมงทะเลจากการจับนี้คิดเป็นร้อยละ 52.09 ของผลผลิตประมงทั้งหมดของประเทศ สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญจากการทำประมงทะเล คือ ปลาทูน่าครีบลีเอง (Yellow Fin Tuna) และปลากระโทงดาบ (Swordfish)

1.2) ผลผลิตจากการทำประมงน้ำจืด (Inland Fisheries) โดยการจับ ประกอบด้วยการทำประมงใน 2 ส่วน คือการทำประมงในแหล่งน้ำสัมปทาน (Leasable Fisheries) และการทำประมงในแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วไป (Open Fisheries) ผลผลิตประมงน้ำจืดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันกับการทำประมงทะเล กล่าวคือ ผลผลิตประมงน้ำจืดในปี 2550 มีปริมาณ 0.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 1.25 ล้านตัน ในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.66 ต่อปี จากปริมาณผลผลิตประมงน้ำจืด ปี 2554 เป็นผลผลิตจากการทำประมงในแหล่งน้ำทั่วไป 0.96 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 77.32 และเป็นผลผลิตจากแหล่งน้ำสัมปทานเพียง 0.28 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.68

1.3) ผลผลิตประมงจากการเพาะเลี้ยง (Aquaculture Fisheries) ปี 2554 ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงคิดเป็นร้อยละ 20.07 ของผลผลิตจากการทำประมงทั้งหมดของประเทศ ซึ่งการเพาะเลี้ยงนี้ นับรวมการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล (Shrimp culture) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด (Freshwater Aquaculture) และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (Marine Finfish Culture)

1.3.1) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด (Freshwater Aquaculture) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

(1) กุ้งทะเล (Shrimp Culture) การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในเมียนมาร์มี 2 ชนิดหลัก คือ กุ้งกุลาดำ (Giant Tiger or *Penaeus monodon*) และกุ้งขาวแวนนาไม (Whitelegs shrimp or *Penaeus vannamei*) เริ่มมีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ในราวต้นปี 2523 โดยการเลี้ยงแบบพื้นบ้านในพื้นที่แถบชายฝั่งตะวันตกของประเทศ การเลี้ยงในระยะเริ่มแรกภาครัฐยังไม่มีการกำกับดูแลใดๆ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ต่อมา ในปี 2543 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับรัฐขึ้นเพื่อพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำโดยดำเนินงานในรูปโครงการระยะเวลา 3 ปี ซึ่งก่อนมีโครงการนั้น มีพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำทั้งหมด 168,613 ไร่ หลังโครงการสิ้นสุดโครงการใน ปี 2546 มีพื้นที่เลี้ยงทั้งสิ้น 499,900 ไร่ แต่มีพื้นที่เพาะเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาเพียง 13,125 ไร่ เท่านั้น ที่เหลือยังคงเลี้ยงแบบพื้นบ้าน ในปี 2554 การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเมียนมาร์มีพื้นที่ทั้งสิ้น 545,306 ไร่ มีการเลี้ยง 3 ลักษณะ คือ เลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาในบ่อคิดเป็นพื้นที่ทั้งหมด 10,676 ไร่ เลี้ยงในบ่อดินธรรมดา 208,800 ไร่และเลี้ยงแบบพื้นบ้านดั้งเดิม 325,830 ไร่ คิดเป็นผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงทั้งหมด 56,982.02 ตัน และเนื่องจากการเลี้ยงกุ้งของเมียนมาร์ในระยะแรก เป็นการนำเข้าลูกพันธุ์กุ้งเกือบทั้งหมด เมื่อเกิดปัญหาการระบาดของโรคในฟาร์มกุ้งของเกษตรกรภาครัฐจึงใช้มาตรการควบคุมการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์และลูกพันธุ์กุ้งมากยิ่งขึ้น ปี 2554 มีจำนวนโรงเพาะฟักพันธุ์กุ้งทะเลทั้งหมด 4 โรงเพาะฟักและเป็นของภาครัฐทั้งหมด ผลิตลูกพันธุ์กุ้งทะเล 2.8 ล้านตัว สร้างห้องปฏิบัติการ (PRC Lab) เพื่อตรวจสอบโรคของกุ้งขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยอาหารให้แก่ผู้บริโภคในประเทศและตลาดส่งออก ซึ่งหลังจากเกิดปัญหาเรื่องโรคระบาดของกุ้งกุลาดำเกษตรกรบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนมาเพาะเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม มากขึ้น

(2) กุ้งก้ามกราม (Giant Freshwater Prawn) เมียนมาร์มีแหล่งผลิตกุ้งก้ามกรามที่เหมาะสม และเริ่มมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพันธุ์กุ้งก้ามกรามจากโรงเพาะฟักในในทศวรรษ 1980 (ปี 2523) แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ปี 2554 มีจำนวนโรงเพาะฟักลูกพันธุ์กุ้งก้าม 12 โรงเพาะฟักเป็นของรัฐบาล 1 โรงเพาะฟักของเอกชน 11 โรงเพาะฟัก ผลิตลูกพันธุ์กุ้งก้ามกรามได้ทั้งหมด 89.6 ล้านตัว ปัจจุบันเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามส่วนใหญ่ ได้พยายามลดต้นทุนการผลิตโดยการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามและปลาน้ำจืดแบบฟาร์มผสมผสานในบ่อเดียวกัน จึงมีจำนวนฟาร์มเกษตรกรเป็นส่วนน้อยที่เลี้ยงกุ้งก้ามกรามเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามภาครัฐและเอกชนก็ได้ร่วมมือกันในการพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามให้มีประสิทธิภาพต่อไป

(3) ปลาน้ำจืด (Freshwater Fish) เมียนมาร์ โดยกรมประมงได้ดำเนินการด้านการส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดให้มากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของประเทศและการส่งออก เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศ ในช่วงเวลา 10 ปี (2545-2554) จำนวนพื้นที่บ่อเพาะเลี้ยงปลาของประเทศเพิ่มจาก 310,280 ไร่ในปี 2545 เป็น 550,340 ไร่ในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5.43 ต่อปีรัฐที่เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลาที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ รัฐอิระวดี (Ayeyarwady) รัฐย่างกุ้ง (Yanggon) และรัฐพะโค (Bago) ในปี 2554 ภาครัฐโดยกรมประมง ได้ดำเนินการผลิตลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดชนิดต่างๆจากโรงเพาะฟัก (Fish Hatcheries) ของรัฐ จำนวน 16 ชนิดพันธุ์ ปริมาณลูกพันธุ์ปลาทั้งสิ้น 750.369 ล้านตัว ชนิดลูกพันธุ์ปลาที่สำคัญ ได้แก่ ปลาเยีสกเทศ (Rohu) ปริมาณ 535.409 ล้านตัว ปลาตะเพียน (Tarpian) 112.761 ล้านตัว ปลาไน (Common carp) ปริมาณ 49.223 ล้านตัวปลานิล (Tilapia) ปริมาณ 17.883 ล้านตัว เป็นต้นซึ่งปลาเหล่านี้เป็นที่นิยมบริโภคในประเทศและตลาดส่งออกเป็นที่ต้องการมาก

1.3.2) การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (Marine Finfish Culture) ส่วนใหญ่เป็นการเพาะเลี้ยงประเภทปลาชนิดต่างๆ ได้แก่ ปลาเก๋า (Grouper) ปลากระพงแดง (Red Snapper) ปลากระพง (Seabass) ปลากระบอก (Mullet) ปลานวลจันทร์ (Milkfish) เป็นต้น แต่ปลาที่นิยมเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในเชิงพาณิชย์คือปลาเก๋า เนื่องจากมีราคาสูง และเป็นการเลี้ยงในกระชัง การเพาะเลี้ยงชายฝั่งในเมียนมาร์ยังมีผู้ประกอบการไม่มากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านลูกพันธุ์ปลาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ รวมถึงขาดการพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามกรมประมงของเมียนมาร์ได้วิจัยและพัฒนาการผลิตลูกพันธุ์ปลากระพงและปลาเก๋าได้สำเร็จในปี 2547 และปี 2553 ตามลำดับ

2) การตลาด

การจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำจากภาคประมงส่วนใหญ่เป็นการจำหน่ายสินค้าสด การแปรรูปในระดับอุตสาหกรรมมีไม่มากนัก ระดับการแปรรูปเป็นการแปรรูปเบื้องต้นหรือเป็นการเก็บรักษาคุณภาพสินค้าเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าขั้นกลาง (Intermediate goods) ในการนำไปแปรรูปหรือเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่อไป เช่น การแช่เย็นแช่แข็ง การแปรรูปเป็นปลาป่น เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ เป็นต้น

2.1) ความต้องการใช้

ผลผลิตจากภาคประมงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงทางอาหารของเมียนมาร์ ในปี 2554 มีผลผลิตภาคประมงจำนวน 4,478,208 ตัน ใช้บริโภคในประเทศเพื่อเป็นอาหารจำนวน 3,195,586 ตัน เมียนมาร์มีอัตราการบริโภคสินค้าประมงของประชากรเป็นปริมาณ 51 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และเป็นวัตถุดิบแปรรูปที่ไม่ใช่อาหาร 895,641 ตัน เป็นสินค้าส่งออกจำนวน 386,981 ตัน เมียนมาร์มีอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำตั้งกระจายอยู่ในแหล่งผลิตประมงที่สำคัญของประเทศ กล่าวคือมีห้องเย็นรวม 120 แห่ง ในรัฐและเขตต่างๆ ดังนี้

- (1) รัฐมอญ (Mon State) 7 แห่ง
- (2) รัฐยะไข่ (Rakhine State) 7 แห่ง

(3) รัฐฉาน (Shan State) 1 แห่ง

(4) เขตย่างกุ้ง (Yangon Division) 79 แห่ง

(5) เขตอิระวดี (Ayeyarwaddy Division) 6 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีโรงงานผลิตน้ำแข็งในรัฐและเขตต่างๆ ข้างต้นและเขตมณฑลย์รวมทั้งสิ้น 301 โรง กำลังผลิตน้ำแข็งรวมทั้งสิ้น 6,785.8 เมตริกตันต่อวัน

2.2) การส่งออก

ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2550-2554) เมียนมาร์มีแนวโน้มการส่งออกสินค้าประมงและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยในปี 2550 มีปริมาณส่งออกรวม 351,652 ตัน มูลค่ารวม 561,02 ล้านบาทหรือสหรัฐฯเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า ในปี 2554 เป็นปริมาณ 386,981 ตันมูลค่า 653.85 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ ขยายตัวในอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.38 และร้อยละ 4.56 ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนมูลค่าสินค้าปลาร้อยละ 60.60 สินค้ากุ้งร้อยละ 13.18 ที่เหลือเป็นสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ประมงอื่นๆ แปรรูปอีก ร้อยละ 26.22 สินค้าประมงที่สร้างรายได้จากการส่งออกสูงสุดคือปลาทะเล (Marine fish) จากการทำประมงทะเล ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 68.71 ของรายได้จากการส่งออกปลาทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ 41.64 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงทั้งหมด (ตารางที่ 4.6.10)

ตลาดส่งออกที่สำคัญ ปี 2554 ตลาดส่งออกสำคัญอันดับ 1 คือ จีน ซึ่งมีมูลค่าการส่งออก 258.76 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ ของลงมาคือไทย มาเลเซีย คุเวตและสิงคโปร์ โดยมีมูลค่าการส่งออก 124.46 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ 53.62 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ 51.16 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ และ 34.52 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ ตามลำดับ เมียนมาร์ได้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (Generalized System of Preference : GSP) จากสหภาพยุโรปตั้งแต่มีนาคม 2556 แต่ผู้ประกอบการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องยังไม่สามารถส่งออกไปตลาดสหภาพยุโรปได้ เนื่องจากโรงงานส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (ตารางที่ 4.6.11)

สำหรับสินค้าประมงที่เมียนมาร์ส่งออกมาไทย ส่งออกจากท่าเรือมะริดมายังจังหวัดระนองของไทยเพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ซึ่งปริมาณผลผลิตประมงที่ขึ้นท่ามะริด ร้อยละ 60 จะส่งออกมาไทยโดยทางเรือ ซึ่งใช้ระยะเวลาการเดินทางประมาณ 36 ชั่วโมง ซึ่งหากการปรับปรุงเส้นทาง มะริด - ด่านสิงขรระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร เสร็จเรียบร้อยจะประหยัดต้นทุนค่าขนส่งและระยะเวลาเดินทางได้มากขึ้น

2.3) โครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมประมง คือ การคมนาคมขนส่งและท่าเทียบเรือ เมียนมาร์ใช้ขนส่งทางน้ำและทางบกในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เส้นทางทางน้ำภายในประเทศซึ่งมีความสำคัญต่อขนส่งของประเทศเป็นอย่างมากประกอบด้วยแม่สายหลัก 4 สาย คือ แม่น้ำอิระวดี (Ayeyady River) แม่น้ำสาละวิน (Thanlyin River) แม่น้ำสะโตง (Sittaung River) และแม่น้ำชินวิน (Chindwin River)

สำหรับท่าเรือขนส่งสินค้าที่สำคัญซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

(1) ท่าเรือชิตต่วย (Sittway) และท่าเรือเจ้าพิว (Kyau Kphyu) ที่เขตย่างกุ้ง

(2) ท่าเรือตานต่วย (Thandwe) ที่รัฐยะไข่

(3) ท่าเรือปะเตง (Pathein) ที่เขตอิระวดี

(4) ท่าเรือเมาะละหม่ง (Mawlamyaing) ที่รัฐมอญ

(5) ท่าเรือมะริด(Myeik) และท่าเรือเกาะสอง (Kawthaung) ที่เขตตะนาวศรี

นอกจากนี้ยังมีโครงการในอนาคตที่จะพัฒนาเป็นท่าเรือน้ำลึกใน 2 รัฐ 1 เขตคือ

(1) โครงการท่าเรือน้ำลึก Kyaupyu ที่รัฐยะไข่

(2) โครงการท่าเรือน้ำลึก Kalegauk ที่รัฐมอญ

(3) โครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย และโครงการท่าเรือน้ำลึก Bokyin ที่เขตตะนาวศรี

สำหรับการขนส่งทางบกที่สำคัญคือทางถนนซึ่งใช้เป็นทางเชื่อมระหว่างเมืองต่างๆ

แต่ถนนในเมียนมาร์ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานและต้องการการพัฒนาอีกมาก เส้นทางคมนาคมที่สำคัญมี 3 เส้นทางคือ เส้นทาง Yangon - Mandalay เส้นทาง Yangon - Pyay และเส้นทาง Ayewady - Pathein - Monywa นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาเส้นทางถนนเชื่อมโยงเมียนมาร์กับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ไทย สปป.ลาว กัมพูชาและเส้นทางเชื่อมประเทศอื่นๆ ในเอเชียอีกด้วย ซึ่งมีเส้นทางถนนที่ใช้คมนาคมระหว่าง ไทย-เมียนมาร์ เพื่อส่งสินค้าระหว่างกันที่จุดผ่านแดนถาวรตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ ใน 7 จังหวัด คือ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และระนอง ในปี 2556 ภาคเอกชนของเมียนมาร์ ได้ร่วมกันลงทุนเพื่อปรับปรุงถนนเดิมเส้นทางมะริด-ด่านมอต่อง-ด่านสิงขร จ.ประจวบคีรีขันธ์ ระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร เพื่อใช้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าประมงจากท่าเรือมะริด เข้ามาเป็นวัตถุดิบแปรรูปอาหารทะเลของอุตสาหกรรมอาหารในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาครและกรุงเทพมหานคร และขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภคจากไทยไปยังเมียนมาร์ตอนใต้ด้วยเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและระยะเวลาที่เร็วมากขึ้น ซึ่งคาดว่าเส้นทางนี้จะแล้วเสร็จในระยะเวลา 2 ปี

3) นโยบายและมาตรการ

3.1) นโยบาย

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์กำหนดนโยบายด้านประมงในภาพรวมและการบริหารจัดการและพัฒนาการประมงโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรประมงควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนของประมงทะเล ประมงชายฝั่งและประมงน้ำจืด รวมถึงด้านการลงทุนในกิจการประมงของประชาชนในประเทศ การร่วมทุนกับต่างประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก นอกจากนี้การกำหนดนโยบายการประมงของประเทศยังเคารพต่อกฎกติกาสากลและความตกลงระหว่างประเทศรวมถึงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นอยู่อีกด้วย โดยมีกฎหมายภายในประเทศ เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการรวมถึงการจัดระเบียบการใช้ทรัพยากรประมง กฎหมาย

ที่สำคัญ ได้แก่ กฎหมายประมงทะเล (Myanmar Marine Fisheries Law 1990) กฎหมายประมงน้ำจืด (Freshwater Fisheries Law 1991) และกฎหมายการอนุญาตให้เรือต่างชาติทำการประมง (Law Amending the Fishing Right of Foreign Fishing Vessels Law 1989) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรอีกหลายฉบับที่นำมาเป็นเครื่องมือประกอบในการบริหารจัดการทรัพยากรประมง

กระทรวงปศุสัตว์และประมง ในฐานะองค์กรภาครัฐที่กำกับดูแลกิจการประมง ได้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการประมงด้วยการสนับสนุนให้มีการขยายการลงทุนของผู้ประกอบการเอกชนด้านประมง ดังนี้

- (1) ส่งเสริมการพัฒนาการประมงอย่างครบวงจร
- (2) ขยายการผลิตและเพิ่มผลผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออก
- (3) ส่งเสริมการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- (4) ยกระดับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในกิจการประมง

โดยลักษณะของการลงทุนด้านประมง ได้แก่

- (1) เพาะเลี้ยง แปรรูป บรรจุกระป๋องและจำหน่ายผลผลิตของผู้ลงทุน
- (2) ผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์ สารเสริม (Additives) ยารักษาโรคสัตว์และผลิตภัณฑ์เสริม

3.2) มาตรการ

การดำเนินกิจกรรมประมงของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรของรัฐและเอกชน องค์กรของรัฐที่มีภารกิจต่อกิจกรรมด้านประมงโดยตรง คือ กรมประมง (Department of Fisheries) กระทรวงปศุสัตว์และประมง (Ministry of Livestock and Fisheries) ซึ่งงานด้านประมงครอบคลุมถึงการประมงที่จับจากธรรมชาติและประมงจากการเพาะเลี้ยง ทั้งประมงทะเลและประมงน้ำจืด จากการที่มีแม่น้ำสายสำคัญของประเทศ 5 สาย ไหลลงสู่อ่าวเบงกอลและพื้นที่ชายฝั่ง (Coastal region) ซึ่งมีความยาวตลอดแนวชายฝั่งอ่าวเบงกอล 2,832 กิโลเมตรครอบคลุม 3 พื้นที่หลัก คือ Rakhine Coast , Ayeyarwady Delta และ Tanintharyi Coast และมีพื้นที่เศรษฐกิจจำเพาะทางทะเล (The Exclusive Economic Zone : EEZ) อีกประมาณ 486,000 ตารางกิโลเมตร จึงถือว่าสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และเอื้อต่อการประกอบอาชีพประมง

3.2.1) ภาครัฐ

รัฐบาลแบ่งการบริหารจัดการด้านประมงตามแหล่งที่มาของการผลิตออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ประมงทะเล (Marine Fishery)

(1.1) ประมงชายฝั่ง (In-shore Fishery) คือการทำประมงจากเขตชายฝั่งออกไป 5 ไมล์ทะเล การทำประมงในเขตนี้มีการประมงแบบการจับจากธรรมชาติและการเพาะเลี้ยง (Coastal Aquaculture)

(1.2) ประมงทะเลนอกชายฝั่ง (Off-shore Fishery) คือการทำประมงจากนอกเขต 5 ไมล์ทะเลถึง 200 ไมล์ทะเลหรือถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone : EEZ) โดยใช้เรือที่มีระวางกินน้ำลึกเกิน 30 ฟุตและติดเครื่องยนต์เกิน 12 กำลังม้า และมีการใช้เครื่องมือประมงประเภท อวนลาก อวนล้อม เป็นต้น

(2) ประมงน้ำจืด (Inland Fishery) ซึ่งมีทั้งจากการจับจากธรรมชาติและการเพาะเลี้ยง โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการของกรมประมง (Department of Fisheries) แบ่งออกเป็น 4 สำนัก (Division) คือ

(2.1) สำนักประมงธรรมชาติ (Capture fisheries Division) รับผิดชอบงานการประมงที่จับจากแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งน้ำจืด (Inland Fisheries) และประมงชายฝั่ง (Coastal Fisheries)

(2.2) สำนักประมงเพาะเลี้ยง (Aquaculture Division) รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านส่งเสริมและพัฒนา ปลา น้ำจืด ปลาทะเล กุ้ง รวมถึงการควบคุมดูแลด้านโรคและสุขภาพสัตว์น้ำ ฟาร์มจระเข้ และงานด้านการอนุรักษ์เต่าทะเล นอกจากนี้ยังดำเนินงานการผลิตพันธุ์ปลาและพันธุ์กุ้งที่มีคุณภาพเพื่อปล่อยลงแหล่งน้ำธรรมชาติและให้คำแนะนำและเผยแพร่เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกร เพื่อเป็นการพัฒนาด้านการประมงอย่างยั่งยืน

(2.3) สำนักวิจัยและพัฒนาการประมง (Research and Development Division)

(2.4) สำนักบริหารและการเงิน (Administration and Finance Division)

3.2.2) ภาคเอกชน

สำหรับภาคเอกชนของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมประมงของประเทศ ในรูปสหพันธ์การประมง เมื่อปี 2532 ภายใต้ชื่อ Myanmar Fishery Federation (MFF) โดยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มที่เป็นสมาคมด้านการประมงต่างๆ ระดับประเทศ รวม 9 สมาคม ได้แก่

(1.1) สมาคมกุ้งเมียนมาร์ (Myanmar Shrimp Association)

(1.2) สมาคมเกษตรกรประมงเมียนมาร์ (Myanmar Fish Farmers Association)

- (1.3) สมาคมผู้ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงเมียนมาร์ (Myanmar Fishery Products Processors and Exporters Association)
- (1.4) สมาคมอาหารสัตว์น้ำเมียนมาร์ (Myanmar Aqua-feed Association)
- (1.5) สมาคมประมงทะเลเมียนมาร์ (Myanmar Marine Fisheries Association)
- (1.6) สมาคมผู้จับสัตว์น้ำจืดเมียนมาร์ (Myanmar Freshwater Capture Fisheries Association)
- (1.7) สมาคมผู้ประกอบการปูเมียนมาร์ (Myanmar Crab Entrepreneurs Association)
- (1.8) สมาคมผู้ประกอบการปลาไหลเมียนมาร์ (Eel Entrepreneurs Association)
- (1.9) สมาคมผู้ประกอบการปลาสวยงามเมียนมาร์ (Ornamental Fish Entrepreneurs Association)
- (2) กลุ่มที่เป็นสหพันธ์การประมงซึ่งมีโครงสร้างการบริหารเหมือนกับสหพันธ์ในส่วนกลาง แต่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคและรัฐต่างของเมียนมาร์ รวม 13 สหพันธ์ ได้แก่
- (2.1) สหพันธ์การประมงมณฑลย่างกุ้ง (Yangon Region Fisheries Federation)
- (2.2) สหพันธ์การประมงมณฑลพะโค (Bago Region Fisheries Federation)
- (2.3) สหพันธ์การประมงภูมิภาคอิรวดี (Ayeyawady Region Fisheries Federation)
- (2.4) สหพันธ์การประมงรัฐมอญ (Mon State Fisheries Federation)
- (2.5) สหพันธ์การประมงรัฐคะยีน (Kayin State Fisheries Federation)
- (2.6) สหพันธ์การประมงมณฑลมัณฑลเลย์ (Mandalay Region Fisheries Federation)
- (2.7) สหพันธ์การประมงรัฐราไคน์ (Rakhine State Fisheries Federation)
- (2.8) สหพันธ์การประมงมณฑลตะนาวศรี (Taintheayi Region Fisheries Federation)
- (2.9) สหพันธ์การประมงมณฑลซาเกียน (Sagaing Region Fisheries Federation)
- (2.10) สหพันธ์การประมงรัฐคะยา (Kayah State Fisheries Federation)
- (2.11) สหพันธ์การประมงรัฐคะฉิ่น (Kachin State Fisheries Federation)
- (2.12) สหพันธ์การประมงรัฐฉาน (Shan State Fisheries Federation)

(2.13) สหพันธ์การประมงมณฑลแมกเวย์ (Magway Region Fisheries Federation)

(3) กลุ่มผู้ประกอบการประมงในรูปนิติบุคคลและเอกชนทั่วไป
วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งสหพันธ์การประมง คือ

(1) เป็นองค์กรเอกชนระดับชาติ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการประมง
ที่เป็นสมาชิกในเชิงเศรษฐกิจ

(2) เผยแพร่และกระจายข้อมูลข่าวสารรวมถึงความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิต
ด้านประมงและนโยบายเศรษฐกิจของประเทศสู่สมาชิก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจการประมง

(3) เป็นตัวแทนของสมาคมประมงต่างๆ ผู้ประกอบการประมงและชาวประมง
ที่เป็นสมาชิก ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในระดับตำบลและหมู่บ้าน ในการขอความช่วยเหลือรวมทั้ง
การประสานความร่วมมือด้านต่างๆระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

(4) ผลักดันการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและบุคลากรเกี่ยวกับประมง
ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

(5) เพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากการส่งออกสินค้าประมงควบคู่ไปกับการ
การมีอาหารจากผลิตภัณฑ์ประมงให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ

(6) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรเอกชนในประเทศและ
ต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาผ่านกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมง

4) เปรียบเทียบระหว่างไทยกับเมียนมาร์

ไทยและเมียนมาร์ต่างเป็นประเทศที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ดังนั้นอาชีพประมงจึงเป็นอาชีพ
ที่สำคัญประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านความมั่นคงของอาหารและเป็นสินค้า
ส่งออกที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ เมื่อเปรียบเทียบศักยภาพด้านประมงของทั้งสองประเทศ พบว่าทั้งสอง
ประเทศมีแนวนโยบายการพัฒนาประมงที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันนั่นคือเป็นอาหารของประชากรในประเทศ
และเป็นสินค้าส่งออกโดยการพัฒนาจากเพื่อเพิ่มผลผลิตประมงแล้วยังคำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อความ
ยั่งยืนของการทำประมงด้วย สำหรับจุดแข็งและจุดอ่อน ด้านประมงที่สำคัญของทั้งสองประเทศก็เป็น
ในลักษณะตรงกันข้าม คือ สิ่งที่เป็นจุดแข็งของไทยจะเป็นจุดอ่อนของเมียนมาร์ เช่น ในเรื่องของความรู้และ
เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงที่เป็นจุดแข็งของไทย สำหรับสิ่งที่เป็นจุดแข็งของเมียนมาร์จะเป็นจุดอ่อนของไทย เช่น
ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและปริมาณสัตว์น้ำตามธรรมชาติซึ่งเป็นจุดแข็งของเมียนมาร์ เป็นต้น
นอกจากนี้มีประเด็นอื่นๆที่แตกต่างกัน คือ กฎหมายและระเบียบปฏิบัติภายในของแต่ละประเทศที่ใช้ในการ
กำกับดูแลและบริหารจัดการเกี่ยวกับด้านประมงตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต ซึ่งประเด็นข้อเปรียบเทียบต่างๆ
แสดงได้ดังรายละเอียดตามตาราง (ตารางที่ 4.6.12)

ตารางที่ 4.11 ผลผลิตประมงของเมียนมาร์ ปี 2550 – 2554

หน่วย : ล้านตัน

ปี	จับจากธรรมชาติ			เพาะเลี้ยง	รวมทั้งหมด
	ประมงทะเล	ประมงน้ำจืด	รวม		
2550	1.69	0.82	2.50	0.69	3.19
2551	1.87	0.90	2.77	0.77	3.54
2552	2.06	1.00	3.06	0.86	3.92
2553	2.17	1.16	3.33	0.83	4.16
2554	2.33	1.25	3.58	0.90	4.48
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	8.27	11.66	9.40	6.23	8.74

หมายเหตุ ปี หมายถึงปีงบประมาณ เริ่ม 1 เม.ย.ปีที่ระบุถึง 31 มี.ค. ปีถัดไป

ที่มา: Fishery Statistics 2012, Department of Fisheries, Myanmar

ตารางที่ 4.12 พื้นที่บ่อเพาะเลี้ยงปลาและกุ้งของเมียนมาร์ ปี 2550 - 2554

หน่วย : พันไร่

ปี	บ่อปลา	บ่อกุ้ง	รวม
2550	538.43	564.31	1102.74
2551	539.82	561.64	1101.46
2552	544.59	562.17	1106.76
2553	546.87	562.37	1109.24
2554	550.34	570.74	1121.08
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	0.57	0.24	0.40

ที่มา: Fishery Statistics 2012, Department of Fisheries, Myanmar

ตารางที่ 4.13 ปริมาณการผลิตลูกพันธุ์กุ้งจากโรงเพาะฟักของเมียนมาร์ ปี 2554

หน่วย : ล้านตัว

ชนิดกุ้ง	กรมประมง		ภาคเอกชน	
	จำนวนโรงเพาะฟัก	จำนวนลูกพันธุ์	จำนวนโรงเพาะฟัก	จำนวนลูกพันธุ์
กุ้งก้ามกราม	1	0.6	11	89.0
กุ้งทะเล	4	2.8	-	-

ที่มา: Fishery Statistics 2012, Department of Fisheries, Myanmar

ตารางที่ 4.14 ปริมาณการผลิตลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดที่สำคัญของกรมประมงเมียนมาร์ ปี 2554

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	จำนวนลูกพันธุ์ (ล้านตัว)
1.ปลาอีสกเทศ (Rohu)	Labeo rohita	535.409
2.Tarpian	Barbodes gonionotus	112.761
3.ปลาไน (Common Carb)	Cyprinus carpio)	49.223
4.ปลานิล (Tilapia)	Tilapia spp:	17.883
5.ปลาน้ำจืดอื่นๆ 12 ชนิด		35.093
รวม		750.369

ที่มา: Department of Fisheries, Myanmar

ตารางที่ 4.15 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของเมียนมาร์ ปี 2550 – 2554

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี	ปลา		กุ้ง		สัตว์น้ำอื่นๆ		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2550	245,473	315.46	21,061	109.74	85,118	135.82	351,652	561.02
2551	234,061	273.27	18,382	88.85	72,268	121.11	324,711	483.23
2552	277,824	309.86	17,439	56.33	79,829	130.40	375,092	496.59
2553	273,044	242.44	19,143	68.66	81,706	144.41	373,893	555.51
2554	283,689	396.27	17,995	86.19	85,298	171.39	386,981	653.85
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	4.53	7.05	-2.70	7.14	1.28	6.62	3.38	4.56

ที่มา: Statistics of Exported Fish and Fishery Products from Myanmar, Department of Fisheries

ตารางที่ 4.16 มูลค่าการส่งออกสินค้าประมงจำแนกตามตลาดสำคัญ 5 อันดับแรก ปี 2550 – 2554

มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
1.จีน	148.72	106.15	105.08	179.70	258.76	17.75
2.ไทย	55.99	76.98	99.23	110.60	124.46	21.65
3.มาเลเซีย	86.96	41.26	36.13	39.42	53.62	-9.63
4.คูเวต	30.03	31.84	52.96	56.68	51.16	17.83
5.สิงคโปร์	70.36	119.04	96.26	59.38	34.52	-19.10

ที่มา: Fishery Statistics 2012, Department of Fisheries, Myanmar

ตารางที่ 4.17 สถานการณ์ประมงระหว่างไทยกับเมียนมาร์

รายการ	ไทย (ปี 2553)	เมียนมาร์ (ปี 2554)
--------	---------------	---------------------

1. ความยาวชายฝั่ง (กม.)	2,815	2,832
2. EEZ Area (ตร.กม.)	350,000	486,000
3. พื้นที่เพาะเลี้ยง (ล้านไร่)	1.34	na
3.1 ชายฝั่งและน้ำกร่อย	0.33	na
3.2 น้ำจืด	1.01	1.12
4. ผลผลิต (ล้านตัน)	3.06	4.48
4.1 จับจากธรรมชาติ	1.81	3.58
1) ทะเล	1.60	2.33
2) น้ำจืด	0.21	1.25
4.2 เพาะเลี้ยง	1.25	0.90
อันดับ โลก	5	na.
อาเซียน	4	3
1) ชายฝั่ง	0.75	na
2) น้ำจืด	0.50	0.90
5. มูลค่าส่งออกสินค้าประมง (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	8,853	653.85
6. ตลาดส่งออกหลัก	USA, ญี่ปุ่น, EU	จีนและไทย
6.1 สิทธิพิเศษทางภาษี (GSP)	1) กู้งแปรรูป สิ้นสุดปี 2557 (EU) - GSP อากร 7% - MFN Rate 20% 2) กู้งสดแช่เย็นแช่แข็ง สิ้นสุด ปี 2558 - GSP อากร 4.2% - MFN Rate 7%	ได้รับสิทธิ GSP (EU)
7. นโยบาย	1) พัฒนาการประมงทั้งการเพาะเลี้ยงและในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยฟื้นฟูทรัพยากรประมงและจัดระเบียบการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตตามธรรมชาติ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศเขตเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งประเทศคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 45 ล้านไร่ เมื่อ 9 พฤษภาคม 2556	1) ส่งเสริมการทำประมงโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เพื่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศและเหลือส่งออก 2) พัฒนาการแปรรูปสินค้าประมงเพื่อเพิ่มมูลค่า

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการ	ไทย (ปี 2553)	เมียนมาร์ (ปี 2554)
--------	---------------	---------------------

	2) แสวงหาช่องทางในการทำประมงใน น่านน้ำต่างประเทศที่ไม่ขัดต่อ กฎระเบียบขององค์กรระหว่าง ประเทศและประเทศผู้นำเข้าสินค้า ประมง	
จุดแข็ง	1) มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีการ เพาะเลี้ยง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ 2) มีมาตรฐานการผลิตที่ชัดเจนตั้งแต่ ระดับโรงเพาะฟัก ฟาร์มเพาะเลี้ยง (GAP) และการแปรรูปเบื้องต้น (HACCP) 3) มีมาตรฐานการผลิตที่ผู้ซื้อทั้งใน ประเทศและต่างประเทศยอมรับ 4. ภาพลักษณ์สินค้าเป็นที่รู้จักและ ยอมรับของตลาดโลก	1) ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ 2) มีกฎหมายกำกับดูแลและบริหาร กิจการประมงแต่ละประเภทรวม 4 ฉบับ ที่มีความชัดเจนในด้านการ บังคับใช้และการปฏิบัติ 3) ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี(GSP) จากประเทศผู้นำเข้าสินค้าประมงหลัก คือสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา 4) ภาครัฐและเอกชนมีความร่วมมือ ที่ดีตลอดห่วงโซ่อุปทาน
จุดอ่อน	1) ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพ น้ำเสื่อมโทรมและด้อยคุณภาพลง 2) ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำที่เป็น วัตถุดิบแปรรูปมีไม่สม่ำเสมอ 3) มีกฎหมายหลักด้านประมงฉบับ เดียว ที่ใช้กำกับดูแลซึ่งมุ่งเน้นด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากร 4) การประมงเพาะเลี้ยงในแหล่งน้ำ ธรรมชาติและอ่างเก็บน้ำ ขยายตัวได้ น้อย เนื่องจากมีกฎระเบียบของหลาย หน่วยงานในการกำกับดูแล	1) ขาดแคลนบุคลากรและเทคโนโลยี การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 2) ขาดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ที่หลากหลาย 3) โครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนา อุตสาหกรรมประมง โดยเฉพาะด้าน คมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร และพลังงานไฟฟ้า

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าประมง

4.2.1 การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Relative Comparative Advantage Index : RCA)

เนื่องด้วยแต่ละประเทศมีสภาพเศรษฐกิจต่างกัน อันเป็นผลจากศักยภาพของปัจจัยการผลิต เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทุน แรงงานฝีมือ ความเชี่ยวชาญของแรงงาน รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ต่างกันทำให้แต่ละประเทศสามารถผลิตสินค้าได้ในราคาและคุณภาพที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นไปได้ที่ประเทศหนึ่งจะสามารถผลิตสินค้าได้ทุกชนิด ดังนั้นแต่ละประเทศควรผลิตสินค้าชนิดที่ตนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง ซึ่งเป็นไปตามหลักการของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ค่า RCA ใช้ข้อมูลการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2545-2554) ทำการศึกษาวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทย กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดในตลาดโลก และตลาดในอาเซียน ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า RCA ของแต่ละประเทศในแต่ละตลาดมีดังนี้

1) ตลาดโลก

การวิเคราะห์ค่า RCA ของการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดในตลาดโลก มีความหมายว่า ถ้าค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าประเทศนั้นมีสัดส่วนในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดมากกว่าโลก ประเทศนั้นจึงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่ถ้าค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าประเทศไทยมีสัดส่วนในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดน้อยกว่าโลก ประเทศนั้นจึงไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ จากผลการคำนวณค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงพบว่า ทั้งกัมพูชา และสปป.ลาว มีค่า RCA น้อยกว่า 1 ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา โดยมีค่า RCA ลดลงจาก 0.048 และ 0.021 ในปี 2545 เป็น 0.013 และ 0.001 ในปี 2554 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าทั้งสองประเทศไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดไปยังตลาดโลก ส่วนประเทศไทย เมียนมาร์ และเวียดนามที่มีค่า RCA มากกว่า 1 ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา โดยค่า RCA ของประเทศไทยลดลงจาก 2.77 ในปี 2545 เป็น 1.51 ในปี 2554 ส่วนเมียนมาร์มีค่า RCA 15.64 ในปี 2553 ลดลงเป็น 8.34 ในปี 2554 ส่วนเวียดนามมีค่า RCA 9.11 ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 13.49 ในปี 2554 ซึ่งหมายความว่าทั้งสามประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดไปยังตลาดโลก (ตารางที่ 4.18)

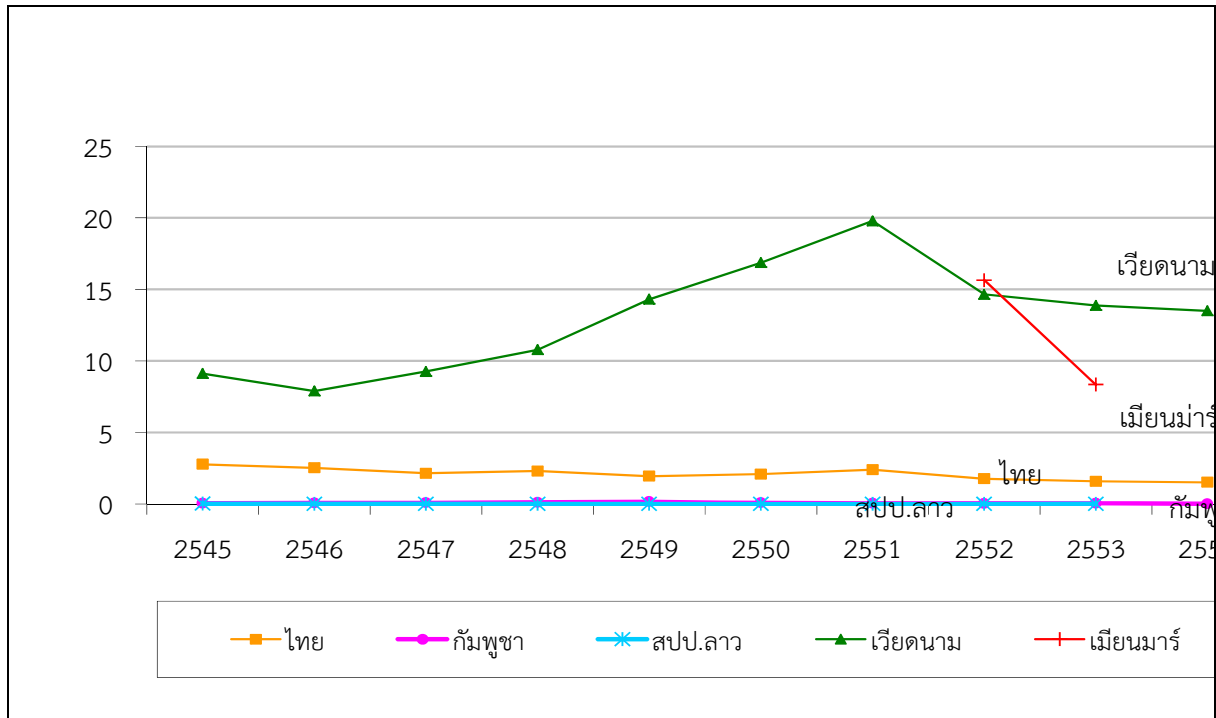
อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัว (Growth rate) ของค่า RCA พบว่า ไทย กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์ มีค่า RCA ลดลงร้อยละ 5.59 ร้อยละ 12.17 ร้อยละ 12.30 และร้อยละ 46.66 ต่อปี ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปความสามารถในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดของไทย กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์ไปยังตลาดโลกลดลง (ภาพที่ 4.18) ซึ่งสาเหตุมาจากประเทศ ในกลุ่มอาเซียน บริโภคปลาเป็นอาหารและแหล่งโปรตีนที่สำคัญ ตลาดสินค้าชนิดนี้จึงเป็นตลาดภายในของ แต่ละประเทศเป็นหลัก

เนื่องจากปลาเป็นอาหารที่ราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับเนื้อสุกรและไก่ และประเทศในกลุ่มอาเซียนโดยเฉพาะ สปป.ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์เป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวต่ำ จึงเลือกบริโภคปลาซึ่งสามารถหาได้จากธรรมชาติ เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือเข้าสู่ช่วงเทศกาลสำคัญจะหันไปบริโภคสินค้าประเภทเนื้อสุกรและไก่แทน มีเพียงเวียดนามเท่านั้นที่มีค่า RCA เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 7.39 ต่อปี ซึ่งหมายความว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป เวียดนามมีความสามารถในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดไปยังตลาดโลกเพิ่มขึ้น เนื่องจากเวียดนามมีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลาบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง (Meakhong Delta) โดยเฉพาะการส่งออกปลาในกลุ่มแพนกาเซียสซึ่งตลาดสหรัฐอเมริกาและตลาดยุโรปมีความต้องการสูง และเวียดนามยังได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) ทำให้สามารถก้าวเป็นผู้นำอันดับสองในการส่งออกสินค้าประมงในตลาดโลก

ตารางที่ 4.18 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกปลาน้ำจืดของประเทศผู้ส่งออกสำคัญในตลาดโลก (ปี 2545 - 2554)

ปี	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
2545	2.771	0.048	0.021	na.	9.117
2546	2.521	0.068	0.010	na.	7.892
2547	2.142	0.077	0.016	na.	9.257
2548	2.301	0.110	0.001	na.	10.781
2549	1.944	0.157	0.002	na.	14.313
2550	2.087	0.079	0.004	na.	16.867
2551	2.393	0.054	0.003	na.	19.790
2552	1.766	0.032	0.002	na.	14.654
2553	1.582	0.048	0.016	15.640	13.885
2554	1.513	0.013	0.001	8.342	13.498
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-5.59	-12.17	-12.30	-46.66	7.39

ที่มา : จากการคำนวณ โดยใช้ข้อมูลจาก International Trade Centre (Trade map)

ภาพที่ 4.13 กราฟแสดงค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) การส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในตลาดโลกของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปี 2545-2554

ที่มา : จากการคำนวณ โดยใช้ข้อมูลจาก International Trade Centre (Trade map)

2) การวิเคราะห์ค่า RCA ในตลาดอาเซียน

การวิเคราะห์ค่า RCA ของการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดในตลาดอาเซียน พบว่า ทั้งกัมพูชา และสปป.ลาว มีค่า RCA น้อยกว่า 1 ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา โดยมีค่า RCA ลดลงจาก 0.218 และ 0.001 ในปี 2545 เป็น 0.049 และ 0.001 ในปี 2554 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าทั้งสองประเทศไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดไปยังตลาดอาเซียน สำหรับไทยมีค่า RCA 1.459 ในปี 2545 และค่า RCA ลดลงเหลือ 0.755 ในปี 2554 แสดงให้เห็นว่าไทยได้สูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดในตลาดอาเซียน ส่วนเมียนมาร์ และเวียดนามที่มีค่า RCA มากกว่า 1 ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา โดยเมียนมาร์มีค่า RCA 38.085 ในปี 2553 ลดลงเป็น 35.679 ในปี 2554 ส่วนเวียดนามมีค่า RCA 2.539 ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 3.893 ในปี 2554 ซึ่งหมายความว่าทั้งสองประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดไปยังตลาดอาเซียน (ตารางที่ 4.19)

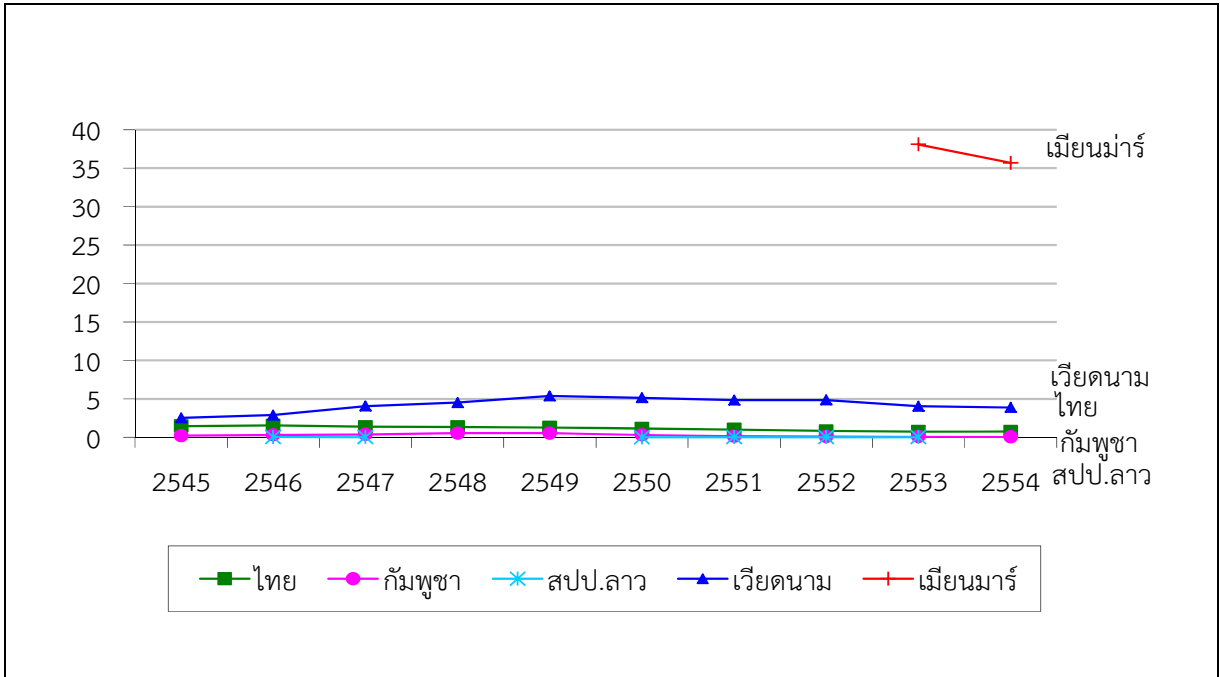
อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัว (Growth rate) ของค่า RCA ในตลาดอาเซียน พบว่า ไทย กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์ มีค่า RCA ลดลงในอัตราร้อยละ 8.43 ร้อยละ 18.32

ร้อยละ 0.22 และร้อยละ 6.32 ต่อปี ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปความสามารถในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดของไทย กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์ไปยังตลาดอาเซียนลดลง (ภาพที่ 4.13) ซึ่งสาเหตุมาจากประเทศในกลุ่มอาเซียนทำการผลิตและใช้บริโภคภายในเป็นหลัก การส่งออกส่วนใหญ่เป็นในรูปปลาสดและปลามีชีวิตจึงมีมูลค่าเพิ่มน้อยในการส่งออก มีเพียงเวียดนามเท่านั้นที่ค่า RCA เพิ่มขึ้นในอัตรา ร้อยละ 4.5 ต่อปี ซึ่งหมายความว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปเวียดนามมีความสามารถในการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดไปยังตลาดอาเซียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากเวียดนามมีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลาบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง (Meakhong Delta) โดยเฉพาะการส่งออกปลาในกลุ่มแพนกาเซียส ซึ่งเวียดนามสามารถผลิตได้ดี และมีการแปรรูปเป็นปลาแบบฟิลเล่ย์ ที่สามารถนำไปทำเป็นสเต๊กปลาได้สะดวกรวดเร็ว และได้รับความนิยมในตลาดอาเซียน ทำให้เวียดนามสามารถก้าวเป็นผู้นำอันดับหนึ่งในการส่งออกสินค้าประมงในตลาดอาเซียนได้

ตารางที่ 4.19 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในตลาดอาเซียนของประเทศผู้ส่งออกในกลุ่มอาเซียน ปี (2545-2554)

ปี	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
2545	1.459	0.218	0.001	na.	2.539
2546	1.551	0.307	0.036	na.	2.899
2547	1.375	0.377	0.019	na.	4.063
2548	1.358	0.550	0.001	na.	4.508
2549	1.284	0.547	0.00	na.	5.390
2550	1.137	0.334	0.005	na.	5.142
2551	1.030	0.134	0.012	na.	4.834
2552	0.830	0.090	0.012	na.	4.868
2553	0.745	0.097	0.013	38.085	4.055
2554	0.755	0.049	0.001	35.679	3.893
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-8.43	-18.32	-0.22	-6.32	4.50

ที่มา : จากการคำนวณ โดยใช้ข้อมูลจาก International Trade Centre (Trade map)

ภาพที่ 4.14 กราฟแสดงค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) การส่งออกปลาน้ำจืดและผลิตภัณฑ์ในตลาดอาเซียนของผู้ส่งออกในกลุ่มอาเซียน ปี 2545-2554

ที่มา : จากการคำนวณ โดยใช้ข้อมูลจาก International Trade Centre (Trade map)

4.2.2 การวิเคราะห์ตำแหน่งและความสามารถในการแข่งขัน (BCG)

การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันเชิงเปรียบเทียบของตลาดส่งออกสินค้าประมงระหว่างไทยกับเมียนมาร์ (มีข้อจำกัดด้านข้อมูลของราชอาณาจักรกัมพูชา และสปป.ลาวจึงไม่สามารถวิเคราะห์ตำแหน่งและความสามารถในการแข่งขัน (BCG) ของทั้งสองประเทศนี้ได้) โดยใช้ BCG matrix เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์หลัก 2 ด้าน คือ ส่วนแบ่งตลาดเชิงเปรียบเทียบ (Relative Market Share) และอัตราเติบโตของตลาด (Market Growth Rate) ของสินค้าประมงของตลาดโลกและตลาดอาเซียน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรก ปี 2545-2549 และช่วงที่ 2 ปี 2550-2554 ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1) ตลาดโลก

1.1) ไทย สินค้าประมงของไทยคาบเกี่ยวระหว่างกลุ่มสินค้าที่น่าสงสัย (Question Mark) และเป็นปัญหา (Dogs) ทั้งสองช่วงเวลาที่ผ่านมา นั่นคือมีอัตราการขยายตัวของตลาดอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ส่วนแบ่งการตลาดเชิงเปรียบเทียบอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งหมายถึงประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงอื่นๆ ในตลาดโลกมีส่วนแบ่งการตลาดที่ใกล้เคียงกันกับไทย และการขยายตัวของตลาดมีแนวโน้มลง

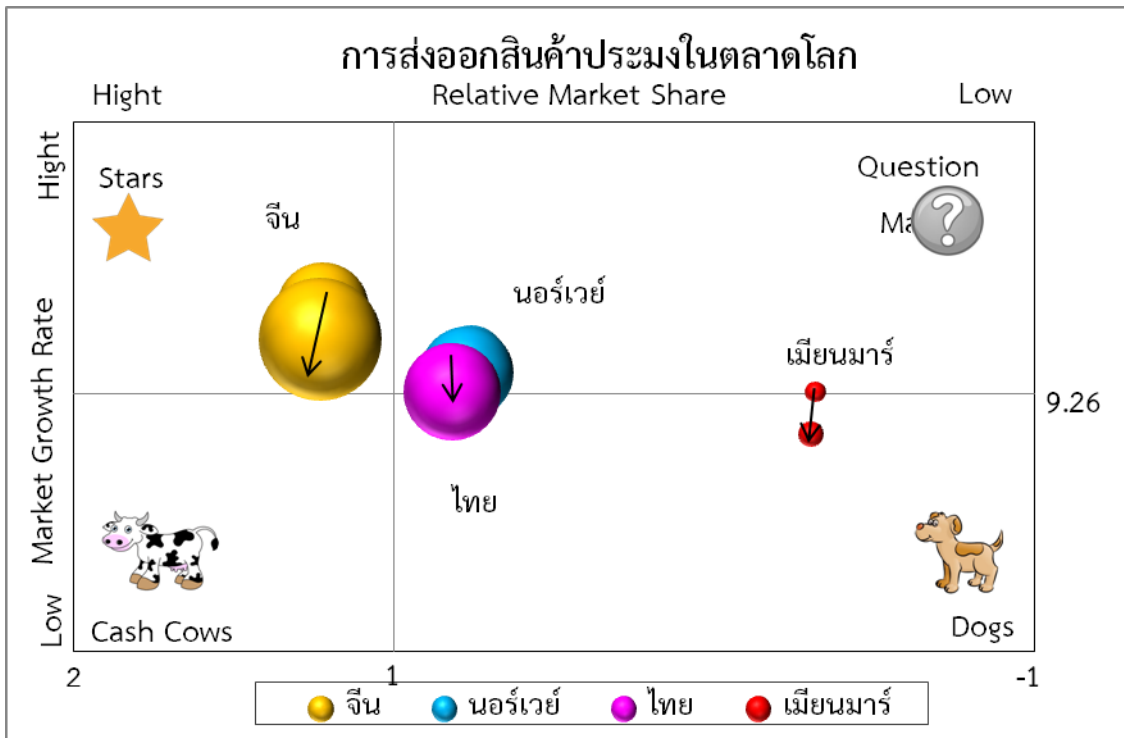
1.2) เมียนมาร์ ช่วงแรกสินค้าประมงอยู่ในตำแหน่งคาบเกี่ยวระหว่างกลุ่มสินค้าที่น่าสงสัย (Question Mark) และเป็นปัญหา (Dogs) เช่นเดียวกับไทย นั่นคือมีอัตราการขยายตัวของตลาดอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ส่วนแบ่งการตลาดเชิงเปรียบเทียบอยู่ในระดับที่ต่ำมาก สิ่งแตกต่างจากไทยคือ มูลค่าการส่งออกสินค้า

ประมงของเมียนมาร์น้อยกว่าไทยมาก เนื่องจากการส่งออกสินค้าประมงในลักษณะสินค้าสด แช่เย็นหรือแปรรูปเบื้องต้น ซึ่งมีมูลค่าน้อย ในขณะที่ไทยส่งออกในลักษณะของสินค้าสด แช่เย็น แช่แข็งและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารต่างๆ ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากกว่า มูลค่าการส่งออกของไทยจึงสูงกว่าเมียนมาร์มาก ช่วงเวลาต่อมาสินค้าอยู่ในตำแหน่งสินค้าที่มีปัญหาหมายถึงสินค้าประมงของเมียนมาร์มีส่วนแบ่งตลาดเชิงเปรียบเทียบในตลาดโลกที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนักแต่อัตรายายตัวของตลาดน้อยกว่าในช่วงปี 2545-2549

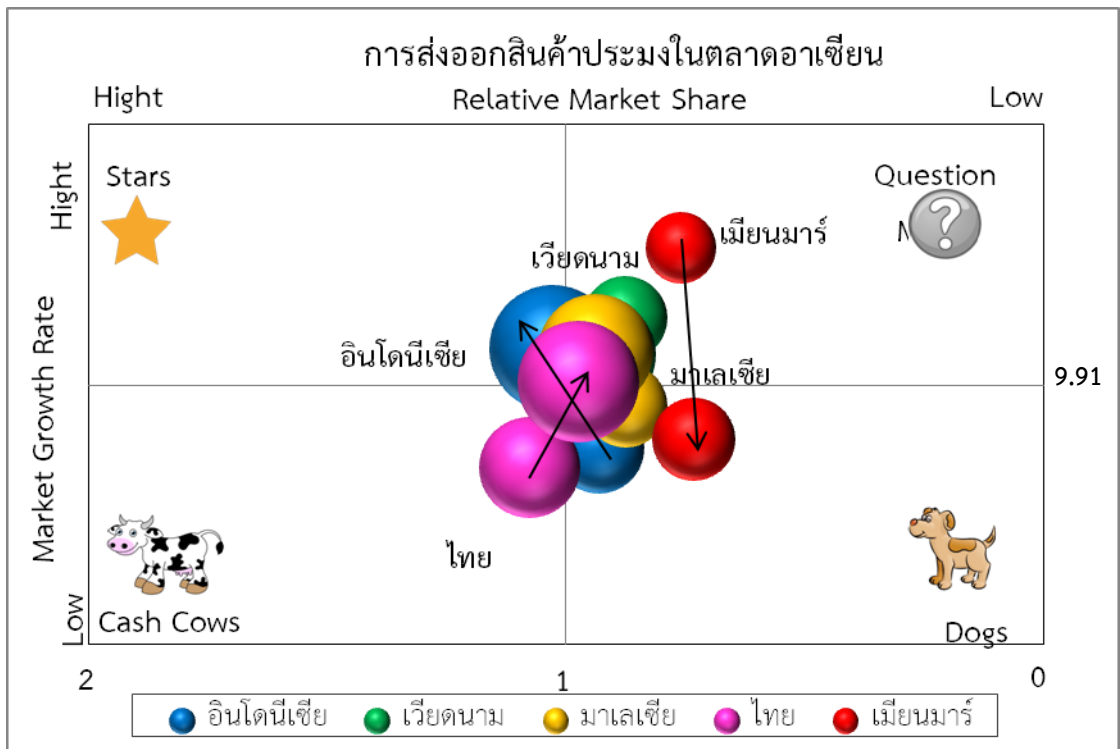
2) ตลาดอาเซียน

2.1) ไทย ตลาดสินค้าประมงของไทยในอาเซียนมีแนวโน้มที่เติบโตมากขึ้น โดยตำแหน่งของสินค้าปรับจากตำแหน่งที่เป็นสินค้าสร้างรายได้ (Cash Cow) คือมีส่วนแบ่งตลาดเชิงเปรียบเทียบสูงและอัตราการขยายตัวของตลาดอยู่ในเกณฑ์ดีและมีการพัฒนาสินค้าไปสู่ตำแหน่งที่ดีขึ้น (Star) แต่ก็อาจไปสู่ตำแหน่งสินค้าที่มีปัญหา (Question Mark) ได้เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขณะที่ไทยพัฒนาเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารประมงได้มากยิ่งขึ้น แต่ไทยก็ประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบประมงเพื่อการแปรรูปอีกด้วยในขณะเดียวกัน อันเนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรและพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสม

2.2) เมียนมาร์ สินค้าประมงในตลาดอาเซียนของเมียนมาร์อยู่ในตำแหน่งสินค้าที่น่าสงสัย (Question Mark) กล่าวคือตลาดมีการขยายตัวสูงแต่ส่วนแบ่งตลาดเชิงเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นต่ำ ช่วงต่อมาตำแหน่งของสินค้าที่มีปัญหา (Dogs) แสดงว่าส่วนแบ่งตลาดสินค้าประมงของเมียนมาร์เชิงเปรียบเทียบอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันกับช่วงเวลาแรกที่พิจารณา แต่อัตรการขยายตัวของตลาดต่ำลงกว่าเดิมเนื่องจากลักษณะของสินค้าประมงส่งออกของเมียนมาร์ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้แตกต่างไปจากเดิมมากนักเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่ส่งออกสินค้าประมง

ภาพที่ 4.15 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขัน (BCG) ของสินค้าประมงในตลาดโลก
ที่มา : จากการศึกษา

ภาพที่ 4.16 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขัน (BCG) ของสินค้าประมงในตลาดอาเซียน
ที่มา : จากการศึกษา

4.3 ผลกระทบต่อการผลิตและการตลาดสินค้าประมงของไทย

4.3.1 ราชอาณาจักรกัมพูชา

1) ด้านการผลิต

กัมพูชายังมีศักยภาพการเพาะเลี้ยงปลาอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากการเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ยังเป็นการเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาและแบบดั้งเดิม โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น รำข้าว ถั่วเหลือง ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ และเศษปลาที่มีมูลค่าต่ำรวมทั้งใช้เศษอาหารและของเสียจากครัวเรือนเป็นอาหารปลา นอกจากนี้ การเพาะเลี้ยงยังไม่มีมาตรฐานการผลิตที่ดีและเหมาะสม การลงทุนเพาะเลี้ยงส่วนใหญ่ดำเนินการโดยชาวเวียดนาม ซึ่งนิยมเลี้ยงปลาในกลุ่มปลาแพนกาเซียส (Pangasiss Hypophthalmus) เช่น ปลาสวาย ปลาบึก ปลาคัง ผู้เลี้ยงหรือแรงงานยังขาดทักษะ องค์ความรู้ และเทคโนโลยี เกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนได้ยาก ฟังพ่า ปัจจัยการผลิตจากไทยและเวียดนาม โดยนำเข้าจากเวียดนามมากกว่าไทยเนื่องจากทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีราคาถูกกว่าไทย การขยายการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในกัมพูชาไม่มีผลกระทบต่อไทย เพราะเป็นการเลี้ยงเป็นปลาคนละประเภทและตลาดมีความชัดเจน ผลผลิตจะส่งออกไปแปรรูปที่เวียดนาม เพื่อส่งออกยังตลาดสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปซึ่งมีความต้องการสูง ส่วนคนไทยไม่นิยมบริโภคปลาในกลุ่มประเภทดังกล่าว

2) ด้านการตลาด

กัมพูชา มีการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติมายังประเทศไทย เช่น ปลา ร้า ปลาแห้ง ปลาแดดเดียว โดยขั้นตอนการผลิตและการแปรรูปยังไม่มีมาตรฐานและถูกสุขอนามัยที่ดี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคชาวไทย และผู้ประกอบการชาวกัมพูชาเห็นว่าขั้นตอนการนำเข้าส่งออกที่ด่านศุลกากรของไทยมีความยุ่งยาก และมีอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารเนื่องจากความแตกต่างทางภาษา ทำให้ไทยเสียโอกาสในการค้าขายกับเพื่อนบ้าน ในขณะที่การนำเข้าจากเวียดนามไม่มีความเข้มงวดมากนักมีความยืดหยุ่นสูง และทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้มีความได้เปรียบในการติดต่อสื่อสารในการทำธุรกิจระหว่างกัน

3) มาตรการเตรียมความพร้อมของไทยสู่การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนทำให้ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนต่างมองหาโอกาสและช่องทางในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากประเทศสมาชิก สำหรับสินค้าประมงมีทั้งผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งไทยจะต้องมีการเตรียมพร้อมปรับตัวเพื่อรองรับ ดังนี้

3.1) ด้านการผลิต

3.1.1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเร่งพัฒนาและขยายแหล่งน้ำให้เพียงพอกับการเพาะเลี้ยงตลอดทั้งปีให้ครอบคลุมทั่วประเทศ วิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พ่อแม่พันธุ์คุณภาพ รวมทั้งมีการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตทุกด้านควบคู่กัน

1.2) พัฒนามาตรฐานการผลิตอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นผู้นำด้านคุณภาพเหนือคู่แข่ง โดยเร่งจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการกำกับและตรวจสอบรับรองฟาร์มให้เพียงพอและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยจากสารปนเปื้อนและมาตรฐานการผลิต

1.3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อย ผ่านช่องทางการช่วยเหลือสนับสนุนจากกองทุนภาครัฐ เช่น กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กองทุนFTA) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้สามารถปรับตัวและแข่งขันได้

1.4) ควรเร่งสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการเปิดด่านชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าระหว่างกัน นอกจากนี้ไทยควรให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี แก่เพื่อนบ้านเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีในอนาคต

1.5) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้แก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ทั้งในด้านการผลิตการตลาด การเคลื่อนไหวของราคา การเฝ้าระวังการเกิดโรคระบาด รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยผ่านช่องทางทั้งสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อวางแผนด้านการผลิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์

2) ด้านการตลาด

2.1) ผลักดันให้ไทยเป็นแหล่งค้าปัจจัยการผลิตสินค้าประมงน้ำจืดของภูมิภาค โดยอำนวยความสะดวกและผลักดันการส่งออกอาหารสำเร็จรูป พันธุ์ และอุปกรณ์ในการเพาะเลี้ยง รวมทั้งผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งของสินค้าและอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป โดยใช้ความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้งที่อยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน เป็นตัวเชื่อมโยงระบบการขนส่ง ทำให้ประเทศในภูมิภาคนี้มีการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์กันมากขึ้น เพื่อให้การเคลื่อนย้ายสินค้ามีความรวดเร็วและเป็นการลดต้นทุนการขนส่งและระยะเวลาการขนส่ง

2.2) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการตรวจสอบสินค้านำเข้า เนื่องจากการรวมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้านำเข้ามีมากขึ้น แต่มาตรฐานการผลิตสินค้าในกลุ่มอาเซียนยังมีความแตกต่างกัน หากระบบการตรวจสอบไม่เข้มข้นจะนำไปสู่การแพร่ระบาดของโรคระหว่างภูมิภาคมากขึ้น

4.3.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

1) ด้านการผลิต

สปป.ลาว ยังมีศักยภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่ำจึงมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานระบบการคมนาคมขนส่งยังไม่พัฒนา เทคโนโลยีการเลี้ยงเป็นแบบดั้งเดิม ฟังพาปัจจัยการผลิต พันธุ์สัตว์น้ำ และอาหารสำเร็จรูป จากประเทศเพื่อนบ้านคือ เวียดนาม และไทย โดยมีความเชื่อมั่นในเรื่องของคุณภาพจากไทยมากกว่าแม้ราคาจะสูงกว่า การขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเชิงพาณิชย์ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา เนื่องจากเกษตรกรต้องมีเงินทุนของตนเองแต่จากพฤติกรรมของชาวลาวไม่นิยมการกู้เงินเพื่อการลงทุน และ

แหล่งเงินทุนในการปล่อยสินเชื่อยังมีไม่มาก เกษตรกรไม่นิยมทำการเกษตรและประมงที่มีความเสี่ยง แต่หากมีการส่งเสริมการเลี้ยงและมีการทำเกษตรแบบพันธสัญญา (Contract Farming) เกษตรกรของสปป.ลาว จะให้ความสนใจเพาะเลี้ยงสูง ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์ต่างชาติเข้าไปทำการเพาะเลี้ยง จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนชาวไทยที่จะเข้าไปลงทุนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในสปป.ลาว เพื่อส่งออก เช่น ปลานิล เนื่องจาก สปป.ลาว มีพื้นที่เปิดใหม่ที่สามารถขยายการเพาะเลี้ยงและทำประมงน้ำจืดได้จำนวนมากและยังความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสูง

รัฐบาล สปป.ลาวมีนโยบายส่งเสริมการเพาะเลี้ยงให้กับประชาชน และเปิดให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนเพาะเลี้ยงเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร โดยใช้นโยบายการลดภาษีการนำเข้าเครื่องมืออุปกรณ์และปัจจัยการผลิตเพื่อดึงดูดนักลงทุน ซึ่งจะทำให้สปป.ลาวมีศักยภาพการผลิตมากขึ้นในอนาคต

2) ด้านการตลาด

สปป.ลาว ไม่มีการส่งออกปลาและยังต้องพึ่งพาการนำเข้าจากไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายชัดเจนในการลดการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้การค้าสัตว์น้ำชายแดนของไทยได้รับผลกระทบ และมีการใช้กฎหมายท้องถิ่นเป็นกำแพงภาษีแทน โดยแต่ละแขวงสามารถกำหนดนโยบายในการห้ามนำเข้าและส่งออกสินค้าแต่ละประเภทได้ ในช่วงที่ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมากและไม่มีข้อกำหนดและแจ้งระยะเวลาให้ทราบล่วงหน้า ส่งผลให้ผู้ส่งออกชาวไทยมีความเสี่ยง ในขณะที่การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเวียดนามไม่มีความเข้มงวดมากนักมีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้มีความได้เปรียบไทย

3) มาตรการเตรียมความพร้อมของไทยสู่การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนทำให้ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนต่างมองหาโอกาสและช่องทางในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากประเทศสมาชิก ในสินค้าประมงมีทั้งผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งไทยจะต้องมีการเตรียมพร้อมปรับตัวเพื่อรองรับ ดังนี้

3.1) ด้านการผลิต

3.1.1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเร่งพัฒนาและขยายแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเพาะเลี้ยงตลอดทั้งปีให้ครอบคลุมทั้งประเทศ วิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พ่อแม่พันธุ์คุณภาพ รวมทั้งมีการส่งเสริมการลงทุนการผลิตทุกด้านควบคู่กัน

3.1.2) พัฒนามาตรฐานการผลิตอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นผู้นำด้านคุณภาพเหนือคู่แข่ง โดยเร่งจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการกำกับและตรวจสอบฟาร์มให้เพียงพอและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยจากสารปนเปื้อน

3.1.3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อย ผ่านช่องทางการช่วยเหลือสนับสนุนจากกองทุนภาครัฐ เช่น กองทุนปรับโครงสร้างการผลิต

ภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กองทุนFTA) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้สามารถปรับตัวและแข่งขันได้

3.1.4) ควรเร่งสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการเปิดด่านชายแดนเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าระหว่างกัน นอกจากนี้ไทยควรให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี แก่เพื่อนบ้านเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีในอนาคต

3.1.5) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้แก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ทั้งในด้านการผลิตการตลาด การเคลื่อนไหวของราคา การเฝ้าระวังการเกิดโรคระบาด รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยผ่านช่องทางทั้งสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อวางแผนด้านการผลิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์

2) ด้านการตลาด

2.1) ผลักดันให้ไทยเป็นแหล่งค้าปัจจัยการผลิตสินค้าประมงน้ำจืดของภูมิภาค โดยอำนวยความสะดวกและผลักดันการส่งออกอาหารสำเร็จรูป พันธุ์ และอุปกรณ์ในการเพาะเลี้ยง รวมทั้งผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งของสินค้าและอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป โดยใช้ความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้งที่อยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน เป็นตัวเชื่อมโยงระบบการขนส่ง ทำให้ประเทศในภูมิภาคนี้มีการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์กันมากขึ้น เพื่อให้การเคลื่อนย้ายสินค้ามีความรวดเร็วและเป็นการลดต้นทุนการขนส่งและระยะเวลาการขนส่ง

2.2) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการตรวจสอบสินค้านำเข้า เนื่องจากการรวมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างกันมีมากขึ้น แต่มาตรฐานการผลิตสินค้าในกลุ่มอาเซียนยังมีความแตกต่างกัน หากระบบการตรวจสอบไม่เข้มข้นจะนำไปสู่การแพร่ระบาดของโรคระหว่างภูมิภาคมากขึ้น

4.3.3 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นประโยชน์ต่อภาคการประมงของไทยทั้งด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งทั้งไทยและเมียนมาร์ได้มีการพึ่งพิงกันทั้งในด้านการผลิตการค้าและการลงทุนในภาคการประมงระหว่างกันอยู่แต่เดิมแล้ว การรวมเป็นตลาดเดียวทั้งสองประเทศจะสามารถอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ระหว่างกันได้มากขึ้นซึ่งทั้งสองประเทศจะต้องปรับตัวเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศของตนและประชาคมอาเซียน สำหรับประเทศไทย ผลที่อาจจะเกิดขึ้นต่อภาคประมง ในแต่ละด้านเป็นดังนี้

1) ด้านการผลิต

1.1) ต้นทุนด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่อหน่วยของไทยสูงกว่าเมียนมาร์ เนื่องจากต้นทุนค่าแรงงานที่สูงกว่าและมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรน้อยกว่า

1.2) เมื่อระยะเวลาการเป็นประชาคมอาเซียนผ่านไปนานขึ้น ไทยอาจถูกกดดันให้พิจารณาในเรื่องขอบเขตการขยายการลงทุนในเรื่องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มากยิ่งขึ้นจากเดิมที่ให้นักลงทุนอาเซียน

เข้ามาลงทุนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในไทยได้เฉพาะการเพาะเลี้ยงทูน่าน้ำลึกในกระชังและการเพาะเลี้ยงกุ้งมังกรเท่านั้น

1.3) เนื่องจากไทยประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบสัตว์น้ำเพื่อการแปรรูปในอุตสาหกรรมอาหาร ทำให้ต้องพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะเมียนมาร์ ซึ่งยังขาดการรับรองมาตรฐานสินค้าสัตว์น้ำที่เท่าเทียมกันกับไทย อาจทำให้มีผลต่อภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในด้านมาตรฐานวัตถุดิบ

1.4) ในอุตสาหกรรมประมง ทั้งในด้านการจับสัตว์น้ำจากการทำประมงทะเล การแปรรูปสัตว์สัตว์น้ำในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปรวมถึงอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องอื่นๆ ต่างต้องอาศัยแรงงานจำนวนมาก ในขณะที่คนไทยไม่ประสงค์ที่จะทำงานในอุตสาหกรรมเหล่านี้มากนัก ทำให้เกิดมีการจ้างงานคนต่างชาติ โดยเฉพาะจากเมียนมาร์เข้ามาทำงานมากขึ้น เมื่อการรวมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสมบูรณ์ในปลายปี 2558 และเมียนมาร์เปิดเสรีมากขึ้น แรงงานส่วนหนึ่งอาจอพยพกลับประเทศ ทำให้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคประมงสูงขึ้น หรือในส่วนที่ยังคงทำงานอยู่ในประเทศไทยรัฐบาลต้องดูแลด้านสวัสดิการต่างๆ เสมือนแรงงานไทยด้วยเช่นกัน เพื่อไม่ให้เป็นข้ออ้างที่ใช้ในการกีดกันทางการค้าของสินค้าประมงส่งออก

2) ด้านตลาด

2.1) ราคาสัตว์น้ำสดแช่เย็นแช่แข็งและราคาสัตว์น้ำแปรรูปของเมียนมาร์ได้เปรียบไทยในตลาดส่งออกเนื่องจากผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีมากกว่า นอกจากนี้ยังได้เปรียบทางด้านสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั้งจากจีนซึ่งมีพรมแดนติดต่อกันและจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นเมียนมาร์เป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวของประชากรต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2.2) เมียนมาร์จะเป็นตลาดปัจจัยการผลิตสำหรับด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของไทยในอนาคต เนื่องจากรัฐบาลส่งเสริมให้มีการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศให้มากขึ้น ซึ่งขณะนี้เมียนมาร์พึ่งพิงการนำเข้าอาหารสัตว์น้ำสำเร็จรูปรวมถึงวัสดุอุปกรณ์เพาะเลี้ยงต่างๆ ไทยอยู่มาก เนื่องจากการผลิตในประเทศไม่เพียงพอ

4.4 การเตรียมพร้อมของไทยต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจในปี 2558 อาเซียนได้จัดทำแผนเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของประเทศสมาชิก ซึ่งเรียกแผนนี้ว่า ASEAN Economic Community Blueprint : AEC blueprint สำหรับส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านประมงมีการดำเนินการดังนี้

1) พัฒนาและใช้ระบบบริหารจัดการคุณภาพผลิตภัณฑ์ประมงที่จะช่วยสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารและสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ประมงอาเซียนในตลาดโลก โดยการดำเนินการตาม Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) และปรับปรุงห้องปฏิบัติการทดสอบและปรับใช้ระบบการบริหารจัดการด้านคุณภาพให้สามารถใช้ได้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ด้วย

2) จัดทำมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (Good Aquaculture Practice: GAP) และมาตรฐานของกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้องเนื่องกันอื่นๆตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต เช่น Good Hygiene Practice : GHP มาตรฐาน Good Manufacturing Practice : GMP และ มาตรฐาน Hazard Analysis Critical Control Point : HACCP ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สำหรับผลิตภัณฑ์ประมงที่มีความสำคัญและมีศักยภาพทางการค้า

3) การทำความตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Agreement : MRA) ในด้านการปฏิบัติ ตรวจสอบรับรองผลจากห้องปฏิบัติการรวมถึงการกำหนดมาตรฐานต่างๆระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนโดยสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติและมาตรฐานสากล

4) ส่งเสริมความพยายามในการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย

5) สร้างความเข้มแข็งและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้านการวิจัยและพัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การแปรรูปและการจัดการประมง

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 ราชอาณาจักรกัมพูชา

5.1.1 สรุป

การผลิต กัมพูชายังมีศักยภาพการเพาะเลี้ยงปลาอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากการเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ยังเป็นการเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาและแบบดั้งเดิม โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น รำข้าว ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และเศษปลาที่มีมูลค่าต่ำรวมทั้งใช้เศษอาหารและของเสียจากครัวเรือนเป็นอาหารปลา นอกจากนี้การเพาะเลี้ยงยังไม่มีมาตรฐานการผลิตที่ดีและเหมาะสม ผู้เลี้ยงหรือแรงงานยังขาดทักษะ องค์ความรู้และเทคโนโลยี เกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนได้ยาก พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากไทยและเวียดนามการลงทุนเพาะเลี้ยงส่วนใหญ่ดำเนินการโดยชาวเวียดนาม ซึ่งนิยมเลี้ยงปลาในกลุ่มปลาแพนกาเซียส (Pangasiss Hypophthalmus) การขยายการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในกัมพูชาไม่มีผลกระทบต่อไทย เนื่องจากการเลี้ยงปลาคนละประเภทและตลาดมีความชัดเจน โดยผลผลิตจะส่งออกไปแปรรูปในเวียดนามเพื่อส่งออกยังตลาดสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปซึ่งมีความต้องการสูง ส่วนคนไทยไม่นิยมบริโภค

การตลาด กัมพูชามีการส่งออกสินค้าประมงน้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติมายังประเทศไทย เช่น ปลาร้า ปลาแห้ง โดยขั้นตอนการผลิตและการแปรรูปยังไม่มีมาตรฐานและถูกสุขอนามัยที่ดีซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคชาวไทย และผู้ประกอบการชาวกัมพูชาเห็นว่าขั้นตอนการนำเข้าส่งออกที่ด่านศุลกากรของไทยมีความยุ่งยาก และมีอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารเนื่องจากไม่รู้ภาษาไทยทำให้ไทยเสียโอกาสในการค้าขายกับเพื่อนบ้านในขณะที่การนำเข้าจากเวียดนามไม่มีความเข้มงวดมากนักมีความยืดหยุ่นสูง และทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้มีความได้เปรียบในการติดต่อสื่อสารในการทำธุรกิจระหว่างกัน

5.1.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่สมาชิกอาเซียนต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในการลดภาษีสินค้าทุกรายการที่ไม่อยู่ในบัญชีสินค้าอ่อนไหวที่แต่ละประเทศสงวนไว้ โดยต้องลดอัตราภาษีเหลือร้อยละ 0 ประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 สำหรับประเทศสมาชิกใหม่ CLMV มีผลในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ดังนั้นเพื่อก้าวไปสู่การเป็นฐานการผลิตและตลาดเดียวกัน ไทยควรมีการดำเนินการในด้านการประมง ดังนี้

1) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือถ่ายโอนอำนาจตามกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ที่อยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม แหล่งน้ำที่เป็นอ่างเก็บน้ำในความดูแลของการไฟฟ้า และอ่างเก็บน้ำในความดูแลของกรมชลประทาน ตลอดจน

แหล่งน้ำอื่นๆ ที่อยู่ในหน่วยงานนอกการกำกับดูแลของกรมประมง ให้สามารถจัดสรรพื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ตามความเหมาะสม รวมถึงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

2) การสร้างมาตรฐานเดียวกันในการผลิตสินค้าประมงในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้า และจะช่วยลดปัญหาเรื่องคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานการผลิตของบางประเทศ ไทยควรเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและผู้ประกอบการด้านการประมงของอาเซียน นำมาตรฐานต่างๆ ไปปรับใช้ในการผลิต เช่น Good Agricultural Practice (GAP) และ Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP)

3) ไทยควรให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการประมงต่างๆ แก่กัมพูชา รวมทั้งด้านการจัดทำมาตรฐานการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อให้การเป็นฐานการผลิตร่วมมีความสอดคล้องกันมากขึ้นในการร่วมกันใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำเพื่อการแปรรูปตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างเพื่อนบ้านเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

4) จัดตั้งห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าประมงของอาเซียนที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อตรวจสอบสารตกค้าง สารปนเปื้อนต่างๆ ในสินค้าประมง โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องยอมรับรายงานผลการตรวจสอบที่มาจากห้องปฏิบัติการร่วมกัน

5.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

5.2.1 สรุป

การผลิต สปป.ลาวทำการประมงน้ำจืดเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือนเป็นหลัก ด้านการเพาะเลี้ยงมีศักยภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่ำทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานระบบการคมนาคมขนส่งยังไม่พัฒนา เทคโนโลยีการเลี้ยงเป็นแบบดั้งเดิม พึ่งพาปัจจัยการผลิต พันธุ์สัตว์น้ำ และอาหารสำเร็จรูป จากประเทศเพื่อนบ้านคือ เวียดนาม และไทยการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเชิงพาณิชย์ต้องใช้เวลา เนื่องจากเกษตรกรต้องมีเงินทุนของตนเองแต่จากพฤติกรรมของชาวสปป.ลาวไม่นิยมการกู้หนี้ และแหล่งเงินทุนในการปล่อยสินเชื่อยังมีไม่มาก เกษตรกรไม่นิยมทำการเกษตรและประมงที่มีความเสี่ยง โดยการทำเกษตรระบบพันธสัญญา(Contract Farming)เกษตรกรของสปป.ลาวจะให้ความสนใจสูง ปัจจุบันยังไม่มีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปทำการเพาะเลี้ยง จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนชาวไทยที่จะเข้าไปลงทุนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในสปป.ลาวเพื่อส่งออก เนื่องจากสปป.ลาวมีพื้นที่เปิดใหม่ที่สามารถขยายการเพาะเลี้ยงและทำประมงน้ำจืดได้จำนวนมากและยังมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสูงรัฐบาลสปป.ลาวมีนโยบายส่งเสริมการเพาะเลี้ยงให้กับประชาชนชาวลาว และเปิดให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนเพาะเลี้ยงเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารโดยใช้นโยบายการลดภาษีการนำเข้าเครื่องมืออุปกรณ์และปัจจัยการผลิตเพื่อดึงดูดนักลงทุนซึ่งจะทำให้สปป.ลาวมีศักยภาพการผลิตมากขึ้นในอนาคต

การตลาด สปป.ลาว ไม่มีการส่งออกปลา ส่วนใหญ่พึ่งพาการนำเข้าจากไทย รัฐบาลสปป.ลาวจึงมีนโยบายชัดเจนในการลดการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้การค้าสัตว์น้ำชายแดนของไทยได้รับผลกระทบ ทั้งนี้สปป.ลาว มีการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากไทยซึ่งแม้จะมีคุณภาพที่ดีกว่าของเวียดนาม แต่มีราคาสูงกว่า จึงนิยมการนำเข้าจากเวียดนามซึ่งขั้นตอนการนำเข้ามีความยืดหยุ่นสูง และทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้มีความได้เปรียบไทย

5.2.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่สมาชิกอาเซียนต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในการลดภาษีสินค้าทุกรายการที่ไม่อยู่ในบัญชีสินค้าอ่อนไหวที่แต่ละประเทศสงวนไว้ ต้องลดอัตราภาษีเหลือร้อยละ 0 โดยประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 สำหรับประเทศสมาชิกใหม่ CLMV มีผลในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ดังนั้นเพื่อก้าวไปสู่การเป็นฐานการผลิตและตลาดเดียวกัน ไทยควรมีการดำเนินการในด้านการประมง ดังนี้

1) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือถ่ายโอนอำนาจตามกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ที่อยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคมแหล่งน้ำที่เป็นอ่างเก็บน้ำในความดูแลของการไฟฟ้าและอ่างเก็บน้ำในความดูแลของกรมชลประทาน ตลอดจนแหล่งน้ำอื่นๆที่อยู่ในหน่วยงานนอกการกำกับดูแลของกรมประมง ให้สามารถจัดสรรพื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ตามความเหมาะสม รวมถึงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

2) การสร้างมาตรฐานเดียวกันในการผลิตสินค้าประมงในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้า และจะช่วยลดปัญหาเรื่องคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานการผลิตของบางประเทศ ไทยควรเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและผู้ประกอบการด้านการประมงของอาเซียน นำมาตรฐานต่างๆ ไปปรับใช้ในการผลิต เช่น Good Agricultural Practice (GAP) และ Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP)

3) ไทยควรให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการประมงต่างๆแก่ สปป.ลาว รวมทั้งดำเนินการจัดทำมาตรฐานการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อให้การเป็นฐานการผลิตร่วมมีความสอดคล้องกันมากขึ้นในการร่วมกันใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำเพื่อการแปรรูปตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างเพื่อนบ้านเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

4) จัดตั้งห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าประมงของอาเซียนที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อตรวจสอบสารตกค้าง สารปนเปื้อนต่างๆ ในสินค้าประมง โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องยอมรับรายงานผลการตรวจสอบที่มาจากห้องปฏิบัติการร่วมกัน

5.3 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

5.3.1 สรุป

การผลิต เมียนมาร์มีทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์รวมถึงสภาพของภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการทำการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แต่ยังคงขาดบุคลากรและเทคโนโลยีในการทำการประมง การเพาะเลี้ยงและเทคโนโลยีการแปรรูปสัตว์น้ำอย่างเพียงพอ รวมถึงขาดโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร ท่าเรือขนส่งสินค้า รวมถึงด้านพลังงานไฟฟ้าที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมประมง ในขณะที่ประเทศไทยประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรสัตว์น้ำเสื่อมโทรม ทำให้ขาดแคลนวัตถุดิบในการแปรรูปอุตสาหกรรมอาหารจากสัตว์น้ำ ซึ่งไทยมีความพร้อมในด้านบุคลากร เทคโนโลยีด้านต่างๆรวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนตลอดห่วงโซ่การผลิตและมีภาพลักษณ์ของสินค้าที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

การตลาด ไทยจัดเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงเป็นอันดับต้นๆของโลก โดยเฉพาะสินค้าประเภทกุ้งทะเลที่ส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลก นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ประมงจากอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มได้เป็นอย่างมากให้แก่ประเทศ ในขณะที่เมียนมาร์ยังส่งออกสินค้าประมงน้อยมากเมื่อเทียบกับไทยและส่งออกในลักษณะสินค้าสดแช่เย็นแช่แข็งหรือการแปรรูปเบื้องต้น ผลผลิตประมงส่วนใหญ่ใช้บริโภคในประเทศ

5.3.2 ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนมีพันธกิจที่จะต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ใน AEC Blueprint ซึ่งประเทศไทยดำเนินการตามแผนมาโดยลำดับแล้วนั้น นอกจากนี้ประเทศไทยดำเนินการด้านต่างๆภายในประเทศเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านการประมง ดังนี้

1) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือถ่ายโอนอำนาจตามกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ที่อยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม แหล่งน้ำที่เป็นอ่างเก็บน้ำในความดูแลของการไฟฟ้าและอ่างเก็บน้ำในความดูแลของกรมชลประทาน ตลอดจนแหล่งน้ำอื่นๆที่อยู่ในหน่วยงานนอกการกำกับดูแลของกรมประมง ให้สามารถจัดสรรพื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ตามความเหมาะสม รวมถึงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

2) สร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการทำการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรสัตว์น้ำไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ทรัพยากรมีโอกาสฟื้นฟูได้และสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

3) เร่งเจรจาในเรื่องการขยายเวลาการสัมปทานทำประมงกับเมียนมาร์ซึ่งใกล้สิ้นสุดเวลาสัมปทานเดิม เพื่อให้ผู้ประกอบการประมงและผู้ลงทุนไทยในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ เช่น อุตสาหกรรมปลาป่นและอุตสาหกรรมหอยเย็นในเมียนมาร์ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

4) ให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการประมงต่างๆแก่เมียนมาร์รวมถึงในด้านการจัดทำมาตรฐานการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิตให้แก่เมียนมาร์ เพื่อให้การเป็นฐานการผลิตร่วมมีความสอดคล้องกันมากขึ้นในการร่วมกันใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำเพื่อการแปรรูป

5) ให้ความร่วมมือและร่วมลงทุนในการปรับปรุงและสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการค้าและการลงทุนระหว่างกันให้มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างไทยและเมียนมาร์เพื่อประหยัดเวลาในการขนส่งสินค้าและประหยัดต้นทุนโลจิสติกส์

บรรณานุกรม

- กรมศุลกากร. 2555. สถิติการนำเข้า-ส่งออก [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
[http:// www.customs.go.th/statistic/statisticindex.jsp](http://www.customs.go.th/statistic/statisticindex.jsp) (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 กรกฎาคม 2556).
- กรมประมง. 2555. สถิติการประมงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉันทวิน รุ่งเรืองฤทธิ์. 2546. การวิเคราะห์ความสามารถการส่งออกและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเชิงแข่งขันทางธุรกิจส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย. เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย . กรุงเทพฯ :
- สุภาวินี ทศนสุวรรณ และวินัย พุททกุล. 2556. การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันในผลิตภัณฑ์ปลานิลแช่แข็งของประเทศไทย. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. มปป. **ดัชนีและคู่มือการลงทุน ราชอาณาจักรกัมพูชา. โครงการส่งเสริมการลงทุนไทยในกัมพูชา สปป.ลาว พม่า เวียดนาม. [ออนไลน์].** เข้าถึงได้จาก :[http:// www.boi.go.th/upload/ Cambodia_manual-57977.pdf](http://www.boi.go.th/upload/Cambodia_manual-57977.pdf). (วันที่สืบค้นข้อมูล 27 มิถุนายน 2556).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. สถานการณ์สินค้าประมง ปี 2555 และแนวโน้ม ปี 2556. . กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2555. รายงานการวิเคราะห์ความมั่นคงด้านอาหารและภาวะทางโภชนาการของไทย พ.ศ. 2548-2554. โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส. 2556. กรุงเทพฯ.
- อัทธ์ พิศาลวานิช. 2555. โอกาส อุปสรรคการค้าและการลงทุนในพม่า. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2556. **Production [online].** เข้าถึงได้จาก: http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/browse/Q/*/*E (วันที่สืบค้นข้อมูล: 13 กรกฎาคม 2556).
- Food and Ariculture Organization of the United Nations. 2556. **Production (online).** แหล่งที่มา: http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/browse/Q/*/*E (วันที่สืบค้นข้อมูล: 30 กรกฎาคม 2556).

Global trade atlas. 2555. สถิติการนำเข้า-ส่งออก [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

[http:// www.gits.com/gta/secure/gateway.cfm](http://www.gits.com/gta/secure/gateway.cfm). (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 มิถุนายน 2556)

International Trade Centre. 2556. **Import & export value** (online). แหล่งที่มา:

www.trademap.org/SelectionMenu.aspx (วันที่สืบค้นข้อมูล: 20 กรกฎาคม 2556).

Ministry of Livestock and Fisheries. 2556. **Livestock Statistics** (online). แหล่งที่มา:

<http://www.livestock-fisheries.gov.mm> (วันที่สืบค้นข้อมูล: 3 กรกฎาคม 2556).

Myanmar Agribusiness Public Corporation (MAPCO). 2555. **เอกสารเผยแพร่ MAPCO.**

Myanmar Fisheries Federation [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.fisfedmyanmar.com>

(วันที่สืบค้นข้อมูล 22 สิงหาคม 2556)

Southeast Asian Fisheries Department Center. 2013. **Fishery Statistical Bulletin of**

Southeast Asia 2011.

The Republic of the Union of Myanmar. Ministry of Livestock and Fisheries . Department of Fisheries.2013 . **Fishery Statistics 2012.**

The Republic of the Union of Myanmar. Ministry of Livestock and Fisheries . Department of Fisheries. 2012. **Statistics of Exported Fish and Fishery Products from Myanmar (2010-2011) & (2011-2012).**

Trade map. 2555. สถิติการนำเข้า-ส่งออก [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

[http:// www.Trademap.org/Country-SelProductCountry-TS.aspx](http://www.Trademap.org/Country-SelProductCountry-TS.aspx) (วันที่สืบค้นข้อมูล

30 กรกฎาคม 2556).